

Nr 30.

Ankom till riksdagens kansli den 16 april 1928 kl. 5 e. m.

Utlåtande, angående vissa framställningar rörande elfte huvudtiteln, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande över nedannämnda till utskottet hänvisade framställningar rörande elfte huvudtiteln.

A. Civila pensionsväsendet.

1:o.

I en till riksdagen avlåten, den 13 januari 1928 dagtecknad proposition nr 20 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att till den överkonstapeln *August Strandkvist* av Malmöhus läns landsting beviljade pensionen å 2,340 kronor jämte dyrtidstillägg må, räknat från och med ingången av år 1927, från förslagsanslaget till polisväsendet i riket utgå statsbidrag med en tredjedel av de Strandkvist sålunda tillkommande pensionsförmånerna.

*Ang.
bidrag av
statsmedel till
pension åt
överkon-
stapeln A.
Strandkvist.*

Enligt 15 § 3 mom. i lagen om polisväsendet i riket den 6 juni 1925 är landsting, som på annat sätt än genom pensionsförsäkring i statens pensionsanstalt ombesörjer pensionering av ordinarie befattningshavare, som anställets för landstingsområdet, berättigat till bidrag av statsverket med en tredjedel av den till sådan befattningshavare utgående pensionen. Övergångsbestämmelsen till förordningen den 6 juni 1925 (nr 172) med vissa bestämmelser angående befattningshavares vid polisväsendet rätt till lön och pension m. m. innehåller, att polis- eller fjärdingsman, vars anställning vid polisväsendet vid den tidpunkt, från vilken lagen om polisväsendet i riket skall lända till efterrättelse i avseende å det område, för vilket han är anställd, kan betraktas såsom ordinarie, äger att, då fråga uppstår om honom tillkommande rätt till pension, tillgodoräkna sig hela den tid, som han i en följd innehaft dylik anställning för området.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har underställt Kungl. Maj:ts prövning en framställning från länets landstings förvaltningsutskott om bidrag av statsmedel till pension, som av landstinget tillerkänts överkonstapeln August Strandkvist, vilken varit anställd vid landstingets polisavdelning. Framställningen är av i huvudsak följande innehåll:

Genom beslut 1925 hade Malmöhus läns landsting bestämt, att inom landstingsområdet skulle för år 1926 vara anställd ordnings- och säkerhetspolis, benämnd centralpolis, bestående av elva polismän i icke-ordinarie befattningar. Landstinget hade tillika beslutat, att för utredning av frågan om behovet av anställande av en särskild ordningspolisavdelning m. m. utse en kommitté.

I anslutning till förslag av nämnda kommitté hade landstinget sedermera 1926 beslutat, bland annat, att inom landstingsområdet skulle för tiden från och med den 1 januari 1927 till och med den 31 december 1931 anställas en ordningspolisavdelning, bestående av en kommissarie, en överkonstapel, fyra konstaplar och en vaktmästare, vilka befattningar skulle vara icke ordinarie, ävensom att överkonstapeln August Strandkvist, vilken vore född den 20 maj 1869 och varit anställd vid landstingets polisväsen sedan den 1 januari 1905, skulle entledigas med utgången av år 1926 samt tilldelas en årlig pension av 2,340 kronor jämte dyrtidstillägg enligt de grunder, som gällde för befattningshavare vid statens i avlöningshänseende nyreglerade verk.

Enär Strandkvists anställning, vad anginge tiden före den 1 januari 1926, måste betraktas såsom ordinarie, hade han, därest han även för år 1926 beretts ordinarie anställning, enligt övergångsbestämmelsen till förordningen den 6 juni 1925 med vissa bestämmelser angående befattningshavares vid polisväsendet rätt till lön och pension m. m., otvivelaktigt varit berättigad att i fråga om rätt till pension tillgodoräkna sig hela den tid, han varit anställd vid landstingets polisväsen, och hade skyldighet uppstått för statsverket att enligt 15 § i lagen om polisväsendet i riket bidraga med en tredjedel av den till Strandkvist utgående pensionen.

Den omständigheten att Strandkvist för år 1926 beretts endast icke-ordinarie anställning hade haft sin grund i igångsättandet av förenämnda utredningsarbete och syntes därför icke rimligen böra föranleda, att landstinget ginge miste om det statsbidrag, varom stadgades i det åberopade lagrummet.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Med hänsyn till i ärendet föreliggande omständigheter har utskottet ansett sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

2:o.

Ang.
pension åt
arbetaren vid
mynt- och
justerings-
verket A.
Hjorth.

I en den 20 januari 1928 avlåten proposition nr 42 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, »att arbetaren vid mynt- och justeringsverket Alfred Hjorth må från och med månaden näst efter den, under vilken han erhåller entledigande från sin anställning vid verket, under sin återstående livstid åtnjuta en årlig pension av 900 kronor, att utgå av sjunde

huvudtitelns reservationsanslag till bestridande av de med mynt- och justeringsverkets drift förenade kostnader».

Av utredningen i ärendet framgår, att Hjorth är född den 16 januari 1864 och antagits i mynt- och justeringsverkets tjänst den 5 december 1910. Därjämte har han varit anställd vid Göta artilleriregemente, Andra livgardet och Vaxholms artillerikår under sammanlagt 8 år 3 månader 5 dagar från den 1 november 1881 till den 21 juni 1890. Han kan sålunda räkna en sammanlagd anställningstid av omkring 25 $\frac{1}{4}$ år.

Mynt- och justeringsverket har hemställt, att Hjorth måtte beredas pension med 1,308 kronor.

Statskontoret har föreslagit ett pensionsbelopp av 1,152 kronor.

I fråga om pensionsbeloppets storlek har *departementschefen* anfört följande:

»Vad pensionsbeloppet beträffar, har statskontoret ansett detsamma böra beräknas i enlighet med de i kungörelsen den 15 januari 1926 (nr 10) angivna grunderna för bestämmande av förtidspension åt vissa övertaliga civila löntagare vid armén och marinen. Med hänsyn till vad 1927 års riksdag uttalat i fråga om pensionering av arbetarpersonal (riksdagens skrivelse nr 214, punkten 26) finner jag mig emellertid icke böra tillstyrka, att pensionen avpassas efter nämnda grunder. Då riksdagen år 1927 åt arbetare i jämförlik ställning med omkring 25 tjänstår beviljat pension med 900 kronor årligen, anser jag mig icke kunna förorda, att pensionen för Hjorth bestämmes till högre belopp.»

Med avseende å utredningen i övrigt tillåter sig utskottet hänvisa till vad propositionen innehåller.

Utskottet, som biträder Kungl. Maj:ts förslag beträffande pensionsbeloppets storlek, får hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

3:o.

I en till riksdagen avlåten, den 17 februari 1928 dagtecknad proposition nr 79 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att envar av förra lärarinnorna *Jenny Maria Sofia Kindberg, Agda Elisabet Rahmn, Ellen Lindskog, Henrika Scheffer* och *Hilma Sofia Spångberg* må utan hinder därav att hon icke uppfyller alla för erhållande av tilläggspension enligt kungörelsen den 31 december 1917 (nr 965) angående tilläggspension åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna stadgade villkor, kunna för tid efter utgången av år 1927 komma i åtnjutande av tilläggspension, beräknad enligt grunder, som angivas i berörda kungörelse samt i kungörelserna den 18 november 1921 (nr 702) och den 20

Ang.
tilläggs-
pensioner
åt vissa förut-
varande lära-
rinnor.

maj 1927 (nr 174) angående ändring i vissa delar av förstnämnda kungörelse, dock att vid sådan beräkning beträffande envar av Jenny Maria Sofia Kindberg och Hilma Sofia Spångberg hänsyn må tagas endast till sådan av henne bestridd tjänstgöring, som infallit före läsåret 1903—1904, respektive före år 1904.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Kungl. Maj:ts förslag ansluter sig i huvudsak till vad riksdagen tidigare i åtskilliga liknande fall medgivit. På grund härav har utskottet ansett sig böra tillstyrka bifall till förslaget och får alltså hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

B. Militära pensionsväsendet.

4:o.

Ang.
pensions-
förhöjning åt
kaptenen i
kustartilleriets
reserv A. K.
J. Saloman.

I en till riksdagen den 10 februari 1928 avlåten proposition nr 59 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att å den kaptenen i kustartilleriets reserv *August Karl Julius Saloman* av 1927 års riksdag beviljade pension må utgå sådana pensionsförhöjningar, som avses i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280) med bestämmelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer.

Beträffande utredningen i ärendet anhåller utskottet att få hänvisa till propositionen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

5:o.

Ang.
pensions-
förbättring
åt vissa
månads-
lönare vid
marinen.

I en till riksdagen avlåten, den 10 februari 1928 dagtecknad proposition nr 72 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att envar av förutvarande verkmästarna å månadslönarstat *Carl August Carlsson* och *Karl Gustaf Löf* samt verkmästaren å månadslönarstat *Carl Vilhelm Theodor Carlstedt* må, Carlsson från och med den 1 april 1927, Löf från och med den 1 oktober samma år och Carlstedt från och med måna-

den näst efter den, varunder avgång från tjänsten äger rum, under sin återstående livstid uppbära årlig pensionsförbättring med 1,155 kronor 60 öre, att utgå från anslag, som är eller må varda beviljat till pensionsförbättring för viss personal vid marinen, och i samma ordning som fyllnadspension.

Av handlingarna i ärendet inhämtas

beträffande *Carlsson*, att han, som är född den 7 december 1863, varit anställd såsom daglönare vid flottans beklädnadsverkstad i Stockholm under tiden 9 april 1890—15 januari 1891 och från och med den 5 november 1895; att han befordrats till mästare den 1 september 1908 och till verkmästare den 1 juni 1915; samt att han entledigats den 31 mars 1927;

beträffande *Löf*, att han, som är född den 25 september 1871, varit anställd såsom daglönare vid flottans varv i Stockholm under tiden 8 april 1895—30 september 1924; att han befordrats till mästare den 1 oktober 1924 och till verkmästare den 1 oktober 1925; samt att han entledigats den 30 september 1927; samt

beträffande *Carlstedt*, att han, som är född den 23 januari 1871, varit anställd såsom daglönare vid flottans varv i Karlskrona under tiden 16 januari 1889—12 april 1893 och från och med den 9 maj 1898, samt att han befordrats till mästare den 1 september 1910 och till verkmästare den 1 februari 1920.

Direktionen över flottans pensionskassa har meddelat, att därest ifrågavarande verkmästare, i överensstämmelse med vad i ett flertal fall förut ägt rum, beviljades pensionsförbättring med samma belopp, som åtnjöttes av befattningshavare i motsvarande militära tjänstegrad eller flaggunderofficer, dylik förmån skulle till envar av dem utgå med 1,155 kronor 60 öre för år.

Marinförvaltningen har hemställt om utverkande av pensionsförbättring åt *Carlsson*, *Löf* och *Carlstedt* med nyss angivna belopp.

I särskilda utlåtanden har *statskontoret* beträffande *Carlsson* och *Carlstedt* tillstyrkt bifall till framställningarna på sätt marinförvaltningen hemställt.

I fråga om *Löf* har statskontoret anfört, bland annat, att den till personal vid försvarsväsendet utgående pensionsförbättringen vore byggd på grunder, som i det väsentliga anslöte sig till gällande lag om civila tjänst innehavares rätt till pension. Det hade därför ansetts nödvändigt att vid bedömande av frågor om beredande av dylik pensionsförbättring taga viss hänsyn till en del i den civila pensionslagen givna begränsningar av pensionsrätten, som saknade motsvarighet i pensioneringsgrunderna för personal vid försvarsväsendet. *Löf* hade innehaft befattning som verkmästare sedan den 1 oktober 1925 eller vid sin avgång under allenast två år. För det fall att vederbörande icke under minst fem år innehaft den tjänst, från vilken avgång ägde rum, funnes i den civila pensionslagen angivna särskilda grunder för pensions bestämmande. Därest dessa tillämpades i förevarande fall, skulle *Löfs* sammanlagda pensionsförmåner icke komma att uppgå till det belopp, som redan nu författningsenligt tillkomme honom i pension, fyllnadspension,

pensionstillägg och pensionsförhöjning, vid vilket förhållande anledning skulle saknas att vidtaga åtgärd i syfte att bereda honom pensionsförbättring. Då emellertid en med Löf i pensionshänseende likställd underofficer, som vid uppnådd åldersgräns avginge efter att liksom sökanden endast under två år hava innehaft den beställning, från vilken avgång ägde rum, skulle bekomma pensionsförbättring enligt kungörelsen den 15 juni 1922 till belopp av 1,155 kronor 60 öre, ville statskontoret för sin del icke påyrka tillämpning i detta fall av berörda bestämmelse i den civila pensionslagen. Statskontoret funne sig alltså kunna instämma i marinförvaltningens hemställan.

Utskottet.

Beträffande Kungl. Maj:ts förslag, i vad det avser Carlsson och Carlstedt, vill utskottet erinra, att riksdagen tidigare i åtskilliga fall beviljat verk-mästare å månadslönarstat vid flottans varv pensionsförbättring efter samma grunder, som i propositionen föreslås. Under sådana förhållanden har utskottet funnit sig böra tillstyrka bifall till här ifrågavarande förslag om pensionsförbättring åt omförmälda två verkmästare.

Vad åter angår frågan om pensionsförbättring åt Löf, framgår av utredningen att denne vid sin avgång ur tjänst innehaft befattning som verkmästare under allenast två år. Vid sådant förhållande har utskottet icke funnit tillräckliga skäl föreligga för beredande av pensionsförbättring åt honom. Utskottet vill i detta avseende hänvisa till vad statskontoret anfört rörande de grunder, som enligt den civila pensionslagen tillämpas för det fall, att vederbörande icke under minst fem år innehaft den tjänst, från vilken avgången äger rum.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

a) att Kungl. Maj:ts förevarande proposition, i vad den-samma avser pensionsförbättring åt verkmästarna Carlsson och Carlstedt, må vinna riksdagens bifall; samt

b) att Kungl. Maj:ts förevarande proposition, i vad den-samma avser pensionsförbättring åt verkmästaren Löf, icke må av riksdagen bifallas.

6:o.

*Ang.
förtidspen-
sion åt kon-
torsförestän-
daren S. Sö-
derström.*

I en inom andra kammaren av herr *Jeppsson* väckt motion nr 115 har hemställt, »att riksdagen måtte medgiva, att kontorsföreståndaren *S. Söderström* å besiktningsförrättningen vid Kungl. Flottans station i Karlskrona vid sin avgång från tjänsten tilldelas förtidspension».

Till stöd för yrkandet har anförts bland annat följande:

»Genom omläggning av besiktningsförrättningen vid Kungl. Flottans station i Karlskrona blir den civila personalen å besiktningsförrättningen överflödig.

Bland dem som på detta sätt mista sin anställning finns en man, herr *S. Söderström*, kontorsföreståndare å besiktningsförrättningen, vilken sannolikt får lämna sin plats senast den 1 juli 1929.

Söderström antogs efter skolstudier till VII R till kontorist å besiktningsförrättningen den 1 maj 1903 samt med kontrakt den 1 febr. 1904. År 1908 förordnades han till uppbördsman å besiktningsförrättningen, år 1912 till månadslönare och fr. o. m. 1921 till kontorsföreståndare.

När Söderström således nu den 1 juli 1929 avskedas, har han varit anställd såsom kontorsman i cirka 26 år å besiktningsförrättningen och enligt såväl platsbetyg som rullan ständigt skött sig förtjänstfullt. Staten har ju också sörjt för att i statens tjänst anställda efter en dylik lång tjänstgöring ej lämnas helt utan ersättning i händelse vederbörande tjänst indrages.

Men för att en månadslönare såsom Söderström skall vid avgång ifrån tjänsten kunna erhålla förtidspension fordras 20 tjänsteår och 50 levnadsår. Vad villkoret om 20 tjänsteår angår fyller herr Söderström detsamma mer än väl då han om han nödgas avgå den 1 juli 1929 har bakom sig 26 års tjänstgöring, men däremot fyller han icke villkoret om 50 levnadsår alldenstund han den 1 juli 1929 endast uppnår en ålder av cirka 45 $\frac{1}{2}$ år.

Skola nu bestämmelserna angående förtidspensionering strikt tillämpas, kan Söderström icke komma i åtnjutande av förtidspension utan blir tilldelad avskedsersättning.»

Beträffande motiveringen i övrigt hänvisar utskottet till motionen.

Av tillgängliga handlingar framgår, att Söderström, som är född den 14 januari 1884 och alltså 44 år gammal, såsom kontorsföreståndare å besiktningsförrättningen vid flottans station i Karlskrona sedan den 1 januari 1927 åtnjutit avlöning med ett belopp av 289 kronor 50 öre för månad jämte dyrtidstillägg därå enligt för oreglerade verk gällande grunder.

I en till Kungl. Maj:t ingiven, den 28 november 1927 dagtecknad ansökning hemställde Söderström om rätt att vid avgång från befattningen erhålla förtidspension i stället för avskedsersättning. Han framhöll till stöd för denna ansökan bland annat, att han vore gift och hade två minderåriga barn att försörja, samt betonade svårigheterna — särskilt med hänsyn till det stora antalet övertaliga militära befattningshavare, vilka fortfarande uppbure lön — att efter entledigandet vinna anställning i enskild tjänst.

I ett över ansökningen avgivet utlåtande den 29 december 1927 uttalade *marinförvaltningen* som sin åsikt, att ett bifall till framställningen, som givetvis måste förutsätta riksdagens medgivande, skulle kunna medföra oförutsedda konsekvenser. På grund härav funne sig marinförvaltningen förhindrad att tillstyrka ansökningen.

Genom beslut den 27 januari 1928 har Kungl. Maj:t funnit framställningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Enligt de i överensstämmelse med 1925 års riksdags beslut genom kungörelse den 15 januari 1926 (nr 10) utfärdade föreskrifterna angående förtidspension och avskedsersättning åt vissa övertaliga civila löntagare vid armén och marinen erhålla sådana löntagare, vilka till följd av den år 1925 beslutade nya försvarsorganisationen bliva övertaliga och på den grund erhålla avsked från anställning vid försvarsväsendet utan att i samband därmed erhålla annan likvärdig anställning vid försvarsväsendet eller eljest i statens tjänst, förtidspen-

Utskottet.

sion eller avskedsersättning under villkor och enligt grunder, som stadgas i kungörelsen. Sådan förmån utgår endast till löntagare, vars avgång ur tjänsten äger rum före den 1 juli 1929. För erhållande av förtidspension erfordras att vid avgången ur tjänst hava uppnått en levnadsålder av 50 år samt att tillika hava viss sammanlagd anställningstid i statens tjänst. Berörda tid är för den grupp, vartill Söderströms befattning synes vara att hänföra, bestämd till minst 20 år. Löntagare, som icke är berättigad till förtidspension men kan ifrågakomma till avskedsersättning, erhåller sådan ersättning med belopp, motsvarande en månads arbetsförtjänst för varje helt års anställning i statens tjänst intill 15 års anställning samt två månaders arbetsförtjänst för varje helt års anställning därutöver. Dock må avskedsersättning icke utgå med högre belopp än, för den befattningsgrupp varom här är fråga, 10,000 kronor.

Av utredningen i ärendet framgår, att Söderström med avseende å levnadsålder icke uppfyller eller före den 1 juli 1929 kan komma att uppfylla stadgade förutsättningar för erhållande av förtidspension. Däremot torde han, om han före sistnämnda dag på grund av den nya försvarsorganisationens genomförande entledigas från sin anställning och därvid icke erhåller annan likvärdig anställning i statens tjänst, vid avgången bliva berättigad till avskedsersättning, vilken synes komma att uppgå till stadgat maximibelopp av 10,000 kronor.

Även om billighetsskäl kunna åberopas för beredande åt Söderström av pension vid eventuell avgång ur tjänst, måste utskottet dock för sin del i likhet med marinförvaltningen finna det vara med hänsyn till konsekvenserna betänkligt att i särskilda fall medgiva undantag från de av statsmakterna fastställda grunderna beträffande ersättning till personal, som i samband med försvarsrevisionen blivit övertalig. Det må för övrigt framhållas att, såvitt av utredningen framgår, Söderström fortfarande är i tjänst å sin befattning. Det kan sålunda för närvarande icke bedömas, huruvida Söderström kan komma att i samband med eventuellt entledigande erhålla annan anställning.

På grund av det anförda får utskottet avstyrka bifall till den föreliggande motionen. Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motion II: 115 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

7:o.

I en inom andra kammaren av herr *Lilliecreutz* jämte sex av kammarens övriga ledamöter väckt motion nr 353 har föreslagits, »att riksdagen ville bevilja f. d. sergeanten i Kungl. Jönköpings regemente *Gunnar Ferdinand Lundqvist* den pension, till vilken han varit berättigad, därest han före sin under tjänsten iråkade sjukdom varit befordrad till sergeant på stat samt att han därjämte må bibehålla den ersättning från riks försäkringsanstalten som nu utgår för skada i militärtjänst».

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen.

Ang.
pension af f.
sergeanten
G. F. Lund-
qvist.

Av tillgängliga handlingar inhämtas, att Lundqvist, som är född den 26 juli 1894, antogs såsom volontär vid Jönköpings regemente den 13 april 1912 samt efter genomgångna underbefälsskolor befordrades till vicekorpral och korpral 1913, till furir av 2:a klassen 1914 och till furir av 1:a klassen 1918. Han genomgick 1921—1922 infanteriets underofficersskola å Karlsborg, varifrån han utexaminerades såsom nr 2 med högsta betygssiffra bland 99 elever. År 1922 konstituerades han till sergeant i regementet.

Under augusti månad 1925 drabbades Lundqvist av lungtuberkulos samt intogs å sanatorium, där han kvarstannade till september 1926. På grund av sjukdomen erhöll Lundqvist enligt gällande bestämmelser avsked från regementet den 31 oktober 1925.

På grund av sjukdomen har Lundqvist från och med den 4 september 1926 — då han upphört att åtnjuta underhåll och vård genom militär myndighets försorg — tillerkänts livränta enligt förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring. Livräntan har genom särskilda beslut av riks försäkringsanstalten med hänsyn till graden av nedsättning i Lundqvists arbetsförmåga fastställts för tiden 4 september 1926—31 mars 1927 till 900 kronor, för tiden 1 april—30 september 1927 till 675 kronor samt för tiden 1 oktober 1927—31 mars 1928 likaledes till 675 kronor. Vid fastställande av sistnämnda belopp har arbetsförmågan beräknats vara nedsatt med 75 procent av det normala.

Lundqvist, som före sjukdomen ingått äktenskap, har i detta ett barn, fött den 30 juli 1925.

I motionen har till stöd för det framställda förslaget framhållits, bland annat, att befordringsförhållandena vid regementet under Lundqvists utbildningsår varit synnerligen ogynnsamma. På grund härav hade han tidigast under år 1926 kunnat påräkna befordran till sergeant på stat, under det att till hans årskurs vid underofficersskolan hörande personal vid andra infanteriregementen redan före år 1925 vunnit sådan befordran. Om han före sjukdomens inträdande vunnit befordran på stat, skulle han hava blivit berättigad till pension.

På sätt av den lämnade utredningen framgår, har Lundqvist i anledning av den sjukdom, som drabbat honom under militärtjänstgöringen, tillerkänts författningsenlig livränta. Vid sådant förhållande har utskottet — även om ömmande omständigheter i detta fall otvivelaktigt måste anses föreligga — funnit sig med hänsyn till de konsekvenser, som skulle kunna föranledas av ett beslut om ytterligare förmån för Lundqvist, icke kunna tillstyrka någon åtgärd i den av motionärerna föreslagna riktningen.

Utskottet får alltså hemställa,

att förevarande motion II: 353 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Utskottet.

8:o.

Ang.
pension åt
fyra förut-
varande båts-
män.

I en till riksdagen avlåten, den 10 februari 1928 dagtecknad proposition nr 60 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förutvarande båtsmännen *Anders Ferdinand Jonsson Frodig*, *Josef Nilsson Hultman*, *Leonard Pettersson Hult* och *Robert Westin Stållhult* må tilldelas pension, såsom om de uppfyllt härför reglementsenligt stadgade villkor, att utgå för Frodig från och med januari, för Hultman från och med februari, för Hult från och med maj och för Stållhult från och med september, allt år 1927.

Av handlingarna i ärendet framgår

beträffande *Frodig*, att han, som är född den 26 januari 1861, beviljats avsked ur krigstjänsten den 8 maj 1897 efter en tjänstetid av 20 år 2 månader, varav 16 år 3 månader 12 dagar från 20 års ålder; att han vid avskedet erhållit vitsord att under tjänstetiden hava sig redligt och skäligen väl skickat; samt att han är medellös;

beträffande *Hultman*, att han, som är född den 1 januari 1854, beviljats avsked ur krigstjänsten den 1 juli 1896 efter en tjänstetid av 18 år 7 månader från 20 års ålder; att han vid avskedet erhållit vitsord att under tjänstetiden hava sig redligt och väl skickat; samt att han befinner sig i torftiga ekonomiska omständigheter;

beträffande *Hult*, att han, som är född den 21 februari 1861, beviljats avsked ur krigstjänsten den 26 juni 1897 efter en tjänstetid av 17 år 10 månader, därav 16 år 4 månader 5 dagar från 20 års ålder; att han vid avskedet erhållit vitsord att under tjänstetiden hava sig redligt och väl skickat; att han tjänstgjort vid skeppsgossekåren i Marstrand från och med år 1917 till den 1 april 1927 som vaktmanskap, stugvakt i kanslihuset och trädgårdsskötare; samt att han under sistnämnda tjänstgöring fullgjort sina åligganden på ett förtjänstfullt sätt samt visat stor villighet och synnerlig plikttrohet; samt

beträffande *Stållhult*, att han, som är född den 7 juni 1861, beviljats avsked ur krigstjänsten den 23 september 1898 efter en tjänstetid av 18 år 2 månader, varav 17 år 3 månader från 20 års ålder; att han vid avskedet erhållit vitsord att under tjänstetiden hava sig redligt och utmärkt väl skickat; att han är medellös och på grund av sjuklighet icke kan genom arbete erhålla tillräcklig inkomst för sitt uppehälle; samt att han icke kan påräkna hjälp från närstående eller annan hjälp för framtiden.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

Med hänsyn till förut av riksdagen i liknande fall fattade beslut har utskottet funnit sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

9:o.

I en inom andra kammaren av herr *Petersson* i Broaryd väckt motion nr 17 har föreslagits, »att riksdagen må medgiva, att förre soldaten vid Jönköpings regemente *Amandus Vilhelm Allvin* må från och med den 1 juli 1928 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid».

Ang.
underhåll från
Vadstena
krigsmans-
huskassa åt f.
soldaten A. V.
Allvin.

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar i ärendet framgår, att Allvin är född den 9 april 1866 och sålunda omkring 62 år gammal, samt att han varit i krigstjänst såsom soldat vid Jönköpings regemente under tiden 28 oktober 1885—4 september 1905 eller omkring 19 år 10 månader. Enligt ett den 3 januari 1928 dagtecknat läkarintyg har Allvin vid undersökning befunnits »lida av lindriga symtom av prostatism». Vederbörande kommunalnämndsordförande har i avgivet intyg förklarat, att Allvin befunne sig i sådana ekonomiska omständigheter, att han vore i stort behov av pension samt att han endast i ringa grad kunde själv bidra till sin egen och sin familjs försörjning. Beträffande hans ekonomiska förhållanden har utskottet i övrigt inhämtat, att han äger en fastighet, taxerad till 15,700 kronor, vilken likväl synes vara intecknad till ett belopp av 9,500 kronor.

Vid prövning av förevarande ärende har utskottet icke funnit sig övertygat om att i detta fall föreligga sådana ömmande omständigheter, vilka böra utgöra förutsättning för en dispens av här ifrågasatt art. Utskottet har på grund härav ansett sig böra avstyrka bifall till motionärens förslag. Enligt utskottets mening måste hänsynen till det stora antalet förutvarande indelta soldater och till de konsekvenser, som ett avvikande från hittills tillämpade grunder beträffande förutsättningarna för dispens alltså kan medföra, påkalla en viss varsamhet vid behandling av dylika dispensfrågor.

Utskottet.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motion II: 17 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

10:o.

Herr *Petersson* i Broaryd har vidare i en inom andra kammaren väckt motion nr 27 hemställt, »att riksdagen må medgiva, att förre soldaten vid Jönköpings regemente *Carl Johan Thelin* må från och med den 1 juli 1928 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid».

Ang.
underhåll från
Vadstena
krigsmanshus-
kassa åt f.
soldaten C. J.
Thelin.

I fråga om de skäl, motionären anført till stöd för sitt förslag, tillåter sig utskottet att hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar i förevarande ärende inhämtas, att Thelin är född den 11 april 1864 och alltså omkring 64 år gammal samt att han varit i tjänst såsom indelt soldat vid Jönköpings regemente under tiden 28 oktober 1885—4 september 1905 eller omkring 19 år 10 månader. Enligt ingivet läkarbetyg, dagtecknat den 10 december 1927, var Thelin vid nämnda tidpunkt på grund av sjukdom (sviter efter hjärnblödning i juni 1927) oförmögen till arbete, vilken arbetsoförmåga sannolikt vore för framtiden bestående. Vederbörande kommunalnämndsordförande har i avgivet intyg anført, att Thelin på grund av ålder och klen hälsa icke själv kunde sköta de manliga sysslorna vid det jordbrukshemman, som han ägde, samt att hans ekonomiska ställning vore sådan, att han hade knappt om tillgångar att leja arbetskraft, varför behovet av pension syntes ganska stort. Enligt vad utskottet inhämtat, är den av Thelin ägda fastigheten taxerad till ett belopp av 8,000 kronor. Av handlingarna synes vidare framgå, att det av Thelin ägda hemmanet skötes av en son till honom.

Utskottet.

Ej heller i förevarande fall har utskottet funnit tillräckliga skäl föreligga för tillstyrkande av underhållsförmån. På grund härav får utskottet avstyrka bifall till motionen och alltså hemställa,

att förevarande motion II: 27 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

11:o.

*Ang.
pension åt
musikfan-
junkaren B.
O. Waldstein.*

I en inom andra kammaren av herr *Lovén* väckt motion nr 35 har föreslagits, »att riksdagen måtte besluta, att till musikfanjunkaren *Bror Otto Waldstein* skall från och med den dag, Waldstein fyller 50 år, ur Arméns pensionskassa utgå en årlig pension med det belopp Waldstein skulle erhållit, om han innehaft stadgat antal tjänsteår vid sitt avskedstagande.»

Beträffande motiveringen för förslaget får utskottet hänvisa till motionen med därvid fogade bilagor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Waldstein, som är född den 3 september 1877 och alltså 50 år gammal, antagits till skvadronstrumpetare vid Kronprinsens husarregemente den 1 november 1892 samt efter befordran till musikkorpral vid regementet och sergeant i regementet den 31 oktober 1913 erhållit avsked från regementet, i vars reserv han sedermera utnämnts år 1913 till musiksergeant och år 1921 till musikfanjunkare.

Utskottet.

Enär Waldstein vid avskedet från regementet icke uppnått 40 levnadsår, är han på grund av gällande bestämmelser rörande underhåll från Vadstena krigsmanshushkassa icke berättigad till underhåll från kassan. Ej heller är han i övrigt berättigad till pension eller därmed jämförlig förmån av allmänna medel.

Då Waldstein redan år 1913 vid 36 års ålder lämnat den aktiva statstjänsten, har utskottet ansett sig icke kunna tillstyrka, att han skulle beredas vare sig pension eller därmed jämförligt understöd av statsmedel eller underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa.

Utskottet hemställer på grund härav,

att förevarande motion II: 35 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

12:o.

I en inom andra kammaren av herr *Mårtensson* väckt motion nr 61 har hemställts, »att riksdagen måtte bevilja förre fältmusikanten vid Kungl. Bohusläns regemente *Otto Julius Blomdahl* en årlig pension av 500 kronor utöver den redan nu erhållna gratifikationen, samt att denna pension utgår från den 1 januari 1928».

Ang.
pension åt
förre extra
fältmusi-
kanten *O. J.
Blomdahl.*

Beträffande motiveringen hänvisar utskottet till motionen med därvid fogade bilagor.

Av handlingarna i ärendet framgår, att *Blomdahl*, som är född den 2 december 1853, antagits till spel vid Bohusläns regemente den 15 maj 1867, förordnats till extra fältmusikant med sergeants grad den 6 juli 1883 samt erhållit avsked på egen begäran den 19 juli 1890. *Blomdahl*, som enligt vederbörliga intyg är medellös och i synnerligt behov av pension, har från och med år 1922 årligen åtnjutit gratifikation från invalidhusfonden till belopp av 150 kronor.

Då *Blomdahl* redan år 1890 vid 36 års ålder på egen begäran lämnat sin anställning vid regementet, har utskottet ansett sig icke kunna tillstyrka vare sig att han skulle beredas pension eller därmed jämförligt understöd av statsmedel eller att riksdagen skulle tillerkänna honom underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa.

Utskottet hemställer,

Utskottet.

att förevarande motion II: 61 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

13:o.

I en inom andra kammaren av herr *Lindley* väckt motion nr 62 har hemställts, »att riksdagen måtte bevilja förre distinktionskorpralen *Lars Olsson Thor*, *Hellmyran*, *Söderhamn*, ett årligt understöd av 300 kronor att under hans återstående livstid utgå från och med den 1 januari 1928».

Ang.
årligt under-
stöd åt f.
korpralen *L.
Olsson Thor.*

I fråga om motiveringen får utskottet hänvisa till motionen med därvid fogade bilagor.

Av handlingarna i ärendet framgår, att *Olsson Thor* är född den 19 maj 1856 och sålunda nu omkring 72 år gammal, att han varit i krigstjänst vid

Värmlands regemente från och med den 22 februari 1878 till och med den 15 maj 1909 eller sammanlagt något över 31 år samt att han befordrats till vice korpral år 1890 och till korpral år 1895. I anledning av anställningen åtnjuter han underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa. Enligt vederbör-liga intyg är Thor numera medellös och i stort behov av understöd samt på grund av åderförfälskning m. m. nästan alldeles oförmögen till arbete.

Utskottet.

Av utredningen framgår, att Olsson Thor åtnjuter honom författningsenligt tillkommande underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa. Att, såsom motionären ifrågasatt, därutöver tillerkänna honom understöd av statsmedel har utskottet, i överensstämmelse med hittills tillämpade grunder, ansett sig icke kunna tillstyrka.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att förevarande motion II: 62 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

14:o.

*Ang.
årligt under-
stöd åt f.
soldaten S.
(Falk) Lof-
ström.*

I en inom andra kammaren av herr *Johansson* i Kälkebo väckt motion nr 63 har hemställts, »att riksdagen måtte bevilja förre soldaten numera snickaren *Salomon (Falk) Löfström* årligt understöd från Vadstena krigsmanshuskassa från den 1 juli innevarande år, så länge han lever, såsom om han tjänstgjort under så lång tid, att han på grund därav vore berättigad till dylikt understöd».

I fråga om motiveringen för detta förslag får utskottet hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar framgår, att *Löfström* är född den 22 februari 1861 och alltså 67 år gammal samt att han varit i krigstjänst vid Hälsinge regemente under tiden 27 februari 1882—4 september 1896 eller omkring 14½ år. *Löfström*, som till yrket är snickare, lider på grund av kronisk ledgångsreumatism samt åderförfälskning av väsentlig nedsättning i arbetsförmågan.

Utskottet.

Då *Löfströms* tjänstetid uppgår till endast omkring 14½ år, har utskottet, i överensstämmelse med hittills tillämpad praxis, funnit sig icke kunna tillstyrka, att han skulle beredas underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa, såsom om han tjänat för dylik förmåns erhållande föreskriven tid.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motion II: 63 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

15:o.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 272 har herr Nilsson i Antnäs hemställt, »att riksdagen må besluta, att förre soldaten vid livkompaniet av Kungl. Norrbottens regemente nr 16 *Lars Erik Öhman* må erhålla understöd från Vadstena krigsmanshuskassa».

Ang.
understöd
från Vadstena
krigsmans-
huskassa åt
f. soldaten L.
E. Öhman.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen med därvid fogade bilagor.

Av de vid motionen fogade handlingarna inhämtas, att Öhman, som är född den 29 november 1862 och alltså 65 år gammal, varit i krigstjänst vid Norrbottens regemente under tiden 13 januari 1883—23 september 1902 eller omkring 19 år 8 månader. Enligt läkarbetyg är Öhman, som i april 1927 träffats av blodpropp i hjärnan, för all framtid oförmögen att utföra något egentligt eller mera uthållande arbete. Vederbörande kommunalnämndsordförande har intygat, att Öhman icke äger annan förmögenhet än en av honom förvärvad lägenhet, som varit avsatt till soldattorp. Å lägenheten, vilken är taxeringsvärderad till 1,700 kronor, vilar avsevärd skuld.

Med hänsyn till Öhmans tjänstetid och övriga i ärendet åberopade omständigheter har utskottet ansett sig böra tillstyrka, att Öhman må förklaras berättigad till underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa, oaktat han icke tjänat kronan under den tid, som är föreskriven för en dylik förmån. Det ifrågasatta underhållet läser böra utgå från och med den 1 juli 1928.

Utskottet.

I enlighet med det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 272, må medgiva, att förre soldaten vid Norrbottens regemente *Lars Erik Öhman* må från och med den 1 juli 1928 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder, som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid.

16:o.

I en inom andra kammaren av herrar *Hedlund* i Östersund och *Persson* i Trången väckt motion nr 354 har hemställts, »att riksdagen må medgiva, att förre dragonen vid Alsens skvadron nr 39 *Erik Wikén* må från och med den 1 juli 1928 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid».

Ang.
årligt under-
stöd från
Vadstena
krigsmans-
huskassa åt
f. dragonen
E. Wikén.

Beträffande motiveringen hänvisar utskottet till motionen.

Av tillgängliga handlingar har utskottet inhämtat, att Wikén, som är född den 19 juli 1855 och alltså över 72 år gammal, varit i krigstjänst vid Jämtlands hästjägarkår, sedermera Norrlands dragonregemente, under tiden 5 november 1873—20 juli 1893 eller omkring 19 år 8 månader. Enligt vederbörligt intyg är Wikén medellös och lever i ytterst fattiga omständigheter.

Utskottet.

Med hänsyn till vad i ärendet förekommit tillstyrker utskottet, att Wikén må berättigas till underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa såsom om han tjänat kronan under den tid, som för en dylik förmåns erhållande är föreskriven. Beträffande tidpunkten för underhålls inträdande har utskottet intet att erinra mot vad motionärerna föreslagit.

Utskottet hemställer,

att riksdagen, med bifall till förevarande motion II: 354, må medgiva, att förre dragonen vid Norrlands dragonregemente Erik Wikén må från och med den 1 juli 1928 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid.

C. Allmänna indragningsstaten.

I. Ang. justitiedepartementet.

17:o.

*Ang.
tilläggs-
pension åt kam-
reraren i
fångvårds-
styrelsen K.
A. Lindström.*

I en inom första kammaren under nr 64 väckt motion har herr *Leander* hemställt, »att riksdagen måtte medgiva, att f. kamreraren i fångvårdsstyrelsen, f. extra byrådirektören å styrelsens arbetskontor *Knut Alexander Lindström* må från och med 1928 års ingång under sin återstående livstid åtnjuta, utöver honom författningsenligt tillkommande pension, en årlig tilläggspension från allmänna indragningsstaten till belopp av 856 kronor.»

Beträffande Lindströms anställnings- och avlöningsförhållanden har i motionen till en början lämnats följande redogörelse:

»Lindström är född den 15 februari 1860, antogs den 11 juli 1882 till e. o. tjänsteman i fångvårdsstyrelsen samt utnämndes den 28 mars 1890 till revisor och den 16 oktober 1915 till kamrerare i styrelsen. På grund av fångvårdsstyrelsens förordnande uppehöll Lindström arbetsintendentsbefattningen å det för besörjande av ärenden rörande arbetsdriften vid fångvårdsanstalterna inrättade arbetskontoret i styrelsen från och med den 3 september 1914, till dess han genom Kungl. Maj:ts beslut den 23 september 1915 förordnades till arbetsintendent tillsvidare intill utgången av år 1920. Detta sistnämnda förordnande förnyades genom Kungl. Maj:ts beslut den 31 december 1920 att gälla tillsvidare intill utgången av år 1925.

Sedan i samband med den av 1921 års riksdag beslutade löneregleringen för fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten arbetsintendenten givits ställning av extra byrådirektör, förordnades Lindström av Kungl. Maj:t att från och med den 1 januari 1922, då löneregleringen trädde i kraft, tillsvidare under samma år vara extra byrådirektör. Förordnandet förnyades genom särskilda beslut av Kungl. Maj:t för tiden den 1 januari 1923—den 31 december 1927, vilken sistnämnda dag Lindström, som den 15 februari 1927 uppnått 67 års ålder, efter erhållet avsked avgick från tjänsten.

Åren 1906—1915 bestred Lindström under kortare perioder byråchefstjänsten å styrelsens kameralbyrå sammanlagt 1 år 7 månader 15 dagar. På grund av särskilda av Kungl. Maj:t meddelade beslut innehade Lindström

därefter förordnande å sistnämnda befattning under ordinarie innehavarens tjänstledighet för offentliga uppdrag från och med den 1 mars 1916 till och med den 15 november 1923 (med undantag av tiden den 1 juni—den 4 september 1918, då Lindström dels åtnjöt semester dels och tjänstgjorde å arbetsintendentsbefattningen) samt under större delen av år 1927.

Lindström har sålunda innehaft förordnande såsom arbetsintendent eller extra byrådirektör å fängvårdsstyrelsens arbetskontor under mer än 13 $\frac{1}{4}$ år, därav 12 $\frac{1}{4}$ år enligt Kungl. Maj:ts förordnande, och har därunder tjänstgjort såsom kameralbyråchef i ungefär 10 $\frac{1}{2}$ år.

Före den 1 januari 1922, då förutnämnda lönereglering för fängvårdsstyrelsen trädde i kraft, åtnjöt Lindström såsom arbetsintendent ett arvode av 7,000 kronor för år, vilket arvode med 200 kronor översteg byrådirektörs i oreglerat verk löneförmåner. Såsom extra byrådirektör tillhörde Lindström samma lönegrad som ordinarie byrådirektör eller nuvarande lönegrad B 28 i gällande avlöningsreglemente. Sedan den 1 oktober 1923 åtnjöt Lindström avlöning enligt samma lönegrads 30:e löneklass eller med 10,500 kronor för år.

Under förut omnämnda förordnanden såsom byråchef uppbär Lindström under tiden före den 1 juli 1919 och efter den 1 januari 1922, förutom lön såsom arbetsintendent respektive extra byrådirektör, stadgad vikariatsersättning samt under tiden från och med den 1 juli 1919 till utgången av år 1921 med byråchefstjänsten förenad begynnelseavlöning, minskat med ett *mot pensionsavgift å tjänsten* svarande belopp.»

Beträffande de förhållanden, under vilka statsmakterna fattat beslut om inrättande av ifrågavarande extra byrådirektörsbefattning, har härefter i motionen anförts följande:

»I det betänkande (LXIII), som 1902 års löneregleringskommitté den 24 januari 1921 avgav angående reglering av löneförhållanden m. m. vid fängvårdsstyrelsen och fängvårdsstaten, föreslog kommittén beträffande arbetskontoret, att detta skulle avskiljas från kameralbyrån och att åt detsamma skulle givas en självständigare ställning under ledning av en byrådirektör. Såväl denne som den å byrån biträdande personalen ansågs av kommittén böra beredas *ordinarie* anställning. I den proposition (nr 212), som beträffande fängvårdsstyrelsens organisation och lönereglering avläts till 1921 års riksdag, föreslogs, att arbetskontoret skulle ställas under ledning av en *ordinarie* byrådirektör. Riksdagen beslöt, att arbetskontoret skulle avskiljas från kameralbyrån och organiseras såsom en *ordinarie avdelning* inom byrån. Däremot ansåg sig riksdagen — efter det av kamrarna fattade olika beslut sammanjämkats — ej kunna godtaga Kungl. Maj:ts förslag om uppförande på ordinarie stat av byrådirektören, utan syntes denne befattningshavare böra anställas å extra stat; och uppfördes för ändamålet ett anslag å 10,500 kronor.

Fängvårdsstyrelsen har efter 1922 flera gånger väckt förslag om extra byrådirektörsbefattningens uppförande på ordinarie stat, men Kungl. Maj:t har bland annat i statsverkspropositionerna till såväl 1926 som 1927 års riksdagar funnit sig ej kunna upptaga frågan till behandling, förrän väckt förslag om indragning av byrådirektörsbefattningen å fängvårdsstyrelsens sociala avdelning blivit slutligen prövat.»

Motionären har vidare erinrat, att Lindström, som enligt bestämmelserna i 1907 års civila pensionslag är berättigad att uppbära pension endast i egen-skap av kamrerare i 24:e lönegraden med ett pensionsunderlag av 5,076 kronor, hos Kungl. Maj:t gjort framställning om rätt att vid avgången ur tjänst erhålla tilläggspension, motsvarande skillnaden mellan pensionsunderlagen för

24:e och 26:e lönegraderna. Rörande behandlingen av denna framställning må här anföras följande.

Fångvårdsstyrelsen tillstyrkte i avgivet utlåtande bifall till framställningen.

Statskontoret, som jämväl avgav utlåtande över framställningen, anförde därvid följande:

»Enligt statskontorets mening måste det anses principiellt betänkligt, att en ordinarie befattningshavare vid civilförvaltningen tillerkännes pension med annat belopp än det, som motsvarar den av honom innehavda ordinarie tjänsten.

Emellertid vill statskontoret ej underlåta att erinra, att tilläggspension utöver den författningsenligt bestämda pensionen tidigare beviljats i ett fall, som företer en viss likhet med det nu förevarande. 1925 års riksdag beslöt nämligen (skr. nr 114 p. 12) på av Eders Kungl. Maj:t genom proposition (nr 25 p. 1) gjord framställning tilldela kanslirådet W. F. Schalén en tilläggspension å 600 kronor i anledning därav, att Schalén under en följd av år uppehållit expeditiönschefsbete. Beloppet av den beviljade tilläggspensionen motsvarade två tredjedelar av skillnaden mellan pensionsunderlagen för överdirektör av högre grad, med vilken expeditiönschef är i avlöningshänseende jämförd, och för kansliråd.

Mellan berörda fall och det nu förevarande föreligger dock den skillnaden, att Schalén var innehavare av det å ordinarie stat uppförda expeditiönschefsbetet, under det att Lindström allenast innehar förordnande att uppehålla den på extra stat uppförda extra byrådirektörsbefattningen i fångvårdsstyrelsen. På grund härav torde beslutet angående tilläggspension åt Schalén knappast kunna återopas såsom stöd för beviljande av liknande förmån åt sökanden. — Den omständigheten att Lindström under ett antal år på förordnande uppehållit jämväl byråchefsbete synes ej heller kunna föranleda beredande av förhöjd pension åt honom.

Därest emellertid Eders Kungl. Maj:t skulle finna de av sökanden återopade omständigheterna vara sådana, att tilläggspension bör för honom utverkas, synes densamma kunna beräknas på följande sätt.

Pensionsunderlaget utgör i lönegraden B 28, till vilken byrådirektör i fångvårdsstyrelsen är hänförlig, 6,360 kronor. Den av sökanden innehavda ordinarie befattningen såsom kamrerare i fångvårdsstyrelsen tillhör lönegraden B 24; och är pensionsunderlaget för sagda tjänst sålunda 5,076 kronor. Skillnaden mellan sagda pensionsunderlag utgör 1,284 kronor. Härifrån bör avgå en tredjedel såsom motsvarande den på befattningshavarens egna avgifter grundade delen av pensionen — då ju i förevarande fall pensionsavgifter erlagts endast vid den lägre befattningen — varefter återstår ett belopp av 856 kronor, som under ovan angivna förutsättning skulle utverkas såsom tilläggspension åt sökanden.»

Fångvårdsstyrelsen, som i anledning av statskontorets utlåtande ånyo yttrade sig i ärendet, anförde därvid bland annat:

»Enligt styrelsens förmenande måste det anses förenat med billighet, att vid pensionens bestämmande för Lindström hänsyn toges till den långa tid, varunder han på ett förtjänstfullt sätt bestritt befattningar i högre lönegrad än den 24:e, särskilt den tid han jämlikt Kungl. Maj:ts förordnande varit innehavare av föreståndarskapet för styrelsens arbetskontor. I sådant hänseende tillåter sig styrelsen erinra därom, att 1921 års pensionskommitté i sitt den 30 november 1925 avgivna betänkande med nytt förslag till civil tjänstepensionslag under 1 § 2 mom. jämförd med 29 § förordnat, att i ett fall som

det nu ifrågavarande pensionen skulle bestämmas efter den å extra stat uppförda befattningen. Ävenledes må bringas i erinran, hurusom pensionskommittén i nämnda betänkande (sid. 62) uttalat att, därest någon befattningshavare vid avgång från tjänsten under synnerligen lång tid innehaft förordnande å högre avlönad ordinarie tjänst, frågan om tilläggs pension i dylikt fall borde kunna ordnas genom särskild framställning till riksdagen.

Med hänsyn till det sagda anser sig styrelsen böra på det livligaste tillstyrka, att någon tilläggs pension må beredas Lindström.»

Genom beslut den 28 januari 1927 fann Kungl. Maj:t den gjorda framställningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Motionären har förklarat sig anse starka billighetsskäl tala för, att vid bestämmande av Lindströms pension hänsyn toges till hans långvariga förordnande å ifrågavarande byrådirektörstjänst. Dessa skäl hava i motionen närmare utvecklats.

I motionen har slutligen anförts, att det endast mycket sällan syntes förekomma, att en tjänsteman så lång följd av år som Lindström beklätt tjänst utan full pensionsrätt, motsvarande tjänsten, varför principiella betänkligheter ur prejudikatsynpunkt knappast syntes i detta fall behöva göra sig gällande.

I en till utskottet ingiven, den 26 januari 1928 dagtecknad skrift har motionären sedermera upplyst, att Lindström av Kungl. Maj:t erhållit förlängt tillstånd att efter uppnådd pensionsålder tjänstgöra i fångvårdsstyrelsen till och med den 30 juni 1928 samt att han sålunda komme att avgå med pension först från och med den 1 juli 1928. Till komplettering av uppgifterna i motionen angående tiden för Lindströms byråchefsförordnanden har vidare meddelats, att Lindström tjänstgjort såsom t. f. byråchef jämväl under tiden den 22 september 1926—den 6 december 1927 eller ytterligare omkring 1 år 2 1/2 månad i en följd.

På grund av vad sålunda och i övrigt i berörda skrift anförts, har motionären till rättelse av det i motionen gjorda yrkandet hemställt, att den föreslagna tilläggs pensionen måtte bestämmas att utgå från och med dagen näst efter den, då efter avsked från kamrerarbefattningen förordnandet å byrådirektörstjänsten upphörde.

Det torde icke kunna förnekas, att vissa billighetsskäl kunna anföras till stöd för förslaget om tilläggs pension åt Lindström utöver den pension, som författningsenligt tillkommer honom i egenskap av kamrerare hos fångvårdsstyrelsen. Av principiella skäl har utskottet likväl ansett sig icke kunna tillstyrka detta förslag. Ett stöd för denna ståndpunkt finner utskottet även ligga däri, att frågan om pensionsrätt för ordinarie befattningshavare, vilka uppehålla högre befattning å extra stat, upptagits till behandling i samband med det under utredning varande spörsmålet om icke-ordinarie befattningshavares pensionsrätt och att vid sådant förhållande ett beslut om tilläggs pension i förevarande fall skulle vara ägnat att föregripa en generell prövning av nämnda fråga.

Utskottet.

Det må vidare framhållas, att den i motionen uttalade uppfattningen, att det här endast vore fråga om ett sällsynt undantagsfall, knappast torde vara riktig. Även inom andra till den centrala statsförvaltningen hörande verk förekommer det, att särskilda avdelningar av verket äro uppförda å extra stat och att ordinarie befattningshavare i lägre lönegrader på förordnande bestrida högre tjänster å extra stat. Ett bifall till motionärens förslag lärers alltså kunna medföra konsekvenser beträffande andra delar av statsförvaltningen än den här avsedda.

Utskottet vill i detta sammanhang slutligen erinra, att 1925 års riksdag på hemställan av utskottet avslagit ett av Kungl. Maj:t framställt förslag om tilläggspension åt byråchefen i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen O. Z. Ekdahl, vilken alltsedan år 1913 på förordnande uppehållit befattningen såsom chef för en å ordinarie stat ej uppförd hamnavdelning inom styrelsen och därvid under de senare åren av förordnandet uppburit avlöning lika med överdirektör i högre lönegrad men var pensionsberättigad endast i egenskap av ordinarie byråchef hos styrelsen.

På grund av det anförda har utskottet ansett sig böra avstyrka bifall till motionen.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motion I: 64 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

II. Ang. försvarsdepartementet.

18:o.

Ang.
pension å
snickarmästare
n J. Jansson
son Mellqvist.

I en till riksdagen avlåten, den 3 februari 1928 dagtecknad proposition nr 57 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, i punkten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att snickarmästaren vid krigsskolan *Jan Jansson Mellqvist* må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid krigsskolan, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,800 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Mellqvist, som är född den 29 september 1857, alltsedan den 1 oktober 1891 i en följd varit anställd såsom snickare vid krigsskolan; att han uppburit en avlöning, som under de senare åren uppgått till i medeltal omkring 4,800 kronor för år; att han på grund av hög ålder och sjuklighet inom kort nödgas lämna sin anställning; samt att han fullgjort sina åligganden på ett synnerligen mönstergillt sätt och alltid fört en hedrande vandel.

Beträffande storleken av den ifrågasatta pensionen hava *arméförvaltningens fortifikations-, intendents- och civila departement* föreslagit ett årligt belopp av 1,452 kronor. *Statskontoret*, som funnit ifrågavarande belopp väl lågt, har för sin del förordnat en pension av 1,800 kronor för år.

I fråga om utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet, som ej funnit tillräckliga skäl förebragta för att i förevarande fall medgiva ett högre pensionsbelopp än som vid motsvarande tjänstetid pläгат beviljas föreståndare för regementsverkstad, eller 1,452 kronor, får hemställa,

Utskottet.

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva, att snickarmästaren vid krigsskolan Jan Jansson Mellqvist må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid krigsskolan, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,452 kronor.

19:0.

I punkten 2 av förevarande proposition har Kungl. Maj:ts föreslagit riksdagen medgiva, att förre föreståndaren för Positionsartilleriregementets skrädderiverkstad *Petter Ek* må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,440 kronor.

*Ang.
pension åt
förre skrädderiföreståndaren P. Ek.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Ek är född den 27 januari 1858; att han under tiden 13 december 1878—31 oktober 1889 tjänstgjort vid Gotlands nationalbeväringens artillerikår; att han från och med den 1 november 1889 till den 31 mars 1902 varit anställd såsom skrädderiföreståndare vid Gotlands artillerikår; att han under tiden 1 april 1902—21 september 1908 jämsides med idkande av privat skrädderirörelse utfört skrädderiarbete, utan att vara fast anställd, för berörda kårs räkning; att han under tiden 22 september 1908—31 maj 1911 tjänstgjort såsom daglönare vid flottans skrädderiverkstad; att han från och med den 1 juni 1911 till och med den 31 december 1927 innehaft anställning såsom skrädderiföreståndare vid Positionsartilleriregementet; att han under de senare åren vid regementet uppburit en avlöning, som — fränsett dyrtidstillägg — uppgått till i medeltal 3,140 kronor för år; samt att han under sin tjänstgöring skött sitt arbete på ett mönstergillt sätt och varit ett föredöme för honom underställd personal.

I övrigt får utskottet beträffande utredningen i ärendet hänvisa till propositionen.

Utskottet, som icke funnit annan erinran att framställa mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag än att pensionsbeloppet synes böra jämkas till det belopp — 1,452 kronor — som utskottet i nästföregående punkt förordnat, får hemställa,

Utskottet.

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, må medgiva, att förre föreståndaren för Positionsartilleriregementets skrädderiverkstad *Petter Ek* må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,452 kronor.

20:o.

Ang.
pension åt
skomakar-
mästaren E.
F. Löfholm.

Kungl. Maj:t har i punkten 3 av förevarande proposition föreslagit riksdagen medgiva, att förmannen vid Karlsborgs artillerikårs intendenturverkstäder, skomakarmästaren *Emil Ferdinand Löfholm* må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid kåren, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,260 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Löfholm, som är född den 10 december 1861, under en tid av något mera än 10 år varit sappör vid Sappörbataljonen; att han, efter att under åren 1900—1904 hava varit skomakeriarbetare vid Karlsborgs artillerikår, under sistnämnda år anställts såsom förman vid kårens intendenturverkstäder, vilken sistnämnda anställning han fortfarande innehar; att han lider av magkräfta, på grund varav hans arbetsförmåga är i mycket hög grad nedsatt; att denna nedsättning av arbetsförmågan kan betraktas såsom sannolikt för framtiden bestående; att han under de senare åren vid kåren uppburit en avlöning, som — fränsett dyrtidstillägg — uppgått till i medeltal omkring 2,000 kronor för år; samt att han fullgjort sina åligganden vid kåren på ett förtjänstfullt sätt.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Under åberopande av utredningen i ärendet hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

21:o.

Ang.
pension åt
förra skräd-
darmästaren
J. Fager.

Kungl. Maj:t föreslår i punkten 4 av samma proposition riksdagen medgiva, att förra föreståndaren för Karlskrona grenadjärregementes skrädderiverkstad, skräddarmästaren *Jonas Fager* må från och med den 1 oktober 1927 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,224 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Fager, som är född den 12 mars 1862, under åren 1902—1910 varit skrädderiarbetare vid Jönköpings regemente samt sedan den 1 januari 1911 intill den 1 oktober 1927 innehaft anställning såsom föreståndare för Karlskrona grenadjärregementes skrädderiverkstad; att han under de senare åren vid regementet uppburit en avlöning, som — fränsett dyrtidstillägg och förmånen av fri bostad — uppgått till i medeltal omkring 1,930 kronor för år; att han på grund av sjukdom och framskriden ålder är mindre arbetsförmå; samt att han på ett synnerligen förtjänstfullt sätt fullgjort sina tjänståligganden.

I fråga om utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Kungl. Maj:ts förslag har ej givit utskottet anledning till erinran, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

22:o.

Uti punkten 5 av propositionen nr 57 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre verkmästaren vid Bohusläns regementes skrädderiverkstad *Adolf Struts* må från och med den 1 juli 1927 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till så stort belopp, att densamma, tillika med vad av honom åtnjutes från Vadstena krigsmanshuskassa, kommer att uppgå till sammanlagt 1,020 kronor.

Ang.
pension åt
förre skräd-
dermästaren
A. Struts.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Struts, som är född den 11 september 1864, under tiden 18 oktober 1884—30 september 1924 varit soldat vid Bohusläns regemente; att han alltsedan den 12 november 1907 innehaft anställning vid nämnda regementes skrädderiverkstad, under de första sex åren såsom arbetare samt från och med den 1 november 1913 såsom verkmästare, vilken sistnämnda anställning han lämnat den 30 juni 1927; att han lider av diabetes mellitus, varigenom hans arbetsförmåga och krafter äro nedsatta; att han under de senare åren vid regementet uppburit en avlöning, som — fränsett dyrtidstillägg — uppgått till i medeltal omkring 1,845 kronor för år, varjämte han från Vadstena krigsmanshuskassa åtnjuter ett årligt understöd av 100 kronor jämte därå belöpande dyrtidstillägg; samt att han under hela sin tjänstetid vid regementet ådagalagt oförvitlighet, pålitlighet och duglighet.

I övrigt åberopar utskottet vad propositionen innehåller.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts här avhandlade förslag hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

23:o.

Kungl. Maj:t har i punkten 6 föreslagit riksdagen medgiva, att föreståndaren för Göta ingenjörkårs fästningsingenjörkompanis skomakeriverkstad *Frans Edvard Andersson* må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid kåren, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,116 kronor.

Ang.
pension åt
skomakeri-
föreståndaren
F. E. Anders-
son.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Andersson är född den 24 februari 1860; att han under tiden 19 maj 1894—17 maj 1895 varit anställd vid mari-nens centrala beklädnadsverkstad; att han alltsedan den 31 oktober 1908 innehaft anställning såsom föreståndare för Göta ingenjörkårs fästningsingenjör-

kompanis skomakeriverkstad; att han lider av vissa sjukdomar samt på grund därav anses vara till kroppsarbete oförmögen, och att denna arbetsförmåga sannolikt är för framtiden bestående; att hans avlöningsförmåner vid kåren under de senare åren uppgått till i medeltal omkring 2,100 kronor för år; samt att han fullgjort sina tjänstäligganden till vederbörandes fulla belåtenhet samt städse fört ett nyktert och anständigt leverne.

I fråga om utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

24:o.

Ang.
pension åt
arbetaren A.
H. Karlsson.

Under punkten 7 föreslås, att riksdagen må medgiva, att arbetaren vid Åkers krutbruk *August Henning Karlsson* må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid krutbruket, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,152 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Karlsson, som är född den 15 maj 1859, sedan maj månad 1877 varit anställd vid Åkers krutbruk; att han under de senare åren vid krutbruket uppburit en avlöning av i medeltal omkring 2,450 kronor för år förutom förmånen av fri bostad, vedbrand, planteringsland och sjukvård; att hans arbetsförmåga på grund av hög ålder är betydligt nedsatt; samt att han under sin anställningstid ådagalagt utmärkt god arbetsskicklighet och sig utmärkt väl förhållit.

I avseende å vidare utredning åberopar utskottet vad propositionen innehåller.

Då Kungl. Maj:ts förslag under denna punkt ej givit utskottet anledning till invändning, får utskottet hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

25:o.

Ang.
pension åt
vissa arbetare
vid Karlsborgs
tygstation.

Kungl. Maj:t har under punkten 8 av berörda proposition nr 57 föreslagit riksdagen medgiva, att envar av nedan angivna arbetare vid Karlsborgs tygstation må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid tygstationen, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära årlig pension med följande belopp, nämligen *Alexander Karlsson* 1,152 kronor, *Frans Ludvig Fors* 1,152 kronor, *Carl Vilhelm Johansson* 996 kronor, *Gustaf Valfrid Andersson* 996 kronor, *Otto Robert Hallberg* 996 kronor, *Alfred Blomgren* 996 kronor, *Per Alfred Walerius* 900 kronor och *Johan Gottfrid Flod* 876 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas

beträffande *Alexander Karlsson*, att han, som är född den 17 februari 1868, varit anställd i kronans tjänst i 45 år; samt att hans senaste arbetsinkomst från tygstationen utgjort 2,975 kronor för år;

beträffande *Frans Ludvig Fors*, att han, som är född den 4 oktober 1864, varit anställd i kronans tjänst i 43 år; samt att hans senaste arbetsinkomst från tygstationen utgjort 3,529 kronor för år;

beträffande *Carl Vilhelm Johansson*, att han, som är född den 17 april 1859, varit anställd i kronans tjänst i 30 år; samt att hans senaste arbetsinkomst från tygstationen utgjort 2,572 kronor för år;

beträffande *Gustaf Valfrid Andersson*, att han, som är född den 16 september 1871, varit anställd i kronans tjänst i 33 år; samt att hans senaste arbetsinkomst från tygstationen utgjort 2,865 kronor för år;

beträffande *Otto Robert Hallberg*, att han, som är född den 18 juni 1868, varit anställd i kronans tjänst i nära 33 år; samt att hans senaste arbetsinkomst från tygstationen utgjort 2,661 kronor för år;

beträffande *Alfred Blomgren*, att han, som är född den 8 mars 1870, varit anställd i kronans tjänst i 31 år; samt att hans senaste arbetsinkomst från tygstationen utgjort 2,728 kronor för år;

beträffande *Per Alfred Walerius*, att han, som är född den 19 januari 1857, varit anställd i kronans tjänst i 22 år; samt att hans senaste arbetsinkomst från tygstationen utgjort 2,907 kronor för år;

beträffande *Johan Gottfrid Flod*, att han, som är född den 26 maj 1863, varit anställd i kronans tjänst i 19 år; samt att hans senaste arbetsinkomst från tygstationen utgjort 3,052 kronor för år.

Vidare inhämtas av handlingarna, att samtliga ifrågavarande arbetare sakna inkomst utöver vad de genom sitt arbete kunna förvärva samt på grund av hög ålder hava nedsatt arbetsförmåga.

Beträffande utredningen i övrigt tillåter sig utskottet att hänvisa till propositionen.

Kungl. Maj:ts förslag har icke givit utskottet anledning till erinran, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

26:o.

Uti punkten 9 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att maskinisten vid Vendes artilleriregemente *Olof Håkansson Levin* må från och med månaden näst efter den, varunder han, efter en tjänstgöringstid av 15 år, entledigas från sin anställning vid regementet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 756 kronor.

Ang.
pension åt
maskinisten
O. Håkansson
Levin.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Levin, som är född den 13 april 1859, varit anställd såsom maskinist vid regementet sedan den 15 juli 1913,

före vilken dag han icke varit anställd i kronans tjänst; att han på grund av ålder med ty åtföljande reumatiska besvär, till vilkas utveckling tjänstgöringen vid regementet sannolikt bidragit, är oförmögen till allt tyngre arbete, varför han anmält sin önskan att få avgå från sin tjänst den 15 juli 1928, då han varit statsanställd i 15 år; samt att han klanderfritt skött sin befattning vid regementet.

I övrigt hänvisas till den i propositionen förebragta utredningen.

Vad Kungl. Maj:t föreslagit föranleder icke invändning från utskottets sida, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

27:o.

Ang.
pension åt
förra fäst-
ningsbygg-
nadsarbetaren
H. J. Skog.

Kungl. Maj:t har under punkten 10 föreslagit riksdagen medgiva, att förra arbetaren vid Karlsborgs fästningsbyggnad *Holger Johansson Skog* må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 660 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Skog, som är född den 21 maj 1858, haft fast anställning vid Göta artilleriregemente under tiden 3 november 1877—31 oktober 1889 och därvid tidvis även arbetat vid Karlsborgs fästningsbyggnad ävensom varit anställd uteslutande vid nämnda fästningsbyggnad med vissa kortare uppehåll under tiden 1 november 1889—31 december 1906; att han numera på grund av dels kronisk muskelreumatism av svårare art, dels ock genom ålder nedsatta kroppskrafter befunnits för framtiden oförmögen att med arbete försörja sig; att han för sin tjänstgöring vid Göta artilleriregemente blivit väl vitsordad; samt att han äger endast ringa tillgångar.

I avgivet utlåtande har *statskontoret* anfört i huvudsak följande:

Då Skog icke efter utgången av år 1906 haft arbete i statens tjänst kunde det anses i viss mån tveksamt, huruvida någon pension av statsmedel borde beredas honom. Men då han i allt fall tjänat staten under en sammanlagd tid av över 28 år samt numera vid framskriden ålder icke längre kunde med arbete försörja sig och vore i behov av hjälp för sitt uppehälle, ville statskontoret icke motsätta sig förslag om pension åt honom.

Departementschefen har för egen del anfört:

»Då Skog under de senaste tjugu åren icke haft anställning i statens tjänst har det synts mig tveksamt, huruvida pension borde tillerkännas honom. Hans anställning omfattar emellertid en så avsevärd tid som över 28 år, varjämte han vid avgången ur tjänsten närmade sig femtio års ålder. Under sådana förhållanden har jag ansett mig kunna tillstyrka, att ett mindre pensionsbelopp tilldelas honom.»

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Då Skog under de senaste tjugu åren icke innehaft anställning i statens tjänst och vid avskedet uppnått en ålder av allenast omkring 48 år har utskottet, i enlighet med vad tidigare i liknande fall plägat tillämpas, icke ansett sig kunna tillstyrka beredande av pension åt honom. På grund härav får utskottet hemställa,

Utskottet.

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke må av riksdagen bifallas.

28:o.

Under punkten 11 av ifrågavarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att envar av förutvarande arbeterskorna vid ammunitionsfabriken *Augusta Matilda Magnusson, Hulda Andersson och Brita Pettersson*, född Jonsdotter, må från och med månaden näst efter den, varunder avgång från tjänsten ägt rum, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära årlig pension, en var av Magnusson och Andersson med 804 kronor samt Pettersson med 720 kronor.

*Ang.
pension åt tre
förutvarande
arbeterskor
vid ammunitionsfabriken.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas

beträffande *Magnusson*, att hon, som är född den 28 juli 1868, varit anställd vid ammunitionsfabriken från och med den 8 februari 1902 till och med den 30 juni 1927; att hennes inkomst därför under de senare åren uppgått till i medeltal 1,569 kronor för år; att hon på grund av sjukdom är oförmögen att utföra de med hennes anställning vid fabriken förenade göromål; samt att hon under sin tjänstetid iakttagit ett hedrande uppförande och visat god arbetsduglighet;

beträffande *Andersson*, att hon, som är född den 18 december 1863, varit anställd vid ammunitionsfabriken från och med den 28 januari 1902 till och med den 30 juni 1927; att hennes inkomst därför under de senare åren uppgått till i medeltal 1,711 kronor för år; att hon på grund av sjukdom är oförmögen att fullgöra de med hennes anställning vid fabriken förenade göromål; samt att hon under sin tjänstetid iakttagit ett hedrande uppförande och visat god arbetsduglighet; samt

beträffande *Pettersson*, att hon, som är född den 6 september 1871, varit anställd vid ammunitionsfabriken från och med den 9 juli 1906 till och med den 4 augusti 1926 och därvid under åren 1910—1913 varit förestånderska för en avdelning å laboratoriet samt även sedermera tidvis vikarierat såsom avdelningsförestånderska; att hennes inkomst, som skulle hava uppgått till omkring 2,000 kronor för år, under de senare åren på grund av långvarig sjukdom, varunder sjukavlöning utgått, belöpt sig till i medeltal allenast 1,705 kronor för år; att hon på grund av sjukdom är oförmögen att fullgöra det krävande arbetet vid fabriken; samt att hon under sin tjänstetid iakttagit ett hedrande

uppförande och visat god arbetsduglighet samt mycket väl utfört det henne såsom avdelningsförestånderska ålagda arbetet.

Med avseende å vidare utredning i ärendet hänvisas till propositionen.

Kungl. Maj:ts förslag har ej givit utskottet anledning till erinran, varför utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

29:o.

Ang.
pension åt
skrädderi-
arbeterskan
*Kristina Karl-
qvist, född
Andersdotter.*

Kungl. Maj:t föreslår under punkten 12, att riksdagen må medgiva, att skrädderiarbeterskan vid Svea ingenjörkårs intendenturverkstäder, änkan *Kristina Karlqvist*, född Andersdotter, må från och med månaden näst efter den, varunder hon entledigas från sin anställning vid kåren, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 756 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Karlqvist, som är född den 5 september 1859, alltsedan den 1 februari 1905 varit anställd såsom skrädderiarbeterska vid Svea ingenjörkårs intendenturverkstäder, vilken anställning hon fortfarande innehar; att hon under de senare åren vid kåren uppburit en avlöning, som — fränsett dyrtidstillägg — uppgått till i medeltal omkring 1,400 kronor för år; att hon på grund av åderförkalkning och kronisk luftrörskatarr är oförmögen att med arbete försörja sig; samt att hon under sin anställningstid städse med omtanke och noggrannhet utfört henne åliggande göromål samt på ett förtjänstfullt sätt handhaft henne anförtrodd materiel.

I fråga om utredningen i övrigt åberopar utskottet vad i propositionen innehålles.

Utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

30:o.

Ang.
pension åt
förra tvätterskan
*Kristina Matilda An-
dersson, född
Lundqvist.*

I punkten 13 av ifrågavarande proposition nr 57 har Kungl. Maj:t slutligen föreslagit riksdagen medgiva, att förra tvätterskan vid Svea ingenjörkår, änkan *Kristina Matilda Andersson*, född Lundqvist, må från och med den 1 juni 1927 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Andersson, som är född den 30 juli 1864, under tiden 1 september 1912—31 maj 1927 varit anställd såsom tvätterska vid Svea ingenjörkårs tvättinrättning; att hon på grund av kronisk, deformerande ledgångsreumatism är mindre arbetsför; att hon under de senare åren

vid kåren uppburit en avlöning, som — frånsett dyrtidstillägg — uppgått till i medeltal omkring 1,025 kronor för år; samt att hon under sin ovannämnda anställningstid vid kåren visat ett hedrande uppförande och utfört sina åligganden till full belåtenhet.

I övrigt tillåter sig utskottet att hänvisa till propositionen.

Med biträdande av vad Kungl. Maj:t föreslagit hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

31:o.

I en till riksdagen avlåten, den 10 februari 1928 dagtecknad proposition nr 73 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att kaptenen i Västmanlands regementes reserv, majoren i armén *Carl Mårten Tottie* må från och med dagen näst efter den, då hans förordnande såsom rullföringsbefälhavare upphör, under sin återstående livstid uppbära tilläggspension från allmänna indragningsstaten till sådant belopp, att tilläggspensionen jämte honom författningsenligt tillkommande pensionsförmåner uppgår till 3,852 kronor för år räknat.

*Ang.
tilläggspen-
sion åt kap-
tenen i Väst-
manlands
regementes
reserv, majo-
ren i armén
C. M. Tottie.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas huvudsakligen följande:

Tottie, som är född den 22 juli 1859, kom i krigstjänst den 24 januari 1877 och befordrades till kapten av 1:a klassen vid Västmanlands regemente den 13 mars 1903. På därom gjord ansökan beviljades Tottie avsked den 4 augusti 1906 vid en levnadsålder av 47 år 12 dagar samt efter en tjänstetid av 29 år 12 dagar efter adertonde åldersåret, med rätt för honom att mot exspektansavgifters erläggande enligt § 65 i reglementet för arméns pensionskassa den 26 februari 1904 från och med den 1 augusti 1909 tillträda 600 kronor årlig pension i 5:e klassen av arméns pensionskassa. Jämlikt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280) med bestämmelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer utgår ifrågavarande pension numera med ett till 900 kronor förhöjt belopp, jämte därå belöpande dyrtidstillägg.

Den 5 november 1919 erhöll Tottie förordnande såsom befälhavare för Sundsvalls östra rullföringsområde nr 66. Förordnandet utgår den 22 juli 1928. En av Tottie gjord ansöknings om förlängt förordnande å ifrågavarande befattning har genom Kungl. Maj:ts beslut den 28 december 1927 lämnats utan bifall.

Hos Kungl. Maj:t har Tottie anhållit att efter avgång från innehavande befattning såsom befälhavare för Sundsvalls östra rullföringsområde nr 66 komma i åtnjutande av tilläggspension.

Direktionen över arméns pensionskassa har den 5 oktober 1927 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört, bland annat, följande.

I egenskap av rullföringsbefälhavare för Sundsvalls östra rullföringsområde nr 66 åtnjöte Tottie för närvarande ett årligt arvode av 3,180 kronor jämte dyrtidstillägg enligt gällande grunder för befattningshavare i statens tjänst.

Därest Tottie kvarstått i tjänst såsom kapten till den 22 juli 1909 eller ytterligare 2 år 11 månader 18 dagar, hade han från och med den 1 augusti 1909 varit berättigad att tillträda en årlig pension av 2,720 kronor, vilken pension jämlikt kungörelsen den 18 juni 1925 med bestämmelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer skulle kommit att från och med den 1 juli 1925 utgå med ett årligt belopp av 3,852 kronor.

Till stöd för sin framställning hade sökanden anført, att han efter avgången från sin befattning såsom rullföringsbefälhavare uteslutande hade sin pension å 900 kronor för år till livsuppehälle åt sig och sin hustru.

Då sökanden alltsedan den 5 november 1919 och fortfarande tjänstgjorde såsom rullföringsbefälhavare och denna tjänstetid syntes kunna uppväga den för sökanden för rätt till fulla pensionsförmåner såsom kapten bristande tjänstetid av 2 år 11 månader 18 dagar, funne sig direktionen böra såsom skäligt och billigt hemställa, att sökanden från och med dagen näst efter sin avgång från tjänsten såsom rullföringsbefälhavare bereddes en årlig tilläggspension från allmänna indragningsstaten av 2,952 kronor, eller skillnaden mellan den årliga pensionsförmånen för en år 1909 i normal tid avgången kapten av 1:a klass, 3,852 kronor, och den till sökanden nu utgående pensionsförmånen, 900 kronor.

Statskontoret har tillstyrkt det av direktionen över arméns pensionskassa framlagda förslaget.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

Med hänsyn till i detta fall föreliggande särskilda omständigheter har utskottet funnit sig böra biträda förslaget om en tilläggspension åt Tottie. Beträffande beloppet av densamma har utskottet icke haft anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet får sålunda hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

32:o.

*Ang.
tilläggs-
pension
åt två
förutvarande
flaggunder-
officerare
vid
flottan.*

I en till riksdagen avlåten, den 24 februari 1928 dagtecknad proposition nr 124 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att en var av laboratorieföreståndaren vid flottans varv i Karlskrona, f. d. flaggunderofficeren, underlöjtnanten i marinen *Leopold Karlsson* och arbetsföreståndaren därstädes, f. d. flaggunderofficeren *Gustaf Emanuel Andersson* må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin befattning såsom laboratorieföreståndare respektive arbetsföreståndare, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig tilläggspension till sådant belopp, att hans sammanlagda pensionsförmåner komma att uppgå till 2,544 kronor för år räknat.

Av handlingarna i ärendet inhämtas

beträffande *Karlsson*, att han, som är född den 8 maj 1860, antogs till skeppsgosse den 1 maj 1874, inskrevs vid sjömanskåren den 1 september 1878, utnämndes till underofficer av 2:a graden den 18 juli 1900, överflyttades till månadslönarstat med tjänstgöring i fyrverkslaboratorium den 1 oktober 1900, befordrades till flaggunderofficer den 15 september 1908 och erhöll avsked med pension den 8 november 1915; att han enligt kontrakt den 9 november sistnämnda år av varvschefen vid flottans station i Karlskrona antogs att från och med den 1 december 1915 vara föreståndare och uppbördsman vid fyrverkslaboratorium mot åtnjutande av vissa förmåner, däribland en månadslön av 150 kronor, vilken månadslön successivt höjts och numera utgår med 244 kronor; samt att han utnämndes till underlöjtnant i marinen den 31 december 1919; och

beträffande *Andersson*, att han, som är född den 27 september 1861, antogs till skeppsgosse den 1 september 1875, inskrevs vid sjömanskåren den 1 september 1879, utnämndes till underofficer av 2:a graden den 8 oktober 1897, befordrades till flaggunderofficer den 21 november 1907 samt erhöll avsked med pension den 27 mars 1917; att han enligt kontrakt den 30 april sistnämnda år av varvschefen vid flottans station i Karlskrona antogs att från och med den 1 maj 1917 vara biträde vid mindepartementet; samt att han sedan den 1 januari 1918 tjänstgjort såsom uppbördsman och arbetsföreståndare vid minverkstaden mot åtnjutande av en månadslön, vilken numera utgår med 209 kronor. *Andersson* har innehaft arbetsanställning vid mindepartementet sedan den 1 oktober 1910.

Hos Kungl. Maj:t hava *Karlsson* och *Andersson* gjort särskilda framställningar om att efter erhållet avsked som laboratorieföreståndare respektive arbetsföreståndare vid flottans varv i Karlskrona komma i åtnjutande av pensionsförbättring.

Direktionen över flottans pensionskassa har uti avgivna yttranden i huvudsak anført följande.

Enär sökandena erhållit avsked från sina underofficersbeställningar före år 1918, vore de icke berättigade till pensionsförbättring. En var av sökandena, som för närvarande i egenskap av pensionerad flaggunderofficer uppbure i pension, fyllnadspension och pensionsförhöjning sammanlagt 1,944 kronor för år, vore efter erhållet avsked från sin befattning såsom månadslönare berättigad att årligen komma i åtnjutande av pension från flottans pensionskassa samt fyllnadspension, pensionstillägg och pensionsförhöjning av statsmedel med respektive 729 kronor 60 öre, 364 kronor 80 öre, 180 kronor och 765 kronor 60 öre eller tillhopa 2,040 kronor. Månadslönare vid marinen vore förfätningsenligt icke berättigade till pensionsförbättring, enär de icke åtnjöt avlöning enligt avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat vid armén och marinen den 29 juni 1921. Kungl. Maj:t hade emellertid på därom gjorda framställningar i ett flertal fall avlåtit propositioner till riksdagen om beviljande av pensionsförbättring till månadslönare vid marinen, vilka propositioner av riksdagen bifallits, varvid medgivits, att dylika månadslönare finge åtnjuta pensionsförbättring till samma belopp, som enligt kungörelsen den 15 juni 1922 med grunder för pensionsförbättring åt officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningsha-

vare vid armén och marinen (nr 336) åtnjötes av befattningshavare i motsvarande militära tjänstegrad. Pensionsförbättringen för en månadslönare vid marinen med tjänsteställning såsom verkmästare, vilken sålunda tillerkänts dylik förmån, uppginge till 1,155 kronor 60 öre för år. Enligt vad cheferna för artilleri- och mindepartementen vid flottans station i Karlskrona intygat, hade sökandena under tjänstgöring som laboratorieföreståndare respektive arbetsföreståndare varit att anse såsom fullt jämförliga med verkmästare i högsta lönegrad å flottans varv. Därest sökandena icke varit pensionerade underofficerare, hade de med all sannolikhet i och för sina befattningar såsom laboratorieföreståndare respektive arbetsföreståndare blivit antagna till verkmästare och då såsom sådana vid sin avgång från nämnda befattningar kunnat efter framställning till riksdagen beredas pensionsförbättring. Med iakttagande av att enligt kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 360) pensionstillägg icke utginge till f. d. befattningshavare, som åtnjöte pensionsförbättring, skulle de årliga pensionsförmånerna, bestående av pension från pensionskassan samt fyllnadspension, pensionsförbättring och pensionsförhöjning av statsmedel, i sådant fall för en var av dem komma att uppgå tillsammanlagt $(729:60 + 364:80 + 1,155:60 + 294:—) = 2,544$ kronor.

Departementschefen, som ansett det med rättvisa och billighet överensstämmande, att sökandena vid sin avgång komma i åtnjutande av pensionsförmåner till sammanlagt det belopp av 2,544 kronor, som en verkmästare å månadslönarstat, vilken tillerkänts rätt till pensionsförbättring, äger uppbära, har föreslagit, att tilläggsförmånen skulle utgå i form av tilläggs pension från allmänna indragningsstaten.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet biträder vad Kungl. Maj:t i förevarande ärende föreslagit och får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts föreliggande framställning må av riksdagen bifallas.

33:o.

Ang.
pension åt
skrivbiträdet
J. A. Lind-
qvist.

I en till riksdagen den 24 februari 1928 avlåten proposition nr 138 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, under punkten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att skrivbiträdet vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori *Johan Albert Lindqvist* må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid gevärsfaktoret, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,344 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Lindqvist, som är född den 7 maj 1866, varit anställd vid gevärsfaktoret sedan den 28 april 1890; att hans arbetsinkomst från gevärsfaktoret under de senare åren i medeltal utgjort 4,080 kronor per år, inklusive dyrtidstillägg; att han på grund av åderförkalkning och sviter efter hjärnblödning för all framtid är oförmögen att bestrida sin tjänst; samt att han under sin tjänstetid sig utmärkt väl förhållit och ådagalagt god flit och arbetsskicklighet.

I fråga om utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts här avsedda förslag och hemställer sålunda,
att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

34:o.

Uti punkten 2 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förmannen vid arméns intendenturförråd å Karlsborg *Alfred Carlsson* må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid intendenturförrådet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,260 kronor.

Ang.
pension åt
förmannen
A. Carlsson.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Carlsson, som är född den 2 januari 1867, alltsedan den 1 juni 1892 varit anställd såsom förrådsförman vid arméns intendenturförråd å Karlsborg, vilken anställning han fortfarande innehar; att han under de senare åren vid intendenturförrådet uppburit en avlöning, som uppgått till i medeltal omkring 3,000 kronor för år; att han på grund av sviter efter en under arbete ådragen kontusion å vänstra underbenet samt till följd av genom ålder nedsatta kroppskrafter är oförmögen att fullt fullgöra sitt arbete vid förrådet ävensom för framtiden oförmögen att försörja sig med eget arbete; samt att han städse fullgjort sina tjänståligganden med omsorg och flit.

Beträffande utredningen i övrigt må hänvisas till propositionen.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må vinna riksdagens bifall.

35:o.

Kungl. Maj:t föreslår i punkten 3 av samma proposition riksdagen medgiva, att föreståndaren för Skånska trängkårens skomakeriverkstad *Anders Pettersson* må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid kåren, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,116 kronor.

Ang.
pension åt
verkstadsföreståndaren A.
Pettersson.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Pettersson, som är född den 25 februari 1858, alltsedan den 3 oktober 1907 innehaft anställning vid Skånska trängkårens skomakeriverkstad, vilken anställning han fortfarande innehar; att hans avlöningsförmåner vid kåren under de senare åren uppgått till i medeltal omkring 3,000 kronor för år; att han på grund av ålderdomssvaghet icke vidare kan behörigen sköta sin befattning och ej heller kan väntas återvinna sin tjänstbarhet; samt att han under sin anställningstid vid kåren plikttroget och samvetsgrant fullgjort alla sina åligganden och såväl i som utom tjänsten fört en i allo hedrandeandel.

I fråga om vidare utredning i ärendet hänvisar utskottet till propositionen.

Kungl. Maj:ts här avsedda förslag har ej givit utskottet anledning till erinran, i följd varav utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

36:o.

Ang.
pension åt
förmannen
J. Nyberg.

Under punkten 4 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förmannen vid arméns intendenturförråd i Boden *Erik Johan Nyberg* må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid förrådet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,080 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Nyberg är född den 21 oktober 1863; att han enligt egen uppgift, som han dock icke genom intyg styrkt, under åren 1881—1885 utfört arbeten för statens järnvägars räkning; att han under åren 1886—1889 samt under tiden 19 februari 1900—19 september 1901 tjänstgjort såsom förman vid statens järnvägsbyggnader i Norrland; att han under tiderna 5 oktober 1901—19 augusti 1905, 21 januari—12 maj 1908, 7 januari—3 juni 1909, 29 september 1909—6 november 1913 och 10 januari 1914—31 augusti 1917 tjänstgjort såsom förman vid fästnings- och kasernbyggnadsarbeten i Boden; att han, efter att under tiden från och med mars månad 1918 till och med den 31 mars 1923 hava varit ladugårdsförman vid nämnda intendenturförråds kreatursdepå, alltsedan den 1 april 1923 varit anställd såsom förman vid nämnda intendenturförråds viktualieavdelning, vilken sistnämnda anställning han fortfarande innehar; att han under de senare åren vid intendenturförrådet uppburit en avlöning, som — fränsett dyrtidstillägg — uppgått till i medeltal omkring 1,800 kronor för år; att han lider av åderförkalkning, på grund varav hans arbetsförmåga anses vara i väsentlig grad nedsatt; att denna nedsättning av arbetsförmågan kan betraktas såsom sannolikt för framtiden bestående; samt att han i sitt arbete varit synnerligen duglig och på ett sällsynt plikttroget sätt fullgjort sina tjänståligganden samt fört en hedrandeandel.

I övrigt må beträffande utredningen hänvisas till propositionen.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må vinna riksdagens bifall.

37:o.

Ang.
pension åt
förrer eldaren
K. Eriksson.

I punkten 5 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förrer eldaren vid Hälsinge regemente *Karl Eriksson* må från och med den 1 december 1927 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 996 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Eriksson, som är född den 4 februari 1863, alltsedan år 1896 tjänat vid krigsmakten, nämligen först vid militärskolan i Gävle såsom maskinist och gårdskarl och sedan, efter Hälsinge regementets förflyttning till Gävle år 1909, såsom eldare; att han entledigats från nämnda befattning den 30 november 1927; att han alltsedan år 1922 åtnjutit ett årligt arvode av — frånsett dyrtidstillägg — 2,136 kronor; att han på grund av lung- och lunsäckssjukdom är oförmögen till arbete; att förlusten av arbetsförmågan är för framtiden bestående; samt att han städse skött sin tjänst med stort nit och skicklighet.

Utskottet tillåter sig att med avseende å utredningen i övrigt åberopa vad propositionen innehåller.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

38:o.

Under punkten 6 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre kontoristen vid arméförvaltningens artilleridepartements konstruktionsavdelning *Ernst Teodor Gelotte* må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 816 kronor.

Ang.
pension åt
förre kont-
risten *E. T.
Gelotte.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Gelotte, som är född den 7 augusti 1889, varit anställd i kronans tjänst i omkring 15 år, varav ungefär 4 år såsom stamanställd vid Göta livgarde och 11 år såsom kontorist vid artilleridepartementets konstruktionsavdelning; att han entledigats från sistnämnda anställning från och med den 1 januari 1928; att hans arbetsinkomst vid konstruktionsavdelningen under de senare åren utgjort i medeltal 3,744 kronor för år, inklusive dyrtidstillägg; att han sedan flera år tillbaka varit sjuklig och under långa perioder av sjukdom hindrad utföra sitt arbete vid avdelningen; att han för närvarande vårdas å Söderby sjukhus för lungtuberkulos och lämpligen ej kan återupptaga sitt arbete; samt att han under sin anställningstid sig utmärkt väl förhållit.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisas till propositionen.

Utskottet, som icke velat motsätta sig bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts föreliggande framställning.

39:o.

I punkten 7 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre vaktmästaren vid volontärskoleetablissemangen i Ronneby *Sven Johan Carlsson* må från och med den 1 oktober 1927 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor.

Ang.
pension åt
förre vakt-
mästaren *S. J.
Carlsson.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Carlsson, som är född den 14 september 1862, varit anställd såsom vaktmästare (tillsyningsman) vid volontärskoleetablissemang i Ronneby sedan den 15 september 1900; att han den 30 september 1927 i samband med nämnda etablissemangs överlämnande till Ronneby stad entledigats från sin befattning; att hans avlöningsförmåner från och med år 1922, fränsett dyrtidstillägg och värdet av fri bostad, bränsle och lyse, uppgått till 660 kronor för år; att han lider av hjärtsjukdom, lungemfysem och ischias, i anledning varav hans arbetsförmåga är i mycket hög grad nedsatt; att denna nedsättning i arbetsförmågan kan betraktas som för framtiden bestående; samt att han under hela sin tjänstetid på ett synnerligen förtjänstfullt och plikt-troget sätt fullgjort sina åligganden.

I fråga om vidare utredning i ärendet hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot vad Kungl. Maj:t föreslagit och får sålunda hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

40:o.

Ang.
pension åt
vissa förmän
och arbetare
vid fästnings-
och kasern-
byggnadsar-
betena i
Boden.

Kungl. Maj:t har i punkten 8 föreslagit riksdagen medgiva, att envar av nedan angivna förmän och arbetare vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden må från och med månaden näst efter den, varunder han avgått eller avgår från sin anställning vid nämnda byggnadsarbeten, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära årlig pension med följande belopp, nämligen: *Johan Arvid Lundin* 996 kronor, *Johan Alfred Stoltz* 960 kronor, *Johan Petter Sundström* 924 kronor, *Karl Fredrik Ekberg* 924 kronor, *Nils Johan Nilsson* 924 kronor, *Johannes Emanuel Burman* 900 kronor, *Nils Petter Isaksson* 852 kronor, *Johan Karlsson* 900 kronor, *Oskar Eriksson* 876 kronor, *Johan Nilsson* 852 kronor, *Isak Johan Isaksson* 828 kronor, *Erik Johan Bodén* 828 kronor, *Karl Erik Karlsson* 816 kronor, *Olof August Engström* 792 kronor och *Israel Enström* 768 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas
beträffande *Johan Arvid Lundin*, att han, som är född den 28 december 1863, varit anställd dels som gardist vid dåvarande Andra livgardet från den 31 juli 1883 till den 31 juli 1887, dels vid följande statens järnvägars arbeten, nämligen: vid brobyggnad över Lule älv och över Pite älv från oktober månad 1891 till juni månad 1894, vid grundgrävning för järnvägsverkstaden i Boden från oktober månad 1896 till juni månad 1897 och vid arbeten å Bodens bangård från juni månad 1897 till juni månad 1899, dels ock vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden sedan den 2 augusti 1901; samt att han sålunda varit anställd i statens tjänst under sammanlagt 36 år;

beträffande *Johan Alfred Stoltz*, att han, som är född den 23 september 1860, varit anställd dels vid statens järnvägars arbeten å Gällivarebanan från hösten 1891 till september 1901, dels ock med ett par kortare avbrott vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden sedan den 8 oktober 1902; samt att han sålunda varit anställd i statens tjänst under sammanlagt 33 år;

beträffande *Johan Petter Sundström*, att han, som är född den 27 september 1864, varit anställd dels vid järnvägsbyggnaden å linjen Gällivare—Luleå under åren 1887—1891 och under år 1892 från den 2 april antagligen till årets slut, dels ock vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden under tiden 24 augusti 1904—31 oktober 1906 samt under tiden 10 juli 1907—31 augusti 1926, då han på grund av allt mer tilltagande sjukdom på begäran erhöll avsked; samt att han sålunda varit anställd i statens tjänst under sammanlagt omkring 27 år;

beträffande *Karl Fredrik Ekberg*, att han, som är född den 15 oktober 1865, varit anställd dels vid banbyggnaden å linjen Luleå—Gällivare från den 10 augusti 1887 till den 1 oktober 1888, från den 15 januari 1895 till den 1 december samma år och från den 15 maj 1896 till den 20 oktober samma år, dels vid arbetena å stambanan genom övre Norrland från den 3 november 1891 antagligen till utgången av år 1894, dels vid vissa statens järnvägars arbeten under år 1899 från den 5 april till och med den 10 november, under år 1900 från den 10 maj till och med den 6 december och under år 1901 från den 8 juni till och med den 27 oktober, dels ock med vissa avbrott vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden sedan den 20 januari 1902; samt att han sålunda varit anställd i statens tjänst under sammanlagt omkring 27 år;

beträffande *Nils Johan Nilsson*, att han, som är född den 5 augusti 1866, varit anställd dels vid statens järnvägsbyggnad i övre Norrland under år 1893, vid statens bangårdsbyggnad därstädes m. m. under år 1894 och vid statens byggnad av järnvägen Boden—Morjärv under åren 1898—1899, dels vid arbeten i Svartbyn för statens järnvägars räkning från den 2 maj 1895 till den 31 december 1897, dels ock med vissa avbrott vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden sedan den 3 januari 1902; samt att han sålunda varit anställd i statens tjänst under sammanlagt omkring 27 år;

beträffande *Johannes Emanuel Burman*, att han, som är född den 15 augusti 1860, haft anställning vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden från den 3 januari 1902 till augusti 1927, då han på grund av sjukdom måste lämna denna ställning; samt att han sålunda varit anställd i statens tjänst under sammanlagt omkring 25 år;

beträffande *Nils Petter Isaksson*, att han, som är född den 25 juli 1865, med vissa kortare avbrott varit anställd vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden sedan den 22 juni 1902; samt att han sålunda varit anställd i statens tjänst under sammanlagt omkring 21 år;

beträffande *Johan Karlsson*, att han, som är född den 21 december 1860, varit anställd dels vid statens vägbyggnad å den s. k. militärvägen Glommens-träsk—Rasksele under åren 1896—1899, dels vid arbetet å järnvägen Boden—Morjärv under år 1900, dels ock utan avbrott vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden sedan den 24 juli 1901; samt att han sålunda varit anställd i statens tjänst under sammanlagt omkring 31 år;

beträffande *Oskar Eriksson*, att han, som är född den 30 januari 1862, varit anställd dels vid följande statens järnvägars arbeten, nämligen: vid brobyggnad över Bodån under år 1893, å järnvägsbyggnadsförrådet och järnvägsverkstaden i Boden under år 1894, å järnvägen Boden—Morjärv under år 1897 och del av år 1898 och i Boden under del av år 1898 samt åren 1899 och 1900, dels vid vissa statens järnvägars jordschaktnings- och urgrävningsarbeten m. m. 47 dagar under sommaren 1913, dels ock med vissa avbrott vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden sedan den 20 mars 1902; samt att han sålunda varit anställd i statens tjänst under sammanlagt 29 år;

beträffande *Johan Nilsson*, att han, som född den 10 juli 1856, varit anställd vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden utan avbrott sedan den 12 maj 1902; samt att han sålunda varit anställd i statens tjänst under sammanlagt 26 år;

beträffande *Isak Johan Isaksson*, att han, som är född den 3 mars 1861, varit anställd dels vid statens järnvägsbyggnader på stambanan genom övre Norrland från den 16 maj 1892 till mitten av år 1893, dels vid statens järnvägars underhållsarbeten å linjen Boden—Gammelstad under sommarmånaderna och delvis om vintern under åren 1906—1910, dels vid arbetena å statsbanorna till och i Tornedalen från den 17 maj 1911 till den 1 oktober 1914, dels ock vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden från den 28 juli 1902 till den 6 augusti 1904 samt utan avbrott sedan den 1 oktober 1914; samt att han sålunda varit anställd i statens tjänst under sammanlagt omkring 24 år;

beträffande *Erik Johan Bodén*, att han, som är född den 2 oktober 1862, varit anställd vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden från den 31 juli 1902 till den 21 december 1905 och utan avbrott sedan den 20 augusti 1907; samt att han sålunda varit anställd i statens tjänst under sammanlagt omkring 24 år;

beträffande *Karl Erik Karlsson*, att han, som är född den 26 februari 1858, med ett avbrott under något mer än 2½ år varit anställd vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden sedan den 1 mars 1902; samt att han sålunda varit anställd i statens tjänst under sammanlagt omkring 23 år;

beträffande *Olof August Engström*, att han, som är född den 12 oktober 1862, varit anställd dels vid arbetet å Gällivarebanan från och med augusti 1887 till och med september 1889, dels vid vissa statens järnvägars arbeten 8 månader under ett vart av åren 1894, 1895 och 1896, dels vid statens järnvägar i Boden ej mindre för utförande av arbete såsom banarbetare 7 månader under år 1918 än även såsom säsongarbetare 5 månader under år 1921, dels ock med vissa uppehåll vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden sedan den 2 januari 1903; samt att han sålunda varit anställd i statens tjänst under sammanlagt omkring 21 år;

beträffande *Israel Enström*, att han, som är född den 3 december 1864, varit anställd dels vid arbetena å statsbanan Boden—Morjärv åren 1899, 1900 och 1901, dels såsom järnvägsarbetare i Luleå från och med den 20 januari 1913 till och med den 19 oktober samma år, dels ock vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden från och med den 1 juni 1910 till och med den 24 juli 1912, från och med den 14 oktober 1914 till och med den 10 februari 1923 samt utan avbrott sedan den 2 augusti 1923; samt att han sålunda varit anställd i statens tjänst under sammanlagt 19 år.

Vidare inhämtas av handlingarna, att samtliga ifrågavarande förmän och arbetare på grund av sjukdom numera hava nedsatt arbetsförmåga, att deras arbete i statens tjänst blivit väl vitsordat, samt att ingen av dem torde äga nämnvärda tillgångar.

I fråga om utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Kungl. Maj:ts förslag har icke givit utskottet anledning till erinran, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

41:o.

Ang. Kungl. Maj:t har uti punkten 9 föreslagit riksdagen medgiva, att envar av
pension åt tre
arbeterskor
vid ammu- bérn och *Elsa Maria Blomgren* må från och med månaden näst efter den, varun-
tionfabriken. der avgång från tjänsten äger rum, under sin återstående livstid å allmänna

indragningsstaten uppbära årlig pension, Danielsson med 996 kronor, Rombén med 900 kronor och Blomgren med 852 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas

beträffande *Danielsson*, att hon, som är född den 1 juni 1860, varit anställd vid ammunitionsfabriken sedan den 26 mars 1877; att hennes inkomst därifrån under de senare åren utgjort i medeltal 1,725 kronor för år, inklusive dyrtidstillägg; samt att hon på grund av ålderdomssvaghet är till arbete vid fabriken oförmögen;

beträffande *Rombén*, att hon, som är född den 13 april 1861, varit anställd vid ammunitionsfabriken under tiden 5 november 1878—6 oktober 1883 och sedan den 8 mars 1897; att hennes inkomst därifrån under de senare åren utgjort i medeltal 1,948 kronor för år, inklusive dyrtidstillägg; samt att hon på grund av ålderdomssvaghet är till arbete vid fabriken oförmögen; samt

beträffande *Blomgren*, att hon, som är född den 1 juli 1878, varit anställd vid ammunitionsfabriken sedan den 5 juli 1895; att hennes inkomst därifrån under de senare åren utgjort i medeltal 1,686 kronor för år, inklusive dyrtidstillägg; samt att hon på grund av nervositet och astma är oförmögen till fortsatt arbete vid fabriken och att hennes förmåga att genom arbete försörja sig sannolikt kommer att förbliva i mycket hög grad nedsatt.

Vidare inhämtas av handlingarna, att samtliga ifrågavarande arbeterskor under sin tjänstetid vid ammunitionsfabriken iakttagit ett hedrande uppförande och visat god arbetsduglighet.

Statskontoret har i avgivet utlåtande föreslagit, att pensionsbeloppen för Danielsson, Rombén och Blomgren måtte bestämmas till resp. 996, 912 och 876 kronor.

Departementschefen har för egen del anfört:

»I likhet med myndigheterna finner jag mig böra tillstyrka, att här ifrågavarande arbeterskor beviljas pension av statsmedel. Med hänsyn till Daniels-
sons ovanligt långa tjänstetid har jag icke funnit skäl till erinran mot det åt henne föreslagna pensionsbeloppet, 996 kronor. Vad beträffar Rombén, torde pensionen åt henne böra bestämmas till 900 kronor för år, vilket i allmänhet torde hava varit maximibelopp för pension åt kvinnliga daglönare med en tjänstetid av över 35 år. Vidkommande slutligen Blomgren synes mig pensionen för henne böra utgå med ett årligt belopp av 852 kronor, motsvarande vad som enligt tidigare tillämpade grunder beviljats kvinnlig daglönare med en tjänstetid av omkring 30 år.»

I övrigt tillåter sig utskottet att hänvisa till propositionen.

Utskottet, som biträder den av departementschefen uttalade uppfattningen, får hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

42:o.

Ang.
pension åt tre
arbeterskor
vid krigs-
skolan.

I punkten 10 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att envar av arbeterskorna vid krigsskolan *Alma Karolina Lundberg*, *Anna Rosina Lundberg* och *Gustava Eleonora Malmqvist* må från och med månaden näst efter den, varunder avgång från tjänsten äger rum, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära årlig pension, envar av *Alma Karolina Lundberg* och *Anna Rosina Lundberg* med 876 kronor samt *Malmqvist* med 816 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas
beträffande *Alma Karolina Lundberg*, att hon, som är född den 4 februari 1852, varit anställd vid krigsskolan sedan den 1 oktober 1870;

beträffande *Anna Rosina Lundberg*, att hon, som är född den 24 mars 1857, varit anställd vid krigsskolan sedan den 1 februari 1887; samt

beträffande *Gustava Eleonora Malmqvist*, att hon, som är född den 17 mars 1857, varit anställd vid krigsskolan sedan den 1 april 1901.

Vidare inhämtas av handlingarna, att samtliga ifrågavarande arbeterskor arbetat i krigsskolans tvättinrättning, så länge denna var underställd krigsskolans förvaltning, men att de därefter sedan den 1 oktober 1924 i anledning av tvättinrättningens omorganisation använts för lagningsarbeten; att arbetsinkomsterna för var och en av dem under de senare åren uppgått till i medeltal omkring 1,200 kronor för år jämte förmånen av fri bostad; samt att de i sitt arbete visat duglighet och ordentlighet ävensom alltid iakttagit ett hedrande uppförande.

I avgivet utlåtande har statskontoret föreslagit årliga pensionsbelopp av 876 kronor åt vardera av *Alma Karolina Lundberg* och *Anna Rosina Lundberg* samt 816 kronor åt *Malmqvist*.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Även jag anser, att ifrågavarande arbeterskor böra erhålla pension av statsmedel vid sin avgång ur tjänst. Emot den åt *Malmqvist* av myndigheterna föreslagna pensionens storlek har jag intet att erinra. Vad åter angår *Anna Karolina Lundberg* och *Anna Rosina Lundberg*, skulle någon förhöjning av de av statskontoret föreslagna pensionsbeloppen möjligen, med hänsyn till dessa arbeterskors osedvanligt långa tjänstetid, kunna ifrågasättas, men då de icke tillhöra yrkesutbildad personal, har det synts mig lämpligt, att deras pensioner bestämdes till något lägre belopp än som i nästföregående punkt föreslagits åt vissa arbeterskor vid ammunitionsfabriken med ungefär motsvarande tjänstetid. Jag finner därför de av statskontoret ifrågasatta beloppen — 876 kronor till en var av ifrågavarande arbeterskor — väl avvägda.»

För vidare utredning i ärendet hänvisar utskottet till propositionen.

Kungl. Maj:ts förslag har ej föranlett erinran från utskottets sida, varför utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

43:o.

Under punkten 11 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förre skrädderiarbetaren vid Norrlands trängkårs skrädderiverkstad *Frans August Johannisson* må från och med den 1 september 1927 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära — i stället för honom av 1920 års riksdag tillerkänt pensionsbelopp av 300 kronor — en årlig pension av 996 kronor.

Ang.
pension åt
förre skrädderiarbetaren *F. A. Johannisson*.

Av handlingarna i ärendet framgår, bland annat, att Johannisson, som är född den 15 augusti 1854, varit anställd vid Svea livgardes skrädderiverkstad under åren 1884—1887 samt 1897—1901; att han under åren 1891—1897 arbetat vid Svea artilleriregemente; att han sedan augusti 1901 varit anställd vid Norrlands trängkårs skrädderiverkstad, vilken anställning han lämnat den 15 augusti 1927; att han genom beslut av 1920 års riksdag tillerkänts en årlig pension av 300 kronor — motsvarande nyreglerad pension å 696 kronor — att utgå från och med månaden näst efter den, varunder han entledigades från sin anställning vid nämnda verkstad; att han lider av kronisk luftröskatarr samt på grund av sin höga ålder icke ansetts böra fortsätta att tjänstgöra vid kåren; att han vid fullgörande av sina tjänstställiganden vid kåren skickat sig så, att anmärkning mot honom icke förekommit; samt att den av riksdagen Johannisson beviljade pensionen, enligt vad regementsintendenten vid kåren den 12 november 1927 meddelat, vid nämnda tidpunkt icke tagits i anspråk av Johannisson.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Även utskottet anser, att den Johannisson av 1920 års riksdag tilldelade pensionen numera med hänsyn till hans längre tjänstetid är allt för knappt tillmätt. Då riksdagen förut i liknande fall i stället för tidigare tillerkänd, men ej tillträdd pension beviljat ny pension till högre belopp och utskottet i fråga om storleken av det pensionsbelopp Kungl. Maj:t nu föreslagit för Johannisson icke funnit anledning till erinran, får utskottet hemställa,

Utskottet.

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må vinna riksdagens bifall.

44:o.

Uti punkten 12 av förevarande proposition nr 138 har Kungl. Maj:t slutligen föreslagit riksdagen medgiva, att furiren *Carl Arvid Adrian Holmberg* må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från den förråds-vaktmästarbefattning, han för närvarande uppehåller, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära — i stället för honom av 1916 års riksdag tillerkänt pensionsbelopp av 300 kronor — en årlig pension till så stort belopp, att densamma, tillika med honom tillkommande gratial från Vadstena krigsmanshuskassa, uppgår till sammanlagt 1,260 kronor.

Ang.
pension åt
furiren *C. A. Holmberg*.

Av handlingarna i ärendet framgår, att Holmberg, som är född den 3 mars 1869, kom i krigstjänst såsom indelt husar vid Smålands husarregemente den 5 november 1887, utnämndes till vice korpral den 5 maj 1899 och erhöll avsked från anställningen såsom indelt den 20 januari 1903 efter en anställningstid av något över 15 år; att han sistnämnda dag antogs till volontär samt jämväl samma dag utnämndes till korpral och den 24 augusti 1904 till distinktionskorpral; att han den 1 januari 1915 utnämndes till furir av 2:a klass; att han sedan november månad 1911 uppehållit förrådsvaktmästarebefattningen vid regementet; att han på grund av kronisk muskelreumatism, lungemphysem och kallusbildning i vänstra skenbenet är till krigstjänst oduglig och äger betydligt förminskad förmåga att genom arbete förskaffa sig sitt uppehälle; samt att han av 1916 års riksdag tillerkänts en årlig pension av 300 kronor — motsvarande nyreglerad pension å 696 kronor — att utgå från och med den dag, då han icke vidare ansågs kunna sköta den förrådsvaktmästarebefattning, han för det dåvarande uppehöll.

Vidare inhämtas av propositionen, att Holmberg, som icke tillträtt ifrågasvarande pension, fortfarande är i tjänst och för närvarande sysselsatt med arbete vid den organisation, som ombesörjer avvecklingen vid Smålands husarregemente; att Holmberg på grund av nämnda regementes indragning måste lämna sin anställning som förrådsvaktmästare därstädes; samt att förtidspension enligt bestämmelserna i förordningen den 15 januari 1926 angående förtidspension och avskedsersättning åt vissa övertaliga civila löntagare vid armén och marinen icke kunnat tillerkännas Holmberg, enär han uppburit lön som furir på stat.

I övrigt må beträffande utredningen hänvisas till propositionen.

Utskottet.

Av utredningen i ärendet framgår, att Holmbergs förestående entledigande synes vara en följd av de i samband med 1925 års härordningsbeslut inträdande förändringarna i arméns organisation men att Holmberg icke kunnat tillerkännas förtidspension för sin anställning såsom förrådsvaktmästare, enär han uppburit lön som furir på stat. Under sådana förhållanden anser utskottet lämpligt, att Holmberg efter avgången tillerkänes pension, avpassad i enlighet med de i ovanberörda kungörelse angivna grunderna för förtidspensionering och alltså utgörande 1,260 kronor. Utskottet har därför ansett sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

45:o.

*Ang.
pensions-
förbättring
åt f. d.
sergeanten
på övergångs-
stat vid
Första liv-
grenadjär-
regementet
C. M. Win-
roth.*

I en den 24 februari 1928 till riksdagen avlåten proposition nr 139 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. sergeanten på övergångsstat vid Första livgrenadjärregementet *Carl Mathias Winroth* må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid uppbära pensionsförbättring till belopp av 819 kronor för år räknat,

att utgå från allmänna indragningsstaten och åtnjutas i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 366) med grunder för pensionsförbättring åt officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavarna vid armén och marinen.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Winroth är född den 5 december 1882 och kom i krigstjänst den 13 april 1900; att han utnämnts till sergeant av 2:a klass den 5 maj 1913 och av 1:a klass den 27 maj 1922; att han från och med den 21 november 1925 frivilligt överförts på övergångsstat; att han beviljats avsked från och med den 1 januari 1928, enär han enligt läkarintyg på grund av sviter av sömnsjuka alltsedan den 18 juli 1923 varit och för framtiden är oförmögen till militärtjänstgöring; att han förklarats berättigad att från och med dagen näst efter erhållet avsked under sin återstående livstid uppbära årlig pension från allmänna indragningsstaten till belopp, motsvarande pension jämte fyllnadspension för beställningen eller 900 kronor; samt att han vid sitt avsked innehade en levnadsålder av 45 år 26 dagar och en tjänstetid efter adertonde levnadsåret av 27 år 26 dagar.

Hos Kungl. Maj:t har chefen för Första livgrenadjärregementet gjort framställning om pensionsförbättring åt Winroth.

Enligt gällande bestämmelser angående pensionsförbättring åt officerare och underofficerare m. fl. vid armén och marinen skulle Winroth vid avgång ur tjänst efter uppnådd pensionsålder hava varit berättigad till ett pensionsbelopp av sammanlagt 1,910 kronor, därav 1,010 kronor motsvarande pensionsförbättring. Då han emellertid avgått före uppnådd pensionsålder, äro de ifrågavarande pensionsbestämmelserna icke utan vidare å honom tillämpliga. Direktionen över arméns pensionskassa har ansett rättvisa och billighet fordra, att Winroth erhöles någon förbättring i sin pension. Häri har statskontoret instämt. Beträffande storleken av den i propositionen föreslagna pensionsförbättringen åt Winroth — 819 kronor — har densamma, i enlighet med vad i liknande fall förut ägt rum, i anslutning till den civila pensionslagens föreskrifter rörande sjukpension avpassats med hänsyn till att pensionen bör utgå med avkortat belopp i förhållande till det mindre antalet tjänstår.

I fråga om utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Med hänsyn till vad i ärendet förekommit anser även utskottet, att pensionsförbättring till angivet belopp bör beredas Winroth, och hemställer förty,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition må av riksdagen bifallas.

46:o.

I en till riksdagen avlåten, den 16 mars 1928 dagtecknad proposition nr 193 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förra sömmerskan vid Västerbottens regementes intendenturverkstäder *Hildur Kristina Emelie Sjögren* må från och med den 1 januari 1926 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pen-

Ang.
pension åt
förra
sömmerskan
H. K. E.
Sjögren.

sion av 564 kronor, dock med skyldighet för henne att till statsverket återbära det belopp om 500 kronor, som genom Kungl. Maj:ts beslut den 11 februari 1927 tillerkänts henne från lantförsvarets anslag till extra utgifter.

Av handlingarna i ärendet framgår, att Sjögren, som är född den 26 mars 1889, innehaft anställning som sömmerska vid Västerbottens regementes intendenturverkstäder från och med den 1 februari 1910 till den 15 juni 1925, då hon på grund av sjukdom måst lämna anställningen; att hon fullgjort sina åligganden på ett fullt tillfredsställande sätt, visat sig punktlig och ordentlig samt alltid iakttagit ett hedrande uppförande; samt att hon är medellös.

Chefen för Västerbottens regemente gjorde i skrivelse till Kungl. Maj:t den 4 oktober 1926 framställning om utverkande åt Sjögren av pension. Han omförmälde därvid, att Sjögren, på hemställan av regementschefen, beretts sjukavlöning under sex månader efter det hon lämnat anställningen eller till och med den 15 december 1925. Vid framställningen var fogat läkarbetyg utvisande, att Sjögren på grund av inre sekretionssjukdom med struma och rubbningar i nervsystem och ämnesomsättning (Morbus Basedowi) jämte lymfkörtelsvulster i axelhålor och å halsen samt fistel vore fullständigt arbetsoförmögen ävensom att hon möjligen kunde något förbättras med medicinsk-kirurgisk behandling.

I avgivet utlåtandet över berörda framställning anförde *arméförvaltningens intendents- och civila departement*, att med hänsyn till Sjögrens i pensionshänseende alltför låga ålder, ej uppgående till 38 år, departementen funne sig icke kunna tillstyrka, att en årlig pension av statsmedel bereddes henne. Då hon emellertid varit i statens tjänst anställd under en tid av mer än femton år samt på grund av sjukdom måst lämna sin anställning, ansåge departementen det vara med billighet överensstämmande, att hon erhöles ett understöd för en gång av statsmedel till belopp av 500 kronor.

Statskontoret, som jämväl avgav yttrande i ärendet, anförde, att på grund av Sjögrens jämförelsevis låga levnadsålder och korta anställningstid framställningen för det dåvarande icke syntes böra föranleda annan Kungl. Maj:ts åtgärd än att handlingarna i ärendet överlämnades till pensionsstyrelsen för den åtgärd, sagda myndighet kunde finna sig böra vidtaga i anledning av Sjögrens sjukdom.

Genom beslut den 11 februari 1927 medgav *Kungl. Maj:t*, att till Sjögren finge från lantförsvarets anslag till extra utgifter utbetalas en gratifikation för en gång av 500 kronor. Tillika förordnade Kungl. Maj:t, att de till ärendet hörande handlingarna skulle överlämnas till pensionsstyrelsen för den åtgärd, styrelsen kunde finna sig böra vidtaga i anledning av Sjögrens sjukdom.

Uti en vid 1927 års riksdag väckt motion (II: 57) hemställdes, att riksdagen måtte bevilja Sjögren visst årligt understöd.

I utlåtande (nr 36 punkt 81) över ifrågavarande motion erinrade *bankoutskottet* att, enligt vad utskottet inhämtat, pensionsstyrelsen — vars läkare uttalat, att Sjögren borde beredas vård å lasarettet i Umeå — i skrivelse till

pensionsnämndens ordförande i Umeå stads pensionsdistrikt den 7 mars 1927 hemställt, att ordföranden ville föranstalta om att Sjögren, eventuellt på kommunens bekostnad, bereddes sådan vård. Skulle läkaren efter det vårdens avslutats anse, att goda utsikter föreläge att Sjögren genom vård å någon av styrelsens kuranstalter skulle kunna bliva till arbetsförmågan varaktigt återställd eller åtminstone väsentligt förbättrad, hade ordföranden att till styrelsen inkomma med ansökning därom.

För egen del uttalade utskottet, att såsom av utredningen framginge Sjögren hade tillerkänts en gratifikation av 500 kronor, varjämte åtgärder vidtagits för beredande av vård åt henne i syfte att om möjligt återställa eller väsentligen förbättra hennes arbetsförmåga. Vid sådant förhållande och då hon endast vore 38 år gammal, ansåge även utskottet, att pension eller årligt understöd för det dåvarande ej borde beviljas henne utan att resultatet av de vidtagna åtgärderna borde avvaktas, innan fråga om sådan förmån upptoges till prövning.

Riksdagen fann den ifrågavarande motionen icke till någon riksdagens åtgärd föranleda.

I en till chefen för försvarsdepartementet ställd skrift har nu Sjögren anhållit att komma i åtnjutande av pension. Till stöd härför har sökanden anført, att hon under år 1927 vårdats å lasarettet i Umeå — varvid kostnaden för denna vård bestritts av ovannämnda gratifikationsmedel å 500 kronor — men att någon förbättring i sökandens hälsotillstånd icke inträtt, vilket framginge av ett den 20 augusti 1927 utfärdat läkarbetyg, enligt vilket sökanden förklarats vara sannolikt för all framtid fullständigt oförmögen till arbete, även om obetydlig förbättring möjligen skulle kunna inträda. Sedan pensionsstyrelsen tagit del av nämnda läkarbetyg, hade styrelsen ansett sig böra underrätta ordföranden i vederbörande pensionsnämnd därom, att styrelsen funne utsikterna att varaktigt återställa eller väsentligt förbättra sökandens hälsa alltför ovissa, för att styrelsen skulle vara villig att bidraga till kurtosvård för sökanden.

Departementschefen har anført:

»Med hänsyn till vad i ärendet numera förekommit, anser jag mig i likhet med myndigheterna böra tillstyrka, att pension av statsmedel beviljas förra sömmerskan Sjögren. Emot det föreslagna pensionsbeloppet — 564 kronor för år — har jag icke funnit skäl till erinran. Då enligt vad regementschefen upplyst Sjögren åtnjutit sjukavlöning under tiden 15 juni—15 december 1925, torde pensionen böra utgå från och med månaden näst efter den, varunder sjukavlöning upphört att till Sjögren utbetalas, eller från och med den 1 januari 1926, dock med skyldighet för henne att återbära den henne tilldelade gratifikationen å 500 kronor.»

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

De åtgärder, som, sedan frågan om beredande av pension åt förra sömmerskan Sjögren nästlidet år var föremål för riksdagens prövning, vidtagits i syf-

Utskottet.

te att om möjligt återställa eller väsentligen förbättra hennes arbetsförmåga, synas, såsom av utredningen framgår, icke hava lett till önskat resultat. Vid sådant förhållande har utskottet ansett sig böra tillstyrka, att pension nu be-redes henne. Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot det föreslagna pensionsbeloppets storlek, hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må vinna riksdagens bifall.

47:o.

Ang.
årligt under-
stöd åt f.
daglönaren
J. A. Lind-
ström.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren under nr 65 av herr *Leander* och den andra inom andra kammaren under nr 113 av herr *Holmgren*, har föreslagits, »att riksdagen ville medgiva, att f. d. daglönaren *Johan Alfred Lindström* må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 600 kronor.»

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen nr 65 i första kammaren.

Såsom av motionerna framgår, var frågan om pension åt förre daglönaren *Lindström* jämväl vid 1927 års riksdag på grund av då väckta motioner föremål för behandling. Av den då föreliggande utredningen framgick huvudsakligen följande.

Lindström är född den 4 juli 1875. Efter anställning som artillerist vid dåvarande Karlskrona artillerikår under tiden 1 maj 1893—30 april 1901 antogs han till daglönare vid flottans varv i Karlskrona den 22 oktober 1909 samt befordrades till förman den 16 oktober 1911.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 15 januari 1923 anhöll *Lindström* om avsked med pension på grund av sjukdom. Vid ansökningen var fogat ett av förste marinläkaren *J. Lagerholm* i Karlskrona den 22 oktober 1922 avgivet intyg av följande lydelse:

»Tidlönaren vid kronovarvet nr 1582 *Lindström*, som lider av högggradig neurasteni, anser sig ha ådragit sig sin sjukdom genom arbete på varvet med varma terpentinängor m. m. och inkom han på sjukhuset från detta arbete med bland annat retningssymtom från urinblåsan. Att hans arbete förorsakat sjukdomen kan ej sägas, men väl att under hans arbete hans sjukdom förvärrats.»

Vid ansökningen var vidare fogat ett den 10 januari 1923 dagtecknat intyg av legitimerade läkaren *Yngvar Nilsson*, som anförde följande:

»Kronovarvsarbetaren *Johan Lindström*, som av mig upprepade gånger undersökts, har därvid befunnits lida av en kronisk inflammation i högra mellanörat, med högggradig hörselnedsättning (dels av ledningshindertyp, dels av nervös typ) samt av en lindrigare hörselnedsättning å vänstra öret (av nervös typ), vilket härmed intygas.»

Sedan varvschefen vid flottans station i Karlskrona yttrat sig i ärendet, avgav *marinförvaltningen* den 22 februari 1923 utlåtande över *Lindströms* framställning och anförde därvid huvudsakligen följande:

Såsom varvschefen i sitt yttrande erinrat, erfordrades för rätt att komma i åtnjutande av pension ej mindre att hava tjänat staten under minst 25 år än även att antingen hava uppnått 65 levnadsår eller efter uppnådda 60 levnadsår befinnas vara på grund av försvagat hälsotillstånd eller nedsatta krafter mindre tjänlig till arbete i marinen eller ock efter uppnådd levnadsålder av 55 år befinnas av behörigen styrkt sjuklighet vara för framtiden oförmögen till utförande av arbete därstädes.

Av handlingarna framginge, att Lindström, vilken icke fyllde villkoren för erhållande av pension vare sig beträffande tjänstetid eller levnadsålder, respektive sjuklighet, önskade avsked för att komma i tillfälle erhålla ett med hänsyn till hans hälsotillstånd lämpligare arbete än det han bedreve.

1922 års riksdag hade visserligen beviljat pensioner till vissa vid flottans varv i Stockholm avskedade arbetare, vilka icke innehaft pensionsberättigande tjänstetid. Förutsättningarna för beviljande av pension syntes emellertid vara, bland annat, att vederbörande av ålder eller styrkt sjukdom, vore oförmögen att vidare utföra arbete för staten. Då sådant förhållande icke här föreläge, vore marinförvaltningen förhindrad tillstyrka åtgärd i framställningens syfte.

Genom beslut den 9 mars 1923 fann Kungl. Maj:t den gjorda ansökningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

På egen begäran erhöll Lindström den 6 april 1923 avsked från sin anställning vid flottans varv.

I en till chefen för försvarsdepartementet ställd skrift den 19 januari 1926 gjorde Lindström sedermera ånyo framställning i fråga om pension. Han anförde därvid, att han begärt avsked, emedan han till följd av nervositet och andra sjukdomar ej kunde arbeta å fartygen, vartill han tidtals kommenderats. Han hade sedan dess till en del återvunnit hälsan, vartill arbete i trädgårdar under somrarna bidragit. Lindström hade sökt att åter komma i tjänst vid varvet men på grund av personalindragningar ej lyckats erhålla anställning. Han erinrade vidare, att till följd av den nya försvarsorganisationen övertaliga varvsarbetare med 15 tjänstår erhöles förtidspension.

Över sistnämnda framställning inhämtades utlåtande av *direktionen över flottans pensionskassa*, som efter en redogörelse för gällande bestämmelser beträffande pensionering av daglönare vid marinen framhöll, att sökanden, som tjänat staten allenast $20^{10}/_{12}$ år, varav $19^{3}/_{12}$ år från 20 års ålder, samt innehade en levnadsålder av endast $50^{9}/_{12}$ år, icke vore berättigad till pension från flottans pensionskassa. Såvitt direktionen hade sig bekant, hade icke i något fall pension tillerkänts daglönare, som varken innehaft för pensions erhållande föreskrivet antal tjänstår eller levnadsår. Som sökanden därjämte meddelats avsked på egen därom framställd ansökan, syntes bestämmelserna om förtidspension ej tillämpliga i avseende å honom.

Genom beslut den 21 maj 1926 fann Kungl. Maj:t den senast gjorda framställningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I ett till 1927 års bankoutskott ingivet, av andre stadsläkaren i Karlskrona den 15 mars 1927 utfärdat intyg anfördes, att Lindström på grund av höggradig nervsvaghet (neurastenia) lede av nedsatt arbetsförmåga.

På grundvalen av den sålunda föreliggande utredningen i ärendet anförde bankoutskottet i utlåtande den 22 april 1927 (nr 36, punkten 76) följande:

»Av utredningen i ärendet framgår, att Lindström vid endast omkring 47 års ålder själv begärt och erhållit avsked från sin anställning vid flottans varv i Karlskrona, oaktat han på grund av Kungl. Maj:ts beslut den 9 mars 1923 hade kännedom om, att han efter avskedet icke kunde påräkna pension. Utredningen visar därjämte, att Lindström varken i fråga om levnadsår eller tjänstår uppfyller stadgade villkor för erhållande av pension såsom daglönare vid marinen. Under sådana förhållanden bör det enligt utskottets mening icke ifrågakomma, att Lindström skulle beviljas pension av statsmedel. Utskottet avstyrker alltså bifall till motionärernas förslag.»

Utskottet hemställde, att de väckta motionerna icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda. I en vid utskottets utlåtande fogad reservation föreslogs emellertid, att riksdagen i anledning av motionerna måtte medgiva, att förre daglönaren Lindström måtte från och med den 1 januari 1927 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 600 kronor.

Vid frågans behandling inom kamrarna biföll första kammaren vad utskottet hemställt, medan andra kammaren biföll den vid utlåtandet fogade reservationen. Vid därefter företagen gemensam omröstning beslöt riksdagen i enlighet med utskottets förslag.

I de vid innevarande riksdag väckta motionerna har åberopats ett av marinläkaren J. Torgersruud avgivet, den 10 januari 1928 dagtecknat intyg, vilket är av följande lydelse:

»Att f. d. daglönaren (förman) vid kronovarvet Johan Alfred Lindström, som den 6 april 1923 begärde sitt entledigande från nämnda befattning efter 21 års tjänstgöring i kronans tjänst, gjorde detta under en tidpunkt, då han ej var tillräknelig för sina handlingar; att jag vid många tillfällen under flera år omedelbart före avskedstagandet behandlat honom dels för reumathism, dels för psychos; allt detta intygas på heder och samvete.»

På anhållan av utskottet har *medicinalstyrelsen* anbefallts att till utskottet inkomma med utlåtande rörande i nämnda läkarintyg berörda förhållanden.

I en med anledning härav till utskottet ingiven skrivelse har medicinalstyrelsen — som infortrat och fått mottaga ett vid skrivelsen fogat yttrande från marinläkaren Torgersruud — efter att hava tagit handlingarnas innehåll i övervägande avgivit det utlåtandet, »att förre daglönaren vid kronovarvet i Karlskrona Johan Alfred Lindström lidit av sinnessjukdom vid den tid, den 6 april 1923, då han begärde sitt entledigande från nämnda befattning».

Utskottet.

Med hänsyn till vad numera blivit upplyst i ärendet har utskottet ansett sig böra förorda, att understöd till det i motionerna föreslagna beloppet beviljas Lindström. Detta understöd, vilket synts utskottet skäligen böra utgå från och med ingången av år 1927 under Lindströms återstående livstid, lär böra beviljas å allmänna indragningsstaten.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motioner I: 65 och II: 113, må medgiva, att förre daglönaren Johan Alfred Lindström må från och med den 1 januari 1927 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 600 kronor.

48:o.

I en inom första kammaren av herr *Ström* väckt motion nr 66 hemställes, ^{Ang. viss ersättning åt J. R. G. Gustafsson-Agzén.} »att riksdagen må medgiva, att värnpliktige nr 39 33/1916 *R. Gustafsson-Agzén* må tillerkännas ersättning enligt bestämmelserna i förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militär-tjänstgöring».

Beträffande motiveringen hänvisar utskottet till motionen.

Av tillgängliga handlingar framgår, att *Gustafsson-Agzén* är född den 10 januari 1896 och före inryckning till militärtjänst till yrket varit skräddare. Han började värnpliktstjänstgöring vid Västgöta regemente den 3 november 1916. Under tjänstgöringstiden vårdades han å militärsjukhus från och med den 18 april till och med den 16 maj 1917 för torr lungsäcksinflammation samt från och med den 26 till och med den 31 maj samma år för bronchit. Den 2 juni 1917 förklarades han till vidare krigstjänst oduglig på grund av lungtuberkulos. För ifrågavarande sjukdom har han sedermera upprepade gånger vårdats å sanatorium.

I slutet av år 1923 gjorde *Agzén* hos riks försäkringsanstalten framställning om ersättning för ifrågavarande sjukdom, vilken *Agzén* ansett sig hava ådragit sig under militärtjänstgöringen.

Riks försäkringsanstalten införskaffade i ärendet viss utredning. Sålunda intygade överläkaren vid Stora Ekebergs sanatorium, att *Agzén* vårdats å nämnda sanatorium under tiden $\frac{4}{7}$ 1922— $\frac{2}{6}$ 1923 för lungtuberkulos, att han vid utskrivningen fortfarande företedde utbredda tuberkulosförändringar å båda lungorna och rikligt med tuberkulosbaciller i upphostningen samt att hans arbetsförmåga vore i mycket hög grad nedsatt och antagligen för framtiden komme att så förbliva.

Stadsläkaren i Skara *P. Sahlin* avgav ett intyg, vari anfördes bland annat, att *Agzén* lede av tungtuberkulos i långt framskridet stadium (hela vänstra lungan angripen och även högra längst ned på basen) samt att han med all sannolikhet icke kunde så tillfriskna, att han kunde uträtta något arbete.

I ärendet avgavs vidare utlåtande av regementsläkaren vid Västgöta regemente. I detta utlåtande anfördes huvudsakligen följande.

Agzén hade den 2 juni 1917 förklarats till vidare krigstjänst oduglig på grund av lungtuberkulos. Denna sjukdom syntes dock hava varit av synnerli-

gen lindrig art och väl ägnad att utläkas i hemmet utan sanatorievård, en åsikt, som syntes hava delats av stadsläkaren i Skara, doktor Per Sahlin, som haft tillfälle att undersöka honom kort efter återkomsten till hemorten. *Sedermerna* syntes denna sjukdom hava tagit ny fart. Härpå tydde, att han först 1922 sökt sanatorievård. Man finge med all sannolikhet sätta detta sjukdomens uppblossande i samband med ogynnsamma hygieniska förhållanden under hans civila sysselsättning (verksamhet såsom skraddare).

På grund av ovanstående finge regementsläkaren avgiva det yttrande:

att värnpliktige nr 39 33/1916 Gustafsson-Agzén vid hemförlovnningen lidit av en lindrigare lungkatarr (bronchit) sannolikt på tuberkulös bas, vars utbrott möjligen kunde sättas i samband med den lungsäcksinflammation (pleuritis sicca), varav han lidit under värnpliktens fullgörande;

att denna lungkatarr utläkts under vistelsen i hemmet men blossat upp någon gång under år 1921 eller 1922, sannolikt påverkad av ogynnsamma hygieniska förhållanden; samt

att den militära tjänstgöringen således ej kunde anses hava varit orsak till hans nuvarande invaliditet.

Av i ärendet avgivna ytterligare intyg framgick vidare, att Agzén vore medellös samt att han under de senare åren varit oförmögen till arbete.

Den 27 december 1923 meddelade riks försäkringsanstalten beslut i ärendet och förklarade därvid, att då sökanden, såvitt visat, icke gjort framställning om ersättning för ifrågavarande sjukdom inom den tid som föreskrivits i förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, anstalten funnit sig icke kunna tillerkänna Agzén någon ersättning för sjukdomen.

I januari 1924 gjorde Agzén därefter hos Kungl. Maj:t framställning om ersättning för ifrågavarande sjukdom.

I ett i ärendet infortrat utlåtande anförde *riks försäkringsanstalten* huvudsakligen följande.

Enligt 12 § i förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, skulle därest framställning om ersättning i anledning av skada ej gjordes inom två år efter det skadan yppats, rätten till ersättning vara förverkad.

Genom förordningen den 4 juni 1920 angående ändrad lydelse av, bland annat, 12 § i ovannämnda förordning hade emellertid stadgats, att rätten till ersättning vore förverkad, därest ej framställning om ersättning i anledning av skada gjordes inom tre år, från det för värnpliktig tjänstgöringen upphört eller från den senare tidpunkt, då skadan yppats.

Riks försäkringsanstalten hade tidigare beträffande framställningar om ersättning i sådana fall, då anspråk på ersättning i anledning av kroppsskada eller sjukdom, som yppats före ingången av år 1919, gjorts först efter två år men inom tre år från det skadan eller sjukdomen yppats, hemställt, att den omständigheten, att framställningen icke ingivits inom föreskriven tid, icke måtte utgöra hinder för ersättnings tillerkännande.

I nu förevarande fall hade emellertid framställning om ersättning gjorts först omkring fem år efter det att, såvitt av handlingarna framginge, sökandens ifrågavarande sjukdom, lungtuberkulos, konstaterats. På grund härav ansåge sig anstalten icke kunna tillstyrka, att ett undantag i förevarande fall medgäves från gällande preskriptionsbestämmelser.

Riksförsäkringsanstalten hade emellertid, för den händelse Kungl. Maj:t det oaktat skulle med riksdagens medgivande finna skäl föreligga till ersättnings utgående, verkställt utredning för utrönande av sambandet mellan sökandens militärtjänstgöring och den sjukdom, varav han lede.

Med stöd av sålunda införskaffade upplysningar finge riksförsäkringsanstalten meddela, att anstalten med hänsyn till den avsevärda tidrymd, vilken förflutit från det sjukdomen syntes hava utbrutit, funne svårigheter möta för avgivande av ett bestämt yttrande i denna del, men hölle anstalten för sin del före, att det icke syntes kunna uteslutas, att sökandens militärtjänstgöring bidragit till ifrågavarande sjukdoms uppkomst eller utveckling.

Genom beslut den 7 mars 1924 fann Kungl. Maj:t förevarande ansökning icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I ansökning den 1 augusti 1927 har Agzén sedermera hos Kungl. Maj:t förnyat sin framställning i ärendet.

Sedan *riksförsäkringsanstalten* anbefallts avgiva utlåtande över ansökningen, anförde anstalten i utlåtande den 23 augusti 1927, att anstalten förehaft ärendet till förnyad prövning men därvid icke funnit några nya omständigheter hava framkommit av beskaffenhet att böra föranleda ändring i anstaltens tidigare ståndpunkt i ersättningsfrågan. Anstalten hemställde därför, att ansökningen icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Även *arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse* framställde i avgivet utlåtande enahanda hemställan.

Slutligen avgav *jämväl statskontoret* infordrat utlåtande i ärendet och anförde därvid, att ämbetsverket, då det syntes vara mycket tvivelaktigt om den militära tjänstgöringen kunde anses hava varit orsak till Agzéns nuvarande invaliditet, icke ansåge tillräcklig anledning föreligga för utverkande hos riksdagen av understöd åt Agzén.

Sistnämnda ansökning har av Agzén återkallats och alltså icke blivit föremål för prövning av Kungl. Maj:t.

Av handlingar som ställts till utskottets förfogande framgår, att Agzén numera sedan den 27 november 1924 ånyo vårdas å sanatorium.

Av den lämnade utredningen i ärendet framgår, att Agzén icke kunnat tillerkännas ersättning för ifrågavarande sjukdom, emedan framställning i ersättningsfrågan icke blivit gjord inom den tid, som i 1909 års militärersättningsförordning är föreskriven. Riksdagen har visserligen tidigare i åtskilliga fall meddelat dispens från förordningens preskriptionsbestämmelser. Efter den år 1920 vidtagna utsträckningen av preskriptionstiden från två till tre år har emellertid dylik dispens i regel — där ej särskilda omständigheter föranlett undantag — förekommit endast i sådana den äldre bestämmelsen underkastade fall, i vilka ersättningsanspråket likväl gjorts gällande inom den tid, som sedermera stadgats, eller tre år.

Ej heller har det i förevarande fall klart fastslagits, att militärtjänstgöringen varit orsak till sjukdomen. Riksförsäkringsanstalten, som funnit svårigheter föreligga att numera avgiva ett bestämt yttrande i denna punkt,

Utskottet.

har emellertid ansett, att det icke kan uteslutas, att militärtjänstgöringen bidragit till sjukdomens uppkomst eller utveckling. Beträffande denna fråga må erinras, att enligt 1909 års militärsättningsförfordning såsom förutsättning för ersättnings utgående gäller, att tjänstgöringen skäligen kan antagas hava till sjukdomen bidragit. Genom den av 1927 års riksdag antagna nya militärsättningsförfordningen, som trätt i kraft med ingången av år 1928, har beträffande förutsättningarna i nu förevarande avseende för ersättningsrätt vidtagits en väsentlig ändring. Sålunda har beträffande sjukdom, som icke förorsakats av olycksfall, stadgats bland annat, att sjukdomen skall anses ådragen under militärtjänstgöring, därest den yppats under tjänstgöringen samt skäligen anledning ej finnes att antaga, att sjukdomens framträdande föranletts av annan orsak än tjänstgöringen och att denna icke väsentligen bidragit därtill. Såvitt av handlingarna kan bedömas, vill det förefalla som om, därest det föreliggande fallet kunnat prövas efter de nya bestämmelserna, förutsättningarna för ersättningsrätt skulle varit i nu avsett hänseende uppfyllda.

Vid den prövning, som utskottet med hänsyn tagen till nu angivna förhållanden ägnat det i motionen framställda förslaget, har utskottet visserligen icke ansett lämpligt att, såsom motionären ifrågasatt, riksdagen skulle medgiva dispens från villkoren för ersättning enligt 1909 års militärsättningsförfordning. I betraktande av föreliggande ömmande förhållanden har utskottet emellertid funnit starka billighetsskäl tala för att Agzén beredes något understöd från det allmännas sida. Utskottet tillåter sig erinra, att riksdagen tidigare i ett fall, som synes i någon mån likartat, beviljat dylikt understöd. 1922 års riksdag medgav nämligen, att till värnpliktigen C. O. Olsson finge från allmänna indragningsstaten utbetalas understöd, som fastställdes att utgå med det belopp, vilket skulle hava tillkommit honom, därest förordningen den 18 juni 1909 varit på honom tillämplig, dock utan rätt för honom att å understödet åtnjuta dyrtids- eller pensionstillägg.

I anslutning till vad riksdagen i nu antydda fall medgivit har utskottet ansett sig böra förorda, att Agzén må från allmänna indragningsstaten komma i åtnjutande av understöd med belopp, som skulle hava tillkommit honom, därest 1909 års militärsättningsförfordning varit å honom tillämplig. Med hänsyn till de särskilda förhållanden, som i detta fall föreligga, synes ett beslut i sådan riktning knappast behöva medföra konsekvenser av betänklig art eller omfattning.

Det ifrågasatta understödet lär böra utgå från och med den 1 januari 1928. Å understödet torde icke böra åtnjutas dyrtidstillägg. Givetvis bör ej heller annan tilläggsförmån ifrågakomma; särskild föreskrift i sådant avseende lär emellertid ej erfordras.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion I: 66, må medgiva, att till Johan Richard Gerhard Gustafsson-Agzén må från och med den 1 januari 1928 från allmänna indragnings-

staten utbetalas det understöd, som skulle hava tillkommit honom, därest förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, varit å honom tillämplig; dock utan rätt för Gustafsson-Agzen att å sagda understöd åtnjuta dyrtidstillägg.

49:o.

I en inom andra kammaren under nr 1 väckt motion har herr *Holmgren* föreslagit, »att riksdagen ville besluta, att förre arbetsförmannen vid Karlskrona fästnings fortifikationsförvaltning *Johan August Pettersson* må från och med den 1 januari 1927 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 792 kronor».

Ang.
pension åt
f. fortifika-
tionsarbetaren
J. A. Petters-
son.

Till stöd för yrkandet anföres i motionen följande:

»I motion (II: 2) till 1927 års riksdag hemställde undertecknad, att riksdagen ville medgiva, att förre arbetsförmannen vid Karlskrona fästnings fortifikationsförvaltning *Johan August Pettersson* må från och med den 1 januari 1927 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till skälighets belopp.

I proposition nr 153 till samma års riksdag föreslog Kungl. Maj:t, att förre fortifikationsarbetaren vid Karlskrona fästnings fortifikationsförvaltning *Jonas August Pettersson* må från och med den 1 januari 1927 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 792 kronor.

Bankoutskottet behandlade de bägge framställningarna samtidigt under punkt 60 i sitt utlåtande nr 36. Utskottet, som tillstyrkte att pension beviljades fortifikationsarbetaren Pettersson, hade beträffande pensionsbeloppets storlek icke funnit något att anmärka mot Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet hemställde, att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning och i anledning av berörda motion II: 2, må medgiva, att förre fortifikationsarbetaren vid Karlskrona fästnings fortifikationsförvaltning *Jonas August Pettersson* må från och med den 1 januari 1927 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 792 kronor.

Riksdagen biföll utskottets framställning.

Tydligen har såväl riksdagen som bankoutskottet, liksom även motionären gjort, förbisett, att det här gäller två olika personer, och följden har blivit, att *Jonas August Pettersson* erhållit pension, men att *Johan August Pettersson* endast rönt tillfredsställelsen av, att riksdagen, i anledning av en motion om pension åt honom, beviljat sådan åt en hans kamrat.»

På grund av den namnförväxling, som omförmäls i motionen, blev frågan om pension åt förre fortifikationsarbetaren *Johan August Pettersson* icke föremål för utredning och prövning av 1927 års bankoutskott.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bland annat, att befälhavande amiralen i *Karlskrona* i skrivelse till marinförvaltningen den 12 november 1926 gjort framställning om beredande av understöd åt förre fortifikationsarbetaren *Johan August Pettersson*. Vid framställningen fogade handlingar utvisade, att Pettersson, som är född den 19 juli 1863, varit anställd vid Karlskrona fäst-

nings fortifikationsförvaltning såsom fästningsbyggnadsarbetare under nedan angivna tider nämligen

fr. o. m. den	1 april	1889	t. o. m. den	31 december	1889,
»	»	1 mars	1890	»	» 31 december 1890,
»	»	7 januari	1891	»	» 31 december 1893,
»	»	20 maj	1897	»	» 26 oktober 1912,
»	»	1 augusti	1914	»	» 31 december 1914,
»	»	7 januari	1915	»	» 21 augusti 1915,

eller tillhopa omkring 21 år, därav under åren 1901—1906 såsom förman. Enligt läkarbetyg lede Pettersson av kronisk muskel- och ledreumatism, i följd varav hans arbetsförmåga vore i hög grad nedsatt. Han ägde ej annan inkomst till sin och sin familjs försörjning än den, som kunde beredas honom i form av pension.

Under hänvisning till sålunda föreliggande förhållanden hemställde befälhavande amiralen, ehuru Pettersson ej uppfyllde de för pensionering av marinens arbetare föreskrivna villkor varken vad levnadsåren eller tjänståren beträffade, att marinförvaltningen måtte åt Pettersson utverka något understöd av statsmedel från och med år 1927.

Genom beslut den 18 november 1926 förklarade sig *marinförvaltningen* av principiella skäl förhindrad att i anledning av framställningen vidtaga någon åtgärd.

Enligt vad utskottet inhämtat, har Pettersson efter år 1915 haft tillfälligt arbete vid fortifikationsförvaltningen i Karlskrona under följande tider, nämligen 20 mars—30 juni samt 7 juli—18 augusti 1922.

Utskottet.

Enär Pettersson, fränsett tillfälligt arbete några månader år 1922, icke varit i statstjänst sedan år 1915, då han endast uppnått 52 års ålder, har utskottet i överensstämmelse med hittills tillämpad praxis ansett sig icke böra tillstyrka, att han skulle beredas pension eller därmed jämförligt understöd av statsmedel.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motion II:1 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

50:o.

*Ang.
ärligt under-
stöd åt f.
sergeanten
J. E. Rosén.*

I en inom andra kammaren av herr *Fast* jämte två av kammarens övriga ledamöter väckt motion nr 64 har hemställts, »att riksdagen måtte besluta tilldela f. d. sergeanten i arméns reserv *Johan Emil Rosén* från Eksjö stad ett årligt understöd av 350 kronor.»

Av motionen jämte därvid fogade bilagor framgår, bland annat, att Rosén, som är född den 7 september 1872 och alltså nu 55 år gammal, varit fast anställd dels vid Jönköpings regemente under tiden den 2 oktober 1890—12 ok-

tober 1894, dels vid Hallands bataljon den 31 oktober 1894—31 oktober 1897, dels ock vid Västernorrlands regemente den 7 juli 1898—15 mars 1900 eller tillhoppa omkring 9 år. Rosén, som år 1899 befordrats till distinktionskorpral, förordnades den 30 april 1900 att vara sergeant i Västernorrlands regementes reserv.

I motionen har anförts, att Rosén under hösten 1899 blivit utsatt för en olyckshändelse, i det att han vid fullgörandet av en order om indragning av utsatta vaktposter fått sitt ena öra illa tilltygat, varav följt nedsättning av hörselförmågan, vilket föranlett Rosén att året därpå taga avsked från aktiv tjänst. Beträffande nämnda olyckshändelse har i motionen åberopats ett av majoren i armén, kaptenen i Västernorrlands regementes reserv, numera gymnastikläraren vid folkskoleseminariet i Härnösand A. A. Åberg utfärdad, den 12 oktober 1927 dagtecknat intyg, vilket är av följande lydelse.

»Att efter 28 år erinra mig detaljerna vid den olyckshändelse, som f. d. sergeanten i Kungl. Västernorrlands regementes reserv, Rosén, skulle utsatts för vid en övning i fälttjänst med regementet under regementsmötet 1899, står ej i min förmåga. Så mycket kan jag likväl erinra mig, att då undertecknad i egenskap av plutonchef hade utsatt fältvakt vid en gård, beordrades gå tillbaka, befallde ett underbefäl att inkalla posterna samt att detta underbefäl vid utförandet av ordern sprang mot ett klädstreck och föll omkull och blev liggande på marken, samt att ett par kamrater beordrades att hjälpa honom, detta kan jag fortfarande erinra mig och intyga. Men om detta underbefälet i fråga var dåvarande distinktionskorpralen Rosén kan jag ej med säkerhet erinra mig, under de brådskande förhållanden, som rådde för tillfället. Lika litet medgav tiden att då taga skadan i närmare betraktande, varför något uttalande om skadans mer eller mindre svåra beskaffenhet och eventuella följder ej av mig i egenskap av gymnastikdirektör, kan göras.»

Enligt ett vid motionen fogat, den 9 mars 1924 avgivet läkarintyg lider Rosén av fullständig dövhet å höger öra på grund av kronisk öronflytning med perforation av trumhinnan och betydlig nedsättning av hörseln å vänster öra på grund av scleros av trumhinnan. Härjämte har han synen nedsatt samt lider av hjärtsvaghet, varför hans förmåga att genom arbete förskaffa sig sin bärgning är betydligt nedsatt.

Rosén har slutligen intygats vara medellös samt har hustru och ett minderårigt barn att försörja.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till motionen med därvid fogade bilagor.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att någon utredning ej förebragts rörande omständigheterna vid den olyckshändelse, som uppgivits vara orsaken till Roséns sjukdom och till hans avskedstagande från anställningen vid Västernorrlands regemente. Det må framhållas, att det för Rosén den 15 mars 1900 utfärdade avskedspasset icke synes giva stöd för uppgiften att Rosén avgått ur tjänst på grund av sjukdom. I avskedspasset intygas nämligen, att Rosén »på egen begäran för framtida väl erhållit avsked från regementet». Ej heller föreligger någon utredning, som möjliggör ett bedömande

Utskottet.

av frågan, huruvida överhuvud taget hans nuvarande sjukdom kan ställas i orsakssamband med ett eventuellt olycksfall av uppgiven art. Under sådana förhållanden synes det enligt utskottets mening icke böra ifrågakomma att i anledning av berörda olycksfall tillerkänna Rosén understöd av statsmedel. Ej heller i övrigt föreligger enligt utskottets mening skäl för beredande av en dylik förmån.

Aberopande det anförda hemställer utskottet,

att förevarande motion II: 64 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

51:o.

Ang.
pension åt
arbetaren
A. Nilsson.

Herr *Bäcklund* hemställer i en inom andra kammaren väckt motion nr 107, »att riksdagen måtte bevilja, att arbetaren *Axel Nilsson* må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 792 kronor.»

I fråga om motiveringen för detta förslag hänvisar utskottet till motionen.

Av tillgängliga handlingar i ärendet inhämtas, att Nilsson, som är född den 9 april 1856 och alltså nu 72 år gammal, under nedan angivna tider innehaft följande anställningar, nämligen:

september 1885—december 1887 anställning hos ingenjören Jehander vid de arbeten med tunnelsprängningar vid Örlogsvärvet i Karlskrona, som denne under nämnda tid utfört för statens räkning,
1889—1894 anställning hos densamme vid arbeten å södra Vabergsfortet för Karlsborgs fästningsbyggnad,
 $\frac{7}{1}$ 1895— $\frac{23}{12}$ 1904 anställning vid fortifikationsförvaltningen i Karlsborg såsom arbetare vid Karlsborgs fästningsbyggnad, samt
 $\frac{3}{4}$ 1905—augusti 1909 d:o d:o.

Enligt läkarintyg är Nilsson på grund av allmän åderförkalkning samt till följd av genom ålder nedsatta kropps krafter för framtiden fullständigt oförmögen till arbete. Beträffande hans ekonomiska förhållanden har av vederbörande kommunalnämndsordförande intygats, att Nilsson ej äger andra kända tillgångar än en lägenhet, taxeringsvärderad till 2,500 kronor men enligt uppgift belastad med skuld till ett belopp av 1,400 kronor.

Utskottet.

Av utredningen i ärendet framgår, att Nilsson redan år 1909 vid 53 års ålder lämnat sin anställning vid fästningsbyggnaden i Karlsborg och där efter icke varit i statens tjänst. Vid sådant förhållande har utskottet, i överensstämmelse med hittills tillämpad praxis, ansett sig icke kunna tillstyrka, att pension eller understöd av statsmedel skulle tillerkännas Nilsson.

Aberopande det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motion II: 107 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

52:o.

I en inom andra kammaren av herr *Bäcklund* väckt motion nr 108 har hemställts, »att riksdagen måtte bevilja, att f. skrivbiträdet *Karl Rudolf Andersson* må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 792 kronor».

Ang.
pension åt f.
skrivbiträdet
K. R. Anders-
son.

Beträffande de skäl, motionären anfört till stöd för sitt förslag, tillåter sig utskottet att hänvisa till motionen.

Över ifrågavarande motion har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande av statskontoret, som i ärendet hört arméförvaltningens fortifikations- och civila departement.

Arméförvaltningens fortifikations- och civila departement hava meddelat, att fortifikationsdepartementet i anledning av gjord ansökan i skrivelse den 22 december 1926 gjort framställning hos Kungl. Maj:t om pension åt *Andersson*. Berörda skrivelse var av följande innehåll:

Med skrivelse till arméförvaltningens fortifikationsdepartement den 22 september 1926 har fortifikationsbefälhavaren i Karlsborg överlämnat en ansökan av förre skrivbiträdet vid Karlsborgs fästningsbyggnad *Carl Rudolf Andersson* om utverkande av en årlig pension åt honom under hans återstående livstid.

Angående i ansökningshandlingarna uppgiven, av *Andersson* innehavd anställning vid infanteriets skolor i Karlsborg kassaförvaltning under viss tid, har fortifikationsdepartementet inhämtat yttrande av nuvarande chefen för nämnda skolor, av vilket yttrande framgår, att *Anderssons* anställning därstädes icke kan betraktas som statsanställning, då han härvid synes endast privat hava anlitats av redogöraren vid förvaltningen och i huvudsak fått sin avlöning av denne. Enligt fortifikationsdepartementets åsikt lärer därför denna anställning icke kunna räknas *Andersson* till godo vid prövning av hans förevarande ansökan om pension.

Av handlingarna i övrigt har fortifikationsdepartementet inhämtat i huvudsak följande:

att *Andersson*, som är född en 23 september 1859, varit anställd vid Karlsborgs fästningsbyggnad från och med den 5 mars 1873 till och med den 12 april 1876 samt från och med den 28 juni 1881 till och med den 19 augusti 1895 och således under sammanlagt ungefär 17 år 3 månader,

att han under ej fullt två år innehaft anställning å postexpeditionen i Karlsborg såsom enskilt biträde åt postexpeditören, vilken anställning i likhet med ovan nämnda anställning å kassaförvaltningen vid infanteriets skolor å Karlsborg enligt fortifikationsdepartementets åsikt i förevarande avseende ej kan räknas *Andersson* till godo,

att han under sin anställningstid vid Karlsborgs fästningsbyggnad använts såsom skrivbiträde ävensom såsom biträde vid bokföringen,

att han med plikttröhet och ordentlighet fullgjort sina tjänstställganden och iakttagit en hedrandeandel,

att han numera till följd av sjukdom och ålderdomssvaghet icke nämnvärt kan bidra till sin försörjning, samt

att han är fullständigt i avsaknad av tillgångar för sitt uppehälle.

Med anledning av vad sålunda anförts, anser fortifikationsdepartementet billigt, att *Andersson* genom pension beredes någon hjälp till livsuppehälle under sin återstående livstid, och anser fortifikationsdepartementet med hänsyn

till Anderssons tjänstetid och övriga föreliggande omständigheter sig böra föreslå, att pensionen bestämmes till 440 kronor för år.

Över ifrågavarande ansökning avgav statskontoret den 25 januari 1927 infortrat utlåtande och anförde därvid bland annat följande:

Enligt vad av handlingarna framgår, kan Andersson räkna endast något över 17 år i statsanställning och han lämnade anställningen i statens tjänst redan den 20 augusti 1895, alltså för mer än 31 år sedan. Under sådana förhållanden kan statskontoret för sin del icke finna anledning föreligga att be-
reda honom någon pension av statsmedel.

Genom beslut den 18 mars 1927 fann Kungl. Maj:t den gjorda framställningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I det genom utskottets försorg nu införskaffade utlåtandet hava *arméförvaltningens fortifikations- och civila departement* åberopat vad fortifikationsdepartementet i nyss återgivna skrivelse den 22 december 1926 anfört i ärendet.

Statskontoret har anfört, att statskontoret icke hade anledning att frångå den uppfattning, som ämbetsverket tidigare uttalat rörande denna pensionsfråga.

Utskottet.

Av utredningen i ärendet framgår, att Andersson redan år 1895 vid omkring 36 års ålder lämnat statstjänsten. Även om till sådan tjänst skulle anses böra hänföras hans anställning vid infanteriets skolor i Karlsborg — vilken fullgjorts under tiden 1897—april 1904 — har han likväl avgått vid en ålder av endast omkring 44 år utan att, såvitt visats, vara på grund av sjukdom oförmögen till vidare arbete. Under sådana förhållanden har utskottet ansett pensionering av statsmedel i förevarande fall icke böra medgivas.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motion II:108 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

53:o.

*Ang.
pension åt
förra timmer-
mannen K. A.
Nyberg.*

I en inom andra kammaren av herrar *Ahl* och *Andersson* i Tungelsta väckt motion nr 178 har hemställts, »att riksdagen måtte tillerkänna f. d. varvstimmermannen *Klas Aug. Nyberg* ett årligt understöd med belopp, som kan befinnas skäligt».

I fråga om vad som anförts till stöd för detta yrkande hänvisar utskottet till motionen.

Av handlingarna i ärendet framgår, att *Nyberg*, som är född den 28 februari 1879, anställdes som timmerman vid flottans varv i Stockholm den 12 januari 1912. Under januari månad 1917 ådrog sig *Nyberg* ischias, för vilken sjukdom han var sjukskriven någon tid. Sedan *Nyberg* senare samma år gjort framställning om längre tids tjänstledighet, vilken dock på grund av brådskande arbeten vid varvet icke kunde beviljas honom, sökte och erhöll *Nyberg*

avsked den 2 september 1917. Efter avskedet arbetade Nyberg i enskild tjänst. Den 1 juni 1918 erhöll Nyberg förnyad anställning vid flottans varv i Stockholm. Härvid förelåg ett för Nyberg av legitimerade läkaren Gustaf Gylling den 31 maj 1918 utfärdat läkarbetyg, varav framgick, att Nyberg befunnits vara fullt frisk och arbetsför. Den 20 januari 1921 entledigades Nyberg från ifrågavarande anställning på grund av inskränkningar i arbetena å varvet.

Härefter har Nyberg gjort särskilda framställningar hos Kungl. Maj:t om pension eller understöd och därvid bland annat gjort gällande, att den sjukdom, varav han för närvarande lider, ursprungligen ådragits under tjänstgöringen vid varvet. Dessa framställningar hava icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Då Nyberg varit anställd i statens tjänst under en tid av allenast åtta år och av utredningen i ärendet icke framgår, att den sjukdom, varav Nyberg för närvarande lider, ådragits i tjänsten, har utskottet, jämväl med hänsyn till att frågan tidigare åtskilliga gånger varit underställd Kungl. Maj:ts prövning, ansett sig icke kunna tillstyrka, att pension eller därmed jämförligt understöd beredes Nyberg. Utskottet avstyrker alltså bifall till motionärernas förslag och får hemställa,

Utskottet.

att förevarande motion II: 178 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

54:o.

I en inom andra kammaren av herr *Dahlén* väckt motion nr 274 har hemställts, »att riksdagen må bevilja f. d. timlönaren vid flottans varv i Stockholm *Klaes E. Pettersson-Tapper* en pension å kr. 1,200: — att årligen utgå, så länge han lever, med avdrag av från riks försäkringsanstalten beviljad invaliditetssättning å kr. 320: — eller det belopp, som han av riks försäkringsanstalten eller försäkringsrådet kan i framtiden varda tillerkänd».

*Ang.
pension åt
förra timmer-
mannen K. E.
Pettersson-
Tapper.*

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisar utskottet till motionen med därvid fogade bilagor.

Av tillgängliga handlingar inhämtas, att *Pettersson-Tapper*, som är född den 10 maj 1879, år 1916 anställdes som timmerman vid flottans varv i Stockholm. Enligt ett av marinläkaren O. Hult den 6 juni sistnämnda år utfärdat intyg befanns *Tapper* vid verkställd undersökning frisk och arbetsför. Den 18 januari 1921 ådrog sig *Tapper* skada å högra knäet till följd av olycksfall i arbetet. Ifrågavarande skada anmäldes i vederbörlig ordning hos riks försäkringsanstalten, som infordrade läkarutlåtande av doktor Hult. I ett den 30 augusti 1921 dagtecknat intyg anförde denne i huvudsak följande:

»*Tapper* lider redan före skadan i januari av en kronisk deformerande arthrit i båda knälederna med höggradig felställning, som för honom vållar inskränkt rörlighet och svårighet att gå samt lätt disponerar för nya skador. Att bestämt avgöra i vad mån skadan d. 18 jan. varit vållande till T:s nuvarande nedsatta arbetsförmåga, torde ej vara möjligt på grund av den redan förut pågående sjukdomsprocessen. Vad som i detta avseende f. n. kan fast-

ställas är endast, att T. före olyckstillfället varit fullt arbetsför men sedermera blott kunnat utföra lättare arbete. Utsikt att kunna återvinna full arbetsförmåga torde ej föreligga.»

Genom särskilda beslut den 18 oktober 1921 och den 30 juni 1922 tillerkände riks försäkringsanstalten i anledning av omförmälda olycksfall Tapper livränta med 320 kronor för år räknat, därvid anstalten ansett skadan medföra nedsättning av Tappers arbetsförmåga med 20 procent.

Under återopande av ett av doktor Hult den 20 september 1923 utfärdat nytt läkarbetyg för Tapper, varav framginge, att den deformerande arthrit i båda knälederna, varav han sedan flera år lede, ytterligare förvärrats utan någon utsikt till förbättring, så att han vore och för framtiden komme att förbli fullständigt oförmögen till arbete i varvets tjänst, gjorde chefen för byggnadsdepartementet vid flottans varv i Stockholm framställning hos riks försäkringsanstalten om tillerkännande av livränta åt Tapper, motsvarande förlust av hela arbetsförmågan. Riks försäkringsanstalten, som inhämtade yttrande av sin överläkare, förklarade genom beslut den 29 september 1923 att, då Tappers sjukdom förefunnits redan före olycksfallet, anstalten icke funnit skäl föreligga för ändring av anstaltens tidigare beslut i ärendet.

Häröver anfördes besvär hos försäkringsrådet såväl av Tapper själv som av chefen för byggnadsdepartementet. Genom utslag den 22 februari 1924 fann försäkringsrådet ej skäl göra ändring i riks försäkringsanstaltens beslut.

Tapper, som på grund av ifrågavarande olycksfall åtnjöt sjukavlöning sedan hösten 1922, uppsades från och med den 2 juli 1926 från sin anställning vid flottans varv i Stockholm i samband med de till följd av 1925 års försvarsbeslut då skeende inskränkningarna i arbetena vid varvet.

Sedan till marinförvaltningen inkommit framställning om beredande av avskedsersättning enligt kungörelsen den 15 januari 1926 (nr 10) angående förtidspension och avskedsersättning åt vissa övertaliga civila löntagare vid armén och marinen, åt bl. a. Tapper, men marinförvaltningen, enär han tillerkänts årlig livränta såsom ersättning för skada till följd av olycksfall i arbetet, funnit sig icke kunna mot stadgandet i § 2 mom. 2 i berörda kungörelse bevilja honom avskedsersättning, hemställde ämbetsverket uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 15 juli 1926 om bemyndigande att till honom utbetala dylik förmån.

Genom beslut den 15 oktober 1926 förklarade Kungl. Maj:t den omständigheten att Tapper uppbure livränta icke utgöra hinder för honom att komma i åtnjutande av avskedsersättning enligt kungörelsen den 15 januari 1926.

Med stöd av nämnda bemyndigande beslöt marinförvaltningen tilldela Tapper avskedsersättning med 1,482 kronor 10 öre.

Sedan hos Kungl. Maj:t gjorts framställning om avskedsersättningens fastställande efter annan beräkningsgrund än den av marinförvaltningen tillämpade, medgav Kungl. Maj:t genom beslut den 6 maj 1927, att Tapper finge uppbära en ytterligare ersättning av 617 kronor 90 öre.

Utskottet.

Av utredningen i ärendet framgår, att Tapper entledigats från sin anställning vid flottans varv i Stockholm på grund av den inskränkning i arbetena

därstädes, som påkallats av 1925 års beslut i försvarsfrågan, samt att han i anledning härav tillerkänts avskedersättning med sammanlagt 2,100 kronor. Härjämte åtnjuter Tapper en årlig livränta av 320 kronor för i tjänsten ådragen skada. Att härutöver bevilja Tapper, som vid avskedet innehade en ålder av 47 år och en anställningstid av allenast tio år, pension eller därmed jämförligt understöd från allmänna indragningsstaten synes utskottet med hänsyn till konsekvenserna icke böra ifrågakomma. Utskottet avstyrker alltså bifall till motionärens förslag och hemställer,

att förevarande motion II:274 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

55:o.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 277 hava herrar *Laurén* och *Jonsson* i Eskilstuna — under erinran att 1927 års riksdag beviljat förre städaren vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori *Axel Andersson* en årlig pension å 852 kronor — hemställt, att riksdagen måtte tilldela Andersson en förhöjning av nämnda pension med 144 kronor.

Ang.
förhöjning av
pensionen åt
f. städaren
A. Anders-
son.

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen.

I en till 1927 års riksdag avlåten proposition nr 135 föreslog Kungl. Maj:t under punkten 16 riksdagen medgiva, att förre städaren Andersson finge från och med den 1 maj 1926 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 852 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtades, att Andersson, som är född den 19 augusti 1855, varit anställd vid gevärsfaktoriets såsom brand- och vattenvakt under tiden 1 oktober 1883—1 juni 1888 och såsom städare under tiden 4 januari 1899—30 april 1926; att han på grund av åderförkalkning vore oförmögen att genom arbete försörja sig; att hans arbetsinkomst vid faktoriets under år 1925, fränsett dyrtidstillägg, utgjort omkring 2,600 kronor; samt att han städse ådagalagt ett hedrande uppförande.

Statskontoret hade i ärendet anført, att för Andersson såsom icke yrkesutbildad arbetare icke syntes böra beräknas högre oreglerad pension än 450 kronor. På grund härav och då pensionerna numera borde avpassas så, att de i avseende å rätt till dyrtidstillägg kunde betraktas såsom nyreglerade, vilket i detta fall skulle föranleda till ett pensionsbelopp av 852 kronor, hemställde statskontoret, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Andersson finge från och med månaden näst efter den, vari han entledigades från sin anställning, under sin återstående livstid åtnjuta pension från allmänna indragningsstaten till belopp av 852 kronor årligen.

I samband med prövning av Kungl. Maj:ts nyssnämnda framställning upptog bankoutskottet till behandling en inom andra kammaren av herrar *Jonsson* och *Laurén* väckt motion nr 305, vari hemställts om sådan ändring i Kungl. Maj:ts berörda förslag, att pensionen till städaren Andersson måtte utgå med ett belopp av 1,152 kronor.

I motionen anfördes, bland annat, att städaren Andersson under senare delen av sin tjänstetid varit att betrakta såsom ett slags förman för städarna samt att, då Kungl. Maj:t i en senare till 1927 års riksdag avlåten proposition nr 153 för vissa arbetare vid gevärsfaktoriet föreslagit ett pensionsbelopp av 1,152 kronor, Andersson, som haft större ansvar än flertalet i sistnämnda proposition avsedda arbetare, billigtvis borde tillerkännas pension med samma belopp.

I sitt den 22 april 1927 avgivna utlåtande nr 36 anförde bankoutskottet under punkten 47 i denna fråga, att utskottet, som funne det vara billigt att pension beviljades städaren Andersson, med hänsyn till av riksdagen i liknande fall i allmänhet tillämpade grunder funnit anledning saknas att i fråga om pensionsbeloppet tillstyrka avvikelse från vad Kungl. Maj:t föreslagit.

Utskottets hemställan gick sålunda ut på bifall till Kungl. Maj:ts framställning och avslag å motionen.

I en vid utskottets utlåtande fogad reservation föreslogs, att riksdagen måtte bestämma städaren Anderssons pension till 996 kronor årligen eller samma belopp, som av bankoutskottet tillstyrkts för vissa i motionen omnämnda arbetare vid gevärsfaktoriet.

Sedan kamrarna i denna fråga stannat i olika beslut, i det att första kammaren bifallit vad utskottet hemställt, medan andra kammaren bifallit reservationen, blev vid gemensam omröstning utskottets förslag av riksdagen bifallet.

Utskottet. Såsom av den föregående redogörelsen torde framgå, blev den Andersson tillerkända pensionen — i anslutning till av riksdagen tidigare tillämpad praxis — till storleken avpassad med hänsyn till att Andersson innehaft befattning, för vilken icke krävts yrkesutbildning. Då några skäl av beskaffenhet att böra föranleda höjning av pensionsförmånen icke blivit anförda, saknar utskottet anledning att frånga den ståndpunkt, som utskottet år 1927 intagit i frågan.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motion II:277 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

III. Ang. socialdepartementet.

56:o.

*Ang.
tilläggspen-
sion åt f. d.
provinsial-
läkaren O.
Montell.*

I en till riksdagen avlåten, den 10 februari 1928 dagtecknad proposition nr 78 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, under punkten 2¹ föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. provinsialläkaren *Otto Montell* må, räknat

¹ Beträffande punkterna 1 och 5 av propositionen nr 78, se utlåtande nr 32, punkterna 37 och 38.

från och med den 13 maj 1927, under sin återstående livstid uppbära, utöver honom författningsenligt tillkommande pension, en tilläggspension å allmänna indragningsstaten till sådant belopp, att densamma jämte den författningsenligt utgående pensionen uppgår till 6,036 kronor årligen.

Av tillgängliga handlingar i ärendet inhämtas bland annat följande:

Montell, som är född den 22 april 1862, utnämndes den 29 juni 1912 att vara provinsialläkare i Haparanda distrikt av Norrbottens län, transporterades den 10 december 1920 att från och med den 1 januari 1921 vara provinsialläkare i Uppsala distrikt av Uppsala län samt erhöll efter uppnådd pensionsålder avsked från sistnämnda provinsialläkarbefattning den 12 maj 1927. Före sin utnämning till provinsialläkare har Montell bland annat tjänstgjort under åren 1893 och 1894 omkring 9 månader såsom amanuens vid Serafimerlasarettet, under åren 1894—1896 såsom t. f. lasaretsläkare omkring 2 år och t. f. stadsläkare omkring 8 månader samt under åren 1896—1912 såsom ordinarie lasaretsläkare och stadsläkare i Haparanda i mer än 15 år. Dessutom har Montell tjänstgjort såsom läkare vid allmänna läroverket i Haparanda från och med den 2 december 1896 till och med den 31 mars 1921, såsom läkare vid statens småskoleseminarium i nämnda stad från hösten 1902 till och med den 10 januari 1913, såsom läkare vid postverket i samma stad från och med den 1 januari 1903 till och med den 30 april 1914 och såsom läkare vid tullverket därstädes under åren 1905—1920.

Av ett i ärendet ingivet prästbetyg framgår, att sökanden är gift och i äktenskapet har tolv barn, därav sex under 18 års ålder.

Med hänsyn till bestämmelserna i 17 § i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension har vid bestämmande av Montells pension, utöver den tid han tjänstgjort såsom provinsialläkare, allenast kunnat tillgodoräknas honom hans omförmälda tjänstgöring såsom amanuens vid Serafimerlasarettet. Till följd härav äger Montell i pensionshänseende räkna endast 15 tjänstår. Då pensionsunderlaget för provinsialläkare utgör 6,036 kronor och för hel pensions erhållande krävas 20 tjänstår, har Montells pension vid avgången bestämts till $\frac{15}{20}$ av nämnda pensionsunderlag eller, efter föreskriven jämkning, till 4,536 kronor.

Montell har hos Kungl. Maj:t anhållit, att till honom måtte utgå tilläggspension med så stort belopp, att summan av den honom tillerkända pensionen och tilläggspensionen komme att motsvara hel pension.

Medicinalstyrelsen har i avgivet yttrande framhållit, att Montell i flera olika befattningar samtidigt fullgjort tjänstgöring i statens tjänst före det han blev utnämnd till provinsialläkare och under samma tid därjämte såsom lasarets- och stadsläkare varit berättigad till tjänstårsberäkning i likhet med vissa läkare i statens tjänst. Tillika har styrelsen erinrat, bland annat, att provinsialläkare numera få vid tjänstårsberäkning för pension tillgodoräkna sig viss del av den tid de före utnämningen bestritt extra provinsialläkartjänst. Med hänsyn till vad sålunda förekommit har medicinalstyrelsen intet att erinra mot att den tid Montell före sin utnämning till provinsialläkare utövat läkarverksamhet direkt i statens tjänst finge tillgodoräknas honom för erhållande av pension såsom provinsialläkare.

I infortrat utlåtande i ärendet har *statskontoret* anfört i huvudsak följande.

I det förslag till civil tjänstepensionslag, som förelagts 1925 års riksdag och som varit avsett att ersätta 1907 års civila pensionslag, hade upptagits ett stadgande (18 § 3 mom.) av innehåll att på Konungens prövning finge bero att förklara befattningshavare berättigad att såsom tjänstår för pension tillgodoräkna intill $\frac{2}{3}$ av den tid, han utom statens tjänst kunde hava utfört sådant arbete av direkt allmännyttig beskaffenhet, som kunde anses hava varit till särskilt gagn för hans arbete i statstjänst. Lagförslaget, som i nu berörda del icke föranledde någon erinran under behandlingen i riksdagen, hade emellertid förfallit genom kamrarnas skiljaktiga beslut rörande vissa andra delar av förslaget. Men samtidigt hade riksdagen godkänt ett tillägg av liknande innebörd till 20 § i lagen den 4 juni 1920 (nr 254) angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk (se lag den 18 juni 1925, nr 215). Den omständigheten att sålunda beträffande befattningshavare vid kommunikationsverken lämnats medgivande om tillgodoräknande under vissa villkor av utomstatlig anställning gäve, tillsammans med sökandens långvariga uppdrag såsom läkare vid vissa statliga institutioner, otvivelaktigt ett gott stöd åt sökandens framställning om utverkande åt honom av rätt till hel pension med hänsyn till den långa tid, varunder han före tillträdet av provinsialläkartjänst innehaft anställning såsom lasarets- och stadsläkare.

Departementschefen har för egen del anfört följande:

»Med hänsyn till de omständigheter, som framgå av den lämnade redogörelsen i ämnet, synes mig anledning föreligga för vidtagande av åtgärder i syfte att bereda f. d. provinsialläkaren Montell hel pension från och med avgången ur tjänsten. Bland de härför anförda skälen har jag i likhet med medicinalstyrelsen i första rummet fäst mig vid Montells långa tjänstgöring vid skilda statsinstitutioner, ävensom vid de i viss mån ömmande personliga omständigheter, som föreligga. Sedan numera i pensionslagen för kommunikationsverken införts ett stadgande, enligt vilket för statspension må kunna i viss utsträckning tillgodoräknas även tjänstetid utom statens tjänst, lär man även till stöd för ansökningen kunna åberopa Montells långvariga tjänstgöring som stadsläkare och lasaretsläkare.»

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

Då Montell åtnjuter honom författningsenligt tillkommande pension till belopp av 4,536 kronor, har utskottet ansett det vara betänkligt att medgiva ytterligare pensionsförmån. Den tjänstgöring, som Montell vid sidan av verksamhet å innehavda läkartjänster bestritt vid vissa statliga institutioner — nämligen såsom skolläkare samt läkare vid post- och tullverken — har haft karaktären av bisyssla och synes icke vara av beskaffenhet att böra läggas till grund för beviljande av statspension. Ej heller har utskottet funnit tillräckliga skäl föreligga att i detta fall tillstyrka tilläggspension, grundad på tillgodoräknande av tjänstetid utom statens tjänst. Under sådana förhållanden har utskottet funnit sig böra avstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke må av riksdagen bifallas.

57:o.

I punkten 3 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att provinsialläkaren i Röstånga distrikt *Carl Gustaf Fritzell* må från och med dagen näst efter den, då han avgår från nämnda tjänst, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 3,000 kronor.

Ang.
pension åt
provinsial-
läkaren C. G.
Fritzell.

Av handlingarna i ärendet inhämtas huvudsakligen följande:

Fritzell är född den 9 februari 1863 och blev legitimerad läkare den 15 november 1897. Efter mångårig tjänstgöring å olika kommunala och statliga läkarbefattningar blev han den 19 januari 1924 utnämnd till provinsialläkare i Röstånga distrikt. Fritzell, som den 9 februari 1925 uppnådde den för skyldighet att från tjänsten avgå stadgade levnadsåldern av 62 år, har genom särskilda Kungl. Maj:ts beslut erhållit tillstånd att kvarstå i tjänsten tillsvidare intill den 9 februari 1928. Vid uppnådd pensionsålder hade Fritzell att för statspension åberopa allenast något över 6 år i statens tjänst. Fritzell har nu gjort ansökan om avsked från provinsialläkartjänsten från och med den 9 februari 1928. Han kunde då åberopa en tjänstgöring i statens tjänst av 9 år 3 månader 10 dagar. Därutöver har han tjänstgjort såsom extra provinsialläkare under en sammanlagd tid av nära tre år. Av i ärendet ingivna intyg framgår, att Fritzell lider av kronisk hjärtmuskelsjukdom samt saknar förmågenhet.

Gällande civila tjänstepensionslag stadgar i 7 § såsom förutsättning för rätt till pension minst tio tjänstår före uppnådd pensionsålder.

Såsom stöd för en hos Kungl. Maj:t gjord ansökning om pension har Fritzell anfört bland annat *dels* att han — som vid olika tillfällen och första gången redan år 1910 innehaft extra provinsialläkartjänst — skulle, om han kvarstått såsom extra provinsialläkare, hava kommit i åtnjutande av den pension, som vore förenad med sådan tjänst, *dels* att han haft tre barn att försörja och till följd av sjukdom och av andra orsaker haft att kämpa med ekonomiska svårigheter, på grund varav han icke kunnat lägga av något av sina inkomster, *dels ock* att han i följd härav, då hans tjänstetid som provinsialläkare den 9 februari 1928 utginge, komme att stå fullkomligt blottställd och på grund av ålder och sjukdom vore urståndsatt att uppehålla sig och sin familj.

I fråga om utredningen i övrigt tillåter sig utskottet att hänvisa till propositionen.

Då Fritzell, såsom av utredningen framgår, icke uppfyller det i gällande pensionslag i fråga om tjänstetidens längd stadgade villkoret för rätt till pension, har utskottet funnit tveksamt, huruvida pension borde i detta fall beviljas. Med hänsyn till Fritzells tjänstetid såsom extra provinsialläkare och de i ärendet åberopade ömmande omständigheterna har utskottet likväl funnit sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet får sålunda hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

58:o.

Ang.
pension åt
provincial-
läkaren E. E.
A. Haglund.

Kungl. Maj:t har uti punkt 4 av samma proposition nr 78 föreslagit riksdagen medgiva, att provinsialläkaren i Ramsbergs distrikt *Ernst Erik August Haglund* må från och med dagen näst efter den, då han efter uppnådd pensionsålder avgår från nämnda tjänst, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 3,000 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas huvudsakligen följande:

Haglund, som är född den 15 mars 1866 och blev legitimerad läkare den 20 januari 1896, har innehaft anställning såsom extra provinsialläkare i Aspa distrikt från och med den 28 april 1916 till och med den 30 september 1920 och såsom extra provinsialläkare i Ramsbergs distrikt från och med den 1 oktober 1920 till och med den 31 maj 1925. Sedan sistnämnda distrikt under år 1925 förändrats till ordinarie provinsialläkardistrikt, har Haglund från och med den 1 juni 1925 tjänstgjort såsom provinsialläkare i distriktet, under tiden 1 juni 1925—17 juni 1926 i egenskap av tillförordnad och från och med den 18 juni 1926 såsom ordinarie provinsialläkare.

I avgivet utlåtande över en av Haglund till Kungl. Maj:t ingiven ansökning om pension har *medicinalstyrelsen* anfört bland annat följande:

För erhållande av statspension kunde Haglund åberopa sin tjänstetid såsom provinsialläkare, vilken tid vid uppnådd pensionsålder den 15 mars 1928 komme att uppgå till 2 år 9 månader 15 dagar. Av sin tjänstetid såsom extra provinsialläkare, tillhopa 9 år 1 månad 3 dagar, kunde Haglund, som icke varit delägare i extra provinsialläkarnas pensionskassa, enligt gällande bestämmelser för nyssnämnda ändamål tillgodoräkna sig allenast $\frac{2}{3}$ av nyssnämnda tjänstetid, minskad med 7 år, eller alltså av 2 år 1 månad 3 dagar, d. v. s. 1 år 4 månader 22 dagar. Den tid han kunde beräkna för erhållande av pension enligt gällande pensionslag komme alltså att sammanlagt utgöra allenast 4 år 2 månader 7 dagar. Haglund kunde därför icke bliva berättigad till pension enligt nämnda lag.

Då Haglund emellertid under hela sin tjänstetid såsom extra provinsialläkare fullgjort läkarverksamhet av med provinsialläkartjänstgöring jämförlig beskaffenhet och nödgats att söka sin nuvarande tjänst, enär den extra provinsialläkartjänsten i Ramsbergs distrikt, som han förut innehade, upphörde, då distriktet blev ordinarie, syntes starka billighetsskäl tala för att någon statspension tillerkändes honom.

Styrelsen ville på den grund för sin del tillstyrka, att åtgärder vidtoges för beredande åt Haglund av en årlig pension av 3,000 kronor.

Vidare har *statskontoret* i ärendet avgivit utlåtande och därvid yttrat bland annat:

Sökanden kunde vid avgångsålderns uppnående icke på långt när räkna den tjänstetid av tio år, som enligt pensionslagen utgjorde förutsättning för rätt att efter avgång komma i åtnjutande av pension. Emellertid föreläge i detta fall särskilda omständigheter, i det att sökanden övergått i statstjänst i sammanhang med att det extra provinsialläkardistrikt, där han innehaft anställning, förändrats till ordinarie provinsialläkardistrikt. Sökanden kunde därför anses närmast jämställd med befattningshavare vid enskilt företag, vilken vid statens övertagande av företaget övergått i statens tjänst. För sådant fall plägade medgivas, att den tid, varunder befattningshavare innehaft fast anställning vid företaget, innan det av staten övertagits, finge honom tillgodoräknas såsom

tjänstår vid bestämmande av honom tillkommande pension. Ett sådant medgivande skulle för sökanden medföra rätt att efter avgång vid uppnådd ålder av 62 år komma i åtnjutande av pension, beräknad efter 11 tjänstår, eller med 3,324 kronor.

Med avseende å utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Jämväl i förevarande fall har utskottet funnit tvekan kunna föreligga, huruvida pension av statsmedel borde medgivas. Med hänsyn till de särskilda förhållanden, som åberopats till stöd för Kungl. Maj:ts förslag, har utskottet emellertid icke velat motsätta sig bifall till detsamma.

Utskottet.

Utskottet hemställer på grund härav,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

59:o.

Kungl. Maj:t har i punkten 6 av ifrågavarande proposition föreslagit riksdagen medgiva, att till hushållerskan vid Järvsö sjukhus för spetälska *Karin Andersson* må från och med månaden näst efter den, under vilken hon avgår från sin anställning vid sjukhuset, under hennes återstående livstid å allmänna indragningsstaten utgå en årlig pension av 708 kronor.

*Ang.
pension åt
hushållerskan
Karin
Andersson.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas huvudsakligen följande:

Karin Andersson, som är född den 3 november 1862, tillträdde hushållerskebefattningen vid omförmälda sjukhus den 1 oktober 1906. Hennes kontanta avlöning uppgick under senare delen av tjänstgöringstiden till 560 kronor för år, varjämte hon in natura åtnjutit förmåner, som beräknats motsvara ett värde av omkring 500 kronor för år.

Direktionen för sjukhuset har — under hänvisning till att Andersson tjänstgjort vid sjukhuset i mer än 21 år samt under förmälan att hon städse fullgjort sina åligganden på ett erkännansvärt sätt — hemställt om vidtagande av åtgärd för beredande åt Andersson av en årlig pension å 700 kronor från den dag hon lämnade sin tjänst.

I övrigt må hänvisas till propositionen.

Utskottet, som icke funnit anledning till anmärkning mot vad Kungl. Maj:t föreslagit, hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

60:o.

Under punkten 7 av förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att överståthållaren *Carl Fredrik Wilhelm Hederstierna* må från och med dagen näst efter den, då han efter uppnådd ålder av 67 år avgår från sin tjänst, under sin återstående livstid uppbära, utöver honom eljest tillkommande

*Ang.
tilläggspen-
sion åt över-
ståthållaren
O. F. W.
Hederstierna.*

pension, en tilläggspension å allmänna indragningsstaten till sådant belopp, att sammanlagda pensionen uppgår till 9,996 kronor årligen.

I enlighet med Kungl. Maj:ts den 21 november 1925 lämnade bemyndigande hava 1924 års landsstatslönesakkunniga erhållit uppdrag att i samband med behandling av frågan om definitiv lönerereglering m. m. för vissa befattningshavare hos överståthållarämbetet dels verkställa utredning jämväl angående förändringar i ämbetets organisation, dels ock såsom delegerade för staten förhandla med delegerade för Stockholms stad rörande förslag till omreglering av överståthållarämbetet och dess olika avdelningar samt rörande uppgörelse i fråga om i samband därmed stående mellanhavanden mellan staten och staden.

I skrivelse den 26 september 1927 hava *landsstatslönesakkunniga* anfört, att förslag till definitiv reglering av överståthållarens eller underståthållarens pensionsförhållanden icke syntes kunna framläggas annat än i samband med det under arbete varande förslaget till omreglering av överståthållarämbetet. Sistberörda förslag syntes emellertid näppeligen kunna avlämnas tidigare än under våren 1928. Proposition i ämnet syntes vid sådant förhållande icke kunna avlåtas förrän till 1929 års riksdag. Frågan om överståthållarens pension komme emellertid att redan dessförrinnan bliva aktuell, i det att befattningens nuvarande innehavare den 1 december 1928 inträdde i pensionsåldern. Det hade vid sådant förhållande syntts önskvärt, att i avvidan på ett slutligt ordnande av överståthållarens avlönings- och pensionsförhållanden frågan om den pension, som borde tillkomma överståthållaren Hederstierna, särskilt för sig upptoges till prövning.

Beträffande frågan om överståthållarens rätt till pension hava de sakkunniga härefter yttrat i huvudsak följande:

Rörande överståthållarens pensionsrätt hade länge särskilda bestämmelser saknats, och man hade tillämpat de äldre pensionsförfattningarna rörande civila ämbets- och tjänstemäns rätt till pension från allmänna indragningsstaten. Enligt dessa bestämmelser skulle överståthållaren, vid fyllda 70 år och efter minst 30 års oavbruten tjänstetid eller vid 65 års ålder efter vid pass 40 års tjänstgöring och med intyg om försvagad hälsa, äga att i årlig pension uppbära 80 % av den från statsverket utgående lön jämte lönetillökning, tillhopa 6,999 kronor; pensionsbeloppet hade sålunda blivit 5,599 kronor 20 öre. I statsverkspropositionen till 1887 års andra lagtima riksdag hade föreslagits pensionsbeloppets höjande till samma belopp, som landshövdingarna enligt beslut av 1884 års riksdag ägde åtnjuta, eller 6,000 kronor årligen. Statsutskottet hade emellertid avstyrkt framställningen under motivering att, om pensionsbeloppet vore otillräckligt, Stockholms stad borde bidra med fyllnaden, och riksdagens beslut hade avfattats i enlighet därmed. Efter tillkomsten av lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstinnehavares rätt till pension hade överståthållarens rätt till pension ansetts inträda vid uppnådda 67 levnadsår. Pensionsbeloppet utgjorde enligt 18 § b) i nämnda lag fortfarande 80 % av lönen. Pensionen hade jämväl utgått med nämnda belopp, intill dess 1920 års riksdag i anledning av en utav Kungl. Maj:t avlåten framställning höjt pensionsbeloppet till 6,000 kronor årligen. Därefter hade ingen ändring därutinnan skett.

Pensionens förhållandevis ringa belopp sammanhängde givetvis med det sätt, varpå överståthållarens avlöningsförhållanden vore ordnade. Överståthållaren

uppbure visserligen löneförmåner till ett sammanlagt årligt belopp av 21,550 kronor, men vid pensionens beräkning toges ingen hänsyn till den del, som utginge från Stockholms stad, och ej heller till de s. k. taffelpenningarna.

Till jämförelse kunde andragas, att de enda statens ämbetsmän, med vilka överståthållaren syntes kunde jämföras, nämligen justitieråd, regeringsråd och landshövdingar, efter beslut av 1925 års riksdag ägde uppbära en årlig pension av 9,996 kronor.

Överståthållarens ogynnsamma ställning i pensionshänseende syntes emellertid än skarpare framträda vid en jämförelse med pensionerna för honom underlydande ämbets- och tjänstemän. Enligt tjänstereglementet för Stockholms stad vore, under förutsättning av tillräcklig tjänstetid, redan befattningshavarna i tjuguförsta lönegruppen berättigade till *högre* pension än 6,000 kronor årligen; pensionsbeloppet steg sedan till 8,000 kronor, vilket belopp utginge redan till befattningshavare i tjugufjärde lönegruppen. Ett pensionsbelopp av 8,000 kronor tillkomme därför polismästaren, polisdomaren, de fyra polisintendenterna och polissekreteraren; pension till belopp mellan 6,000 och 8,000 kronor utginge till sekreteraren hos polismästaren, polisassessorerna och biträdande polissekreteraren ävensom, enligt särskilt beslut, till stadsfiskalerna.

Redan de sålunda anförda omständigheterna hava synts de sakkunniga tillfyllest motivera en reglering av överståthållarens pension. Härför talade emellertid enligt deras uppfattning vissa ytterligare omständigheter, anknyttande till den nuvarande befattningshavaren personligen. Härutinnan hava de sakkunniga anfört följande:

Överståthållaren Hederstierna vore född den 1 december 1861. Efter förutgången hovrättstjänstgöring och tjänstgöring i nedre justitierevisionen hade han den 22 maj 1903 utnämnts till revisionssekreterare och samma dag förordnats till expeditionschef i sjöförsvarsdepartementet. Den 30 december 1905 hade han därpå utnämnts till justitieråd. Efter det han under tiden 29 maj 1906—7 oktober 1911 förvaltat statsrådsämbete, hade han den 31 oktober 1911 förordnats att upprätthålla överståthållarbefattningen. Han hade därpå den 29 mars 1912 utnämnts till regeringsråd och den 5 mars 1915 ånyo till justitieråd, vilket sistnämnda ämbete han den 17 mars 1916 lämnat för att tillträda befattningen såsom landshövding i Hallands län. Den 3 december 1920 hade han slutligen utnämnts till överståthållare.

Överståthållaren Hederstierna hade således, innan han tillträdde sin nuvarande tjänst, innehaft befattning både som justitieråd, regeringsråd och landshövding. Därest han kvarstått i något av dessa ämbeten, skulle han nu hava varit berättigad till den för deras innehavare bestämda pensionen, 9,996 kronor årligen.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet, som biträder Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

61:o.

Under punkten 8 av förevarande proposition nr 78 har Kungl. Maj:t slutligen föreslagit riksdagen medgiva, dels att polismannen Viktor Emanuel Lindberg

Ang.
pension åt
polismannen
V. E. Lind-
berg.

må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin anställning såsom polisman, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av statsmedel å 750 kronor, under villkor att pension till lika stort belopp utgår från landsting, kommuner eller enskilda;

dels ock att å ifrågavarande pension må utgå dyrtidstillägg enligt de grunder, som äro eller kunna varda fastställda för pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst, med iakttagande likväl att dyrtidstillägget skall beräknas å det sammanlagda pensionsbeloppet men av statsmedel bestridas allenast till vad som av det sålunda beräknade dyrtidstillägget belöper å den från allmänna indragningsstaten utgående delen av pensionsbeloppet.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande:

Lindberg har alltsedan den 1 juli 1896 eller under en tid av över 30 år på grund av länsstyrelsens förordnande tjänstgjort såsom extra polisman vid Forsbacka bruk med därtill hörande område, därvid han åtnjutit fjärdingsmans skydd och befogenhet. Under hela denna tid har bidrag av statsmedel utgått till hans avlöning. Under de senaste åren har han, förutom fri bostad, åtnjutit en kontant avlöning av 2,400 kronor för år räknat, varav hälften bestritts av statsmedel och hälften av ett industribolag i orten; före år 1912 har en del av avlöningen bestritts av vederbörande kommun. Sedan fråga uppkommit om beredande av pension åt Lindberg, har det ställts i utsikt, att nyss avsedda bolag skulle komma att med 750 kronor för år räknat bidra till hans pensionering.

Med avseende å vidare utredning i ärendet hänvisar utskottet till vad propositionen innehåller.

Utskottet.

Kungl. Maj:ts förslag ansluter sig till vad riksdagen tidigare i åtskilliga liknande fall beslutit. Utskottet finner icke anledning till annan erinran mot vad Kungl. Maj:t föreslagit än att dels för utbetalande av dyrtidstillägg å den del av sammanlagda pensionsbeloppet, som utgår av statsmedel, synes böra såsom villkor föreskrivas, att sådan förmån utgår jämväl å den övriga delen av pensionsbeloppet, dels ock den av statsmedel utgående delen synes böra jämkas till närmaste i fullt krontal med 12 jämnt delbara tal och alltså bestämmas till 756 kronor.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva

a) att polismannen Viktor Emanuel Lindberg må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin anställning såsom polisman, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av statsmedel å 756 kronor, under villkor att pension till lika stort belopp utgår från landsting, kommuner eller enskilda; samt

b) att å ifrågavarande pension må — under villkor, att sådan förmån beredes jämväl å den pension, som utgår från lands-

ting, kommuner eller enskilda — åtnjutas dyrtidstillägg enligt de grunder, som äro eller kunna vara fastställda för pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst, med iakttagande likväl att dyrtidstillägget skall beräknas å det sammanlagda pensionsbeloppet men av statsmedel bestridas allenast till vad som av det sålunda beräknade dyrtidstillägget belöper å den från allmänna indragningsstaten utgående delen av pensionsbeloppet.

62:o.

I en inom andra kammaren av herrar *Hallén* och *Lindley* väckt motion nr 60 har hemställts, »att riksdagen måtte bevilja polismannen *Jonas Andersson Stertman* pension å allmänna indragningsstaten med 1,000 kronor årligen från och med år 1928, eller om hinder därför skulle möta ett årligt understöd under Stertmans återstående livstid av enahanda belopp, 1,000 kronor, likaledes räknat från och med 1928 års ingång.»

Ang.
pension eller
årligt under-
stöd åt polis-
mannen *J.
Andersson
Stertman.*

Med avseende å motiveringen hänvisar utskottet till motionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas, att Stertman är född den 5 december 1871 och alltså nu 56 år gammal. Enligt en vid motionen fogad meritförteckning, till vilken utskottet tillåter sig hänvisa, har Stertman varit anställd vid Svea livgarde under tiden 23 augusti 1890—23 oktober 1894. Därefter har han — fränsett åtskilliga anställningar och uppdrag i enskild och kommunal tjänst — under olika tider, tidigast år 1899, enligt förordnanden av länsstyrelser m. fl. myndigheter innehaft anställningar såsom polisman, extra länsman m. m. eller fullgjort särskilda polismannauppdrag. Vad de senaste åren beträffar, har Stertman under vissa perioder av åren 1923—1927 enligt förordnanden dels av generaltullstyrelsen, dels av länsstyrelsen i Värmlands län varit anställd såsom detektiv och såsom extra polisman med uppgift att biträda vederbörande polis- och tullmyndigheter med uppdagande av olovlig införsel av spritdrycker och annan olaga rusdryckshantering.

I motionen har till stöd för förslaget om pension åt Stertman anförts bland annat, att Stertman utfört ett osedvanligt krävande och ihärdigt arbete i ordningsmaktens tjänst mot såväl spritsmugglare som även grövre förbrytare. Så t. ex. hade han framgångsrikt deltagit i kampen mot den s. k. Udenäsligan och därvid tillfogats 11 knivhugg. Hans uppslitande arbete hade till viss del brutit hans kraft såtillvida, att han ådragit sig sannolikt obotlig reumatisk värk, som komme att medföra inskränkt arbetsförmåga och inom en ej allt för avlägsen framtid helt betaga honom möjligheten att med eget arbete förvärva skäligt uppehälle.

Över ifrågavarande motion har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande av statskontoret, som i ärendet infordrat yttranden dels av generaltullstyrelsen, dels ock av länsstyrelsen i Värmlands län.

Generaltullstyrelsen har anfört följande:

Enligt styrelsens beslut den 4 oktober 1923 anställdes Stertman under tiden från och med den 11 oktober till och med den 31 december 1923 såsom tull-detektiv med stationeringsort i Karlstad. Genom särskilda styrelsens beslut förlängdes sedermera anställningen till och med utgången av april månad 1925, då densamma upphörde.

Stertman åtnjöt under anställningen lön med 600 kronor för månad jämte ersättning för resor utom stationeringsorten samt ersättning för utgifter till telefon, skrivmaterialier m. m., som kunde finnas erforderliga för tjänstens utövande.

Syftet med anställningen var att söka stävja den omfattande smuggling av spritdrycker och silvermynt, som vid tiden för Stertmans anställande bedrevs över gränsen mellan Norge och Sverige inom 2:a gränsbevakningsdistriktet, vilket omfattar riksgränsen mot Norge från Korungeröd i Bohuslän till Dalarnas gräns mot Härjedalen. Att smugglingstrafiken i dessa trakter i det närmaste upphörde, torde till stor del kunna tillskrivas det nit och den målmedvetenhet, varmed Stertman fullgjorde sitt uppdrag.

Gränsbevakningschefen B. T. Hennig i Karlstad, som i egenskap av chef för berörda gränsbevakningsdistrikt varit i tillfälle att bedöma det av Stertman i tullverkets tjänst nedlagda arbetet, har uttalat sig synnerligen berömmande därom.

På grund av det anförda och då Stertman, enligt vad i motionen framhålles, jämväl i andra befattningar i det allmännas tjänst utfört ett gagnande arbete, får styrelsen för sin del uttala sin anslutning till det syfte, motionären genom motionen velat förverkliga.

Länsstyrelsen i Värmlands län har överlämnat vissa av landskontoret i länet meddelade uppgifter, av vilka framgår, att till Stertman såsom polisman inom Värmlands län från länsstyrelsen under nedan angivna tider av statsmedel utbetalts traktaments- och resekostnadsersättning med följande belopp:

budgetåret 1925—1926:	traktamenten	2,250: —	kronor,
	resekostnadsersättning	1,336: 13	»
budgetåret 1926—1927:	traktamenten	2,800: —	»
	resekostnadsersättning	1,439: 73	»
senare halvåret 1927:	traktamenten	1,825: —	»
	resekostnadsersättning	1,433: 68	»
sålunda sammanlagt:	traktamenten	6,875: —	»
	resekostnadsersättning	4,209: 54	»

Vidare har länsstyrelsen överlämnat ett av *landsfogden* i länet avgivet yttrande av följande innehåll:

Då polismannen Stertman, född den 5 december 1871, såsom hans av synnerligen goda tjänstgöringsbetyg åtföljda meritförteckning utvisar, alltsedan år 1890, dock med vissa avbrott, varit, med undantag av några års stamanställning vid Kungl. Svea Livgarde, anställd i olika polisbefattningar inom riket, därav något över 4½ år vid Stockholms poliskår men i övrigt i olika delar av rikets landsbygd, enligt polismannaförordnanden av vederbörande länsstyrelser m. fl. och nu senast tidvis under åren 1925—1927 innehaft länsstyrelsens förordnande som spritpolis inom Värmlands län, beträffande vilken verksamhet jag får återropa mitt meritförteckningen närlagda tjänstgöringsbetyg, samt Stertman under denna sin plikttrogna, ofta mödosamma och med fara förenade polismannaverksamhet i statens tjänst ådragit sig reumatisk värk, som minskat hans arbetsförmåga och sannolikt inom en snar framtid kom-

mer att, då han saknar egna medel, helt betaga honom förmågan att försörja sig och sin hustru, synes mig motionen om pension eller årligt understöd under Stertmans återstående livstid vara synnerligen behjärtansvärd och väl motiverad. På grund härav anser jag mig böra tillstyrka bifall till motionen.

Länsstyrelsen har, under hänvisning till landsfogdens yttrande, för egen del uttalat sig för att det i motionen ifrågasatta understödet till Stertman måtte beviljas.

Statskontoret har i sitt utlåtande i ärendet anfört att, ehuru givetvis en viss tvekan måste yppa sig om det befogade uti att i ett sådant fall som det föreliggande bereda ålderdomsunderstöd av statsmedel, starka billighetsskäl dock måste anses föreligga för staten att icke undandraga sig att lämna den begärda hjälpen. Det föreslagna beloppet syntes lämpligen böra höjas till 1,008 kronor för att bliva i fullt kronotal jämnt delbart med tolv. — Något fullt jämförligt föregående fall kunde statskontoret icke påminna sig.

Även utskottet finner vissa billighetsskäl kunna åberopas till stöd för förslaget om pension åt Stertman. Emellertid har utskottet icke ansett sig kunna på grundval av den föreliggande utredningen intaga ståndpunkt till denna pensionsfråga. Den tid, Stertman såsom stamanställd vid Svea livgarde och såsom polisman för uppdragande av olovlig införsel av spritdrycker m. m. haft anställning direkt i statens tjänst, synes vara alltför kort för att i och för sig motivera pension av statsmedel åt honom. Vad beträffar övriga i motionen åberopade polismannaförordnanden vill utskottet framhålla, att utredningen i ärendet icke utvisar, huruvida och i vad mån statsverket under dessa förordnanden bidragit till Stertmans avlöning. Innan utredning i angivna hänseende föreligger, synes utskottet frågan om pension åt Stertman icke kunna upptagas till prövning. På grund härav och då berörda utredning läser böra efter framställning i vederbörlig ordning verkställas genom Kungl. Maj:ts försorg — varefter Kungl. Maj:t torde, om anledning därtill befinnes föreligga, komma att framlägga förslag i ämnet för riksdagen — har utskottet ansett sig böra avstyrka bifall till den föreliggande motionen.

Utskottet.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motion II: 60 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

IV. Ang. kommunikationsdepartementet.

63:o.

I en till riksdagen avlåten, den 17 februari 1928 dagtecknad proposition nr 100 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att reparatören *Frans Magnus Berglund* må från och med dagen näst efter den, då han avgår från innehavd tjänst vid statens järnvägar,

*Ang.
viss ersättning
till repara-
tören F. M.
Berglund.*

under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt belopp av 240 kronor, dock utan rätt att därå åtnjuta dyrtidstillägg.

Av till ärendet hörande handlingar framgår i huvudsak följande:

Berglund, som är född den 19 december 1865, innehade under åren 1885—1890 anställning vid Göta artilleriregemente samt antogs den 5 maj 1890 i telegrafverkets tjänst, vari han kvarstannade till den 19 februari 1892, då han på egen begäran entledigades. Den 1 maj 1892 erhöll Berglund anställning vid statens järnvägar som banarbetare, varefter han befordrades den 1 juli samma år till extra banvakt, den 1 juni 1906 till extra ordinarie banvakt, den 1 juni 1912 till ordinarie banvakt och den 1 januari 1916 till reparatör.

Berglund, som vid utgången av år 1928 uppnår pensionsåldern, men vid nämnda tidpunkt icke kan räkna 30 avgiftsår, är på denna grund ej berättigad till hel pension.

Under ovanberörda anställning vid telegrafverket ådrog sig Berglund genom olycksfall vid bergborrning för verkets räkning år 1891 sådan skada å ena ögat, att synförmågan å detsamma förlorades. I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har Berglund till stöd för av honom gjord ansökan om hel pension framhållit, att ögonskadan varit orsak till att han först under år 1912, eller senare än eljest kunnat ske, vunnit ordinarie anställning. Hade Berglund erhållit ordinarie tjänst tidigare eller före den 1 januari 1911, hade han jämlikt 37 § c) i nu gällande pensionslag ägt att såsom avgiftsår tillgodoräkna tiden från det han uppnått en levnadsålder av 30 år och i följd därav vid avgång ur tjänsten blivit berättigad till hel pension.

Departementschefen har i ärendet yttrat:

»Av den föreliggande utredningen synes framgå, att det i varje fall icke är uteslutet att den ögonskada, som Berglund ådragit sig i statsverkets tjänst, i viss mån bidragit till att Berglund först efter 20 års väl vitsordad tjänstgöring vunnit ordinarie anställning. Att på grund därav medgiva en förhöjning av den Berglund författningsenligt tillkommande pensionen från statens järnvägar torde dock av principiella skäl icke kunna ifrågasättas. Däremot finner jag i likhet med de hörda myndigheterna billighetsskäl tala för att Berglund, som i sammanlagt över fyrtio år varit anställd i statens tjänst, i annan ordning av statsmedel beredes någon ersättning för den skada han lidit. Mot det av statskontoret i sådant hänseende föreslagna beloppet, eller 240 kronor för år, finner jag icke anledning till erinran. Detta belopp, varå dyrtidstillägg ej skulle utgå, torde lämpligen böra utgå å allmänna indragningsstaten och av Berglund uppbäras från den tidpunkt, då han avgår ur statens järnvägars tjänst.»

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Med hänsyn till i ärendet föreliggande omständigheter har utskottet funnit sig böra biträda förslaget om ersättning till Berglund. Utskottet får sålunda hemställa

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

64:o.

I en inom andra kammaren av herr *Sävström* väckt motion nr 103 hemställes, »att riksdagen må tillerkänna förre banarbetaren vid statens järnvägar *Johan Pålsson* ett årligt understöd av 300 kronor.»

Ang.
årligt under-
stöd åt f.
banarbetaren
J. Pålsson.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisar utskottet till motionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas, att *Pålsson* är född den 20 april 1846 och sålunda nu omkring 82 år gammal. I november 1926 ingick *Pålsson* till järnvägsstyrelsen med anhållan om pension och uppgav därvid, att han arbetat vid statens järnvägsbyggnader i olika arbetsföretag under åren 1875—1880 samt därefter varit anställd såsom banarbetare intill år 1908, då han avgått ur statens järnvägars tjänst. I berörda hänseenden åberopades i ansökningen vissa vid densamma fogade intyg. Efter verkställd utredning i syfte bland annat att vinna upplysning, huruvida *Pålsson* under uppgivna tidsperioder haft effektiv tjänstgöring hela tiden eller om tjänstgöringen varit allenast tillfällig eller periodisk, fattade järnvägsstyrelsen den 9 februari 1927 beslut i ärendet. Styrelsen fann sig därvid — enär, såsom *Pålsson* själv uppgivit, hans anställning vid statens järnvägar upphört redan år 1908 och då därtill komme, att det av de ingivna intygen angående hans anställning såsom banarbetare icke framginge, i vilken omfattning han under däri avsedda perioder verkligen haft arbete såsom sådan — förhindrad bifalla ansökningen.

Då *Pålsson*, såsom av utredningen framgår, redan år 1908 slutat sin anställning i statens järnvägars tjänst utan att, såvitt visats, vara på grund av sjukdom oförmögen till vidare arbete, har utskottet, med hänsyn jämväl till vad i övrigt åberopats såsom grund för järnvägsstyrelsens oförmälda beslut i ärendet, funnit sig icke kunna tillstyrka, att pension eller därmed jämförligt understöd skulle beviljas honom av statsmedel.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motion II: 103 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

65:o.

Uti en inom andra kammaren väckt motion nr 110 har herr *Hage* yrkat, »att riksdagen måtte besluta giva förre arbetaren vid statens järnvägsbyggnader *Erik Olofsson* i Luleå en årlig pension eller ett understöd med ett belopp, som brukar tillerkännas arbetare i statens tjänst.»

Ang.
pension eller
årligt under-
stöd åt f.
arbetaren vid
statens järn-
vägsbyggnader
E. Olofsson.

Beträffande motiveringen för förslaget tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas i förevarande ärende huvudsakligen följande:

Olofsson är född den 3 september 1855 och alltså nu 72 år gammal.

I januari 1927 gjorde *Olofsson* hos järnvägsstyrelsen framställning om pen-

sion i egenskap av förutvarande järnvägsbyggnadsarbetare och uppgav därvid att han under skilda tidsperioder, tidigast år 1879, sammanlagt omkring 17 år arbetat vid statens järnvägsbyggnader i olika arbetsföretag. Vid framställningen var fogat, bland annat, läkarintyg utvisande att Olofsson på grund av åderförkalkning och allmän kraftnedsättning vore oförmögen till något egentligt arbete.

Efter i ärendet verkställd utredning fann styrelsen genom beslut den 27 januari 1927 den gjorda framställningen icke böra föranleda till någon styrelsens åtgärd. Såsom motivering för detta beslut anfördes i skrivelse samma dag att Olofsson, såvitt inom styrelsen kunnat utrönas, redan år 1903 — alltså vid 48 års ålder — slutat sin anställning vid statens järnvägsbyggnader men att för erhållande av pension erfordrades uppnådda 55 levnadsår vid avgång ur tjänst ävensom att Olofsson ej visat, att hans anställningstid omfattat det för erhållande av ifrågakomna förmån föreskrivna antalet tjänstår, lägst 25.

Olofsson gjorde därefter i februari 1927 hos järnvägsstyrelsen förnyad hemställan i ämnet. Han uppgav därvid, bland annat, att hans anställningstid i statens järnvägars tjänst uppginge till 26 år samt att han först år 1912 slutat denna anställning. Vid sistnämnda ansökning voro fogade intyg, avseende vissa anställningsperioder, den senaste omfattande tiden den 7 februari—15 december 1911.

I anledning av sistnämnda framställning meddelade järnvägsstyrelsen genom skrivelse den 14 februari 1927, att enär, oavsett den ytterligare utredning Olofsson förebragt, i allt fall den omständigheten att han för mer än 15 år sedan vid en ålder av något över 56 år lämnat sin anställning vid statens järnvägar utan att, såvitt visat blivit, han då varit oförmögen till arbete, utgjorde hinder för att han skulle kunna komma i åtnjutande av pension, samt härtill komme, att utredningen rörande hans tjänstetid fortfarande vore ofullständig, styrelsen funnit sig förhindrad bifalla ansökningen.

Olofsson ingick härefter i mars 1927 till Kungl. Maj:t med ansökning om erhållande av pension.

I ett häröver avgivet utlåtande anförde *järnvägsstyrelsen* huvudsakligen följande:

Enligt kungörelsen den 8 november 1918 angående pensionering av förmän och arbetare vid bland annat statens järnvägsbyggnader, vilken författning vore den i förevarande fall tillämpliga, fordrades för rätt till pension minst 25 tjänstår och en levnadsålder av minst 55 år. Dessa stadganden hade styrelsen ansett vara så att förstå, att däri omförmälda villkor visserligen måste vara fyllda för att överhuvud taget pension skulle kunna ifrågakomma, men att å andra sidan ingen ovillkorlig rätt till pension föreläge blott för det nämnda minimivillkor fyllts. Det kunde nämligen enligt styrelsens mening icke vara riktigt, att en person, som vore fullt frisk och arbetsförför, skulle vid 55 års ålder kunna erhålla pension, blott för det han kunde åberopa 25 års tjänst hos staten, vilken tjänst han kanske för övrigt redan före nämnda åldersgräns lämnat. Styrelsens ståndpunkt vore därför den att — i analogi med vad som gällde andra statstjänare — pension borde lämnas allenast den arbetare, som i statens tjänst antingen nått den levnadsålder, då han enligt vedertagna grunder icke längre kunde anses i tillfredsställande grad tjänsteduglig, eller ock

drabbats av sjukdom av beskaffenhet att göra honom för framtiden oanvändbar för honom tilldelat arbete. En dylik tolkning av författningen syntes dessutom numera, sedan pensionerna reglerats till avsevärda belopp, vara ännu mera befogad än förut, då pensionerna varit jämförelsevis små. Det kunde sålunda anmärkas, att pensionerna för närvarande utginge med, förutom dyrtidstillägg, 852, 900, 948 och 996 kronor per år mot i grundförfattningen stadgade resp. 450, 500, 550 och 600 kronor.

Vad nu förevarande fall anginge tillkomme för övrigt att den uppgivna tjänstetiden av 26 år endast ofullständigt kunnat styrkas.

Med hänvisning till vad sålunda anförts hemställde styrelsen, att ansöknin-
gen ej måtte till någon Kungl. Maj:ts åtgärd föranleda.

Även *statskontoret* avgav i ärendet infordrat utlåtande, vilket var av i huvudsak följande innehåll:

I likhet med järnvägsstyrelsen ansåge statskontoret kungörelsen den 8 november 1918 angående pensionering av förmän och arbetare vid, bland annat, statens järnvägsbyggnader icke vara å sökanden tillämplig, vadan han icke syntes kunna erhålla någon årlig pension enligt denna författning.

En framställning till riksdagen om pension från allmänna indragningsstaten åt sökanden kunde statskontoret på grund av den ofullständiga utredningen i fråga om sökandens tjänstgöringstider icke tillstyrka.

Däremot syntes det måhända kunna anses billigt, att åt sökanden bereddcs något mindre understöd i annan form än pension. Enligt vad av handlingarna inhämtades, syntes sökanden hava haft stadigvarande arbete vid statens järnvägsbyggnader under en sammanlagd tid av minst 17 år; och tillåte sig statskontoret vid sådant förhållande att för sökanden föreslå en gratifikation å exempelvis 400 kronor, att utgå av järnvägsmedel.

Med anledning av vad statskontoret sålunda yttrat anbefalldes *järnvägsstyrelsen* att avgiva förnyat utlåtande. Styrelsen yttrade därvid följande:

I samband med järnvägsstyrelsens behandling av de av sökanden hos styrelsen gjorda framställningarna om pension hade frågan om möjligheten att bereda honom understöd i form av gratifikation jämväl varit föremål för prövning.

Genom Kungl. Maj:ts brev den 18 december 1925 hade nämligen styrelsen bemyndigats att — utan hinder av i § 6 i instruktionen den 30 juni 1920 för styrelsen med underlydande distriktsförvaltningar meddelad bestämmelse om hänskjutande till Kungl. Maj:ts prövning av ärenden rörande beviljande av understöd att utgå vid eller efter vederbörandes avgång ur statens järnvägars tjänst — tillsvidare intill dess annorlunda förordnades, av trafikmedel bevilja gratifikationer uppgående i varje fall till ett belopp av högst 500 kronor under villkor, att vederbörande dels under minst 20 år med goda vitsord tjänstgjort vid statens järnvägar och vid avgången ur tjänsten varit utan möjlighet att erhålla pension eller understöd, som utgjorde ersättning enligt gällande lag eller författning, dels ock styrkte sig vara på grund av ålderdom eller sjuklighet oförmögen att försörja sig och i behov av understöd.

Då det beträffande sökanden icke visats, att han förvärvat så lång tjänstetid vid statens järnvägar, som enligt berörda brev minst erfordrades för erhållande av gratifikation, och ej heller styrkts, att han varit vid avgången ur tjänsten på grund av ålderdom eller sjuklighet oförmögen att försörja sig och i behov av understöd, hade han på dessa grunder av styrelsen ansetts icke kunna ifrågakomma till erhållande av gratifikation.

I överensstämmelse härmed och då det syntes medföra betänkliga konsekvenser att göra avsteg från de sålunda fastställda grunderna, ansåge sig styrelsen

förhindrad att tillstyrka bifall till statskontorets förslag om en gratifikation av järnvägsmedel.

Genom beslut den 22 oktober 1927 fann Kungl. Maj:t Olofssons ansökning icke föranleda annan åtgärd än att järnvägsstyrelsen bemyndigades att till Olofsson av trafikmedel utbetala ett tillfälligt understöd av 400 kronor.

Utskottet.

Av den förebragta utredningen synes framgå, att Olofsson icke efter år 1912, då han endast uppnått 56 års ålder, varit i statens tjänst anställd. Vid sådant förhållande anser sig utskottet, i överensstämmelse med den ståndpunkt riksdagen i liknande fall plägat intaga, icke kunna tillstyrka, att pension eller därmed jämförligt understöd av statsmedel beviljas honom. På grund härav och under hänvisning jämväl till att frågan om pension åt Olofsson nyligen prövats av Kungl. Maj:t utan att tillräckliga skäl befunnits föreligga för framställning till riksdagen i ämnet, får utskottet avstyrka åtgärd i anledning av motionen.

Utskottet hemställer,

att förevarande motion II: 110 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

66:o.

*Ang.
pension eller
årligt under-
stöd åt f.
arbetaren vid
statens järn-
vägsbyggnader
K. A. Johans-
son.*

I en inom andra kammaren av herr *Hage* väckt motion nr 111 hemställes, »att riksdagen måtte besluta tillerkänna f. d. arbetaren *Karl Albert Johansson*, Porjus, en pension eller understöd, att utgå årligen med belopp, som kan anses lämpligt med hänsyn till *Johanssons* långa anställning i statens arbeten».

I fråga om vad motionären anfört till stöd för sitt förslag hänvisar utskottet till motionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas i förevarande ärende huvudsakligen följande:

Johansson, som är född den 12 mars 1866 och alltså nu 62 år gammal, har under åtskilliga år innehaft anställningar vid järnvägsbyggnader och vissa andra arbetsföretag i statens tjänst. I maj 1926 anhöll *Johansson* hos järnvägsstyrelsen att komma i åtnjutande av pension i anledning av berörda anställningar. Han åberopade därvid en tjänsteförteckning av följande innehåll:

År 1887—1888	anställd vid	järnvägsbyggnaden	Luleå—Gällivare,
» 1895—1896	»	»	landsvägsbyggnaden Gällivare—Vittangi,
» 1897	»	»	järnvägsbyggnaden Luleå—Gällivare,
» 1898	»	»	Boden,
» 1899	»	»	Morjärv,
» 1899—1902	»	»	Gällivare—Riksgränsen,
» 1903—1904	»	»	fästningsbyggnaden i Boden,
» 1905	»	»	statens järnvägar Kiruna—Riksgränsen,
» 1906	»	»	järnvägsbyggnaden Morjärv—Lappträsk,
» 1907	»	»	militärvägen Boden—Lappträsk,
» 1908	»	»	fästningsbyggnaden i Boden,

År 1908—1910	anställd vid järnvägsbyggnaden Östersund—Ulriksfors,
» 1910	» » järnvägsbyggnaden Gällivare—Porjus,
» 1911	» » fästningsbyggnaden i Boden,
² / ₇ 1911— ⁸ / ₁₀ 1914	» » Porjus kraftverksbyggnad,
¹⁸ / ₁₀ 1914— ¹⁹ / ₄ 1916	» » Trollhätte kanals ombyggnad,
¹⁸ / ₄ 1917— ²¹ / ₁₁ 1917	» » Inlandsbanan, norra distriktet,
⁸ / ₄ 1918— ¹¹ / ₁₂ 1918	» » » » »
⁹ / ₂ 1919— ¹⁷ / ₅ 1919	» » » » »
¹⁹ / ₅ 1919— ¹⁴ / ₂ 1920	» » » » »
¹⁷ / ₂ 1920— ¹⁵ / ₆ 1920	» » Harsprångets kraftverksbyggnad,
¹⁶ / ₆ 1920— ⁶ / ₁₁ 1920	» » Inlandsbanan, norra distriktet,
³⁰ / ₁ 1921— ¹⁶ / ₁₀ 1923	» » Suorvadammens byggnad,
¹⁷ / ₁₀ 1923— ³ / ₁₀ 1925	» » Inlandsbanan, norra distriktet.

Riktigheten av de i tjänsteförteckningen angivna uppgifterna hade, beträffande tiden efter den 2 juli 1911, bestyrkts av sektionssingenjören i Porjus F. Svensson.

Sedan genom järnvägsstyrelsens försorg utredning i ärendet verkställets, därvid bland annat dels av Johansson åberopats en del av honom efter ansökningens ingivande till styrelsen insända intyg angående vissa arbetsanställningar, dels förebragts utlåtanden rörande Johanssons hälsotillstånd och behov av ekonomisk hjälp efter entledigande, dels ock företetts meddelande att Johansson den 18 november 1926 slutat sin anställning vid Inlandsbanans norra distrikt på grund av arbetenas upphörande, föredrogs ärendet i järnvägsstyrelsen den 28 februari 1927. Styrelsen, som icke funnit det i erforderlig grad styrkt, att Johanssons tjänstetid vid statens järnvägsbyggnader uppginge till den i gällande författning för erhållande av pension föreskrivna, beslöt därvid tillerkänna Johansson en gratifikation av 500 kronor för år 1927. Samtidigt meddelade styrelsen, att Johansson för prövning av frågan, huruvida han kunde komma i åtnjutande av gratifikation jämväl under kommande år, borde varje år i juli månad till styrelsen insända åldersbetyg jämte av behörig myndighet utfärdadt intyg angående sina ekonomiska förhållanden.

Över järnvägsstyrelsens ifrågavarande beslut anförde Johansson hos Kungl. Maj:t den 25 april 1927 besvär, som överlämnades till kammarrätten.

I ett över besvären infordrat utlåtande uttalade *järnvägsstyrelsen* bland annat följande:

Enligt kungörelsen den 8 november 1918 angående pensionering av förmän och arbetare vid bland annat statens järnvägsbyggnader fordras för rätt till pension — förutom annat, varom i detta mål dock ej är fråga — en tjänstetid av minst 25 år. Givetvis ankommer det på en pensionssökande att styrka förefintligheten av nämnda tjänstetid såväl som av övriga omständigheter av vikt för ärendets bedömande, ehuruval i fråga om tjänstetid vid statens järnvägar eller statens järnvägsbyggnader genom järnvägsmyndigheternas försorg i mån av behov verkställas sådan utredning, som kan åstadkommas.

Vid tjänstetidens beräkning måste visserligen beaktas att naturen av arbetarnas anställning och sysselsättning gör en sammanhängande tjänstgöring så gott som omöjlig. Dålig väderlek, arbetens färdigställande, inskränkning i arbetena av klimatiska skäl vissa årstider, ständiga flyttningar till nya arbetsplatser m. fl. för personal i tjänstemannaställning okända eller i ringa mån

inverkande faktorer medföra sålunda, att man ej kan lägga så stränga regler till grund beträffande tidsberäkningen för arbetare som för exempelvis den dessa i anställningsform eljest närstående extra ordinarie personalen och verkstadsarbetarna, vilka grupper enligt § 11 av pensionsreglementet den 29 juni 1917 ej få i pensionshänseende tillgodoräknas en enda dag, som ej varit antingen tjänstgöringsdag eller ock ledighetsdag för något av vissa i paragrafen närmare angivna ändamål. Men så mycket måste dock uppenbarligen fordras, att vederbörande under kalenderår, som önskas i sin helhet tillgodoräknat, ägnat sig åt arbete, som medför pensionsrätt, i den mån sådant stått till buds, samt att han åtminstone under den huvudsakliga delen av året varit sysselsatt i dylikt arbete. Kravet härpå är så mycket mera befogat som arbetarna numera äro i pensionshänseende förhållandevis väl ställda. Ehuru de ej erlægga några som helst avgifter, uppgå nämligen deras pensioner till avsevärda belopp. Sålunda är från och med den 1 juli 1925 minimipensionen (vid 55 levnads- och 25 tjänstår) 852 kronor och maximipensionen (vid 60 levnads- och 40 tjänstår) 996 kronor per år jämte dyrtidstillägg. Till jämförelse kan nämnas, att pensionen — inklusive avgiftspension — till en verkstadsarbetare med fulla (35) rigoröst beräknade tjänstår uppgår till 1,400 à 1,500 kronor förutom dyrtidstillägg.

Tillämpas det sagda på föreliggande fall befinnes, att anställning vid statens järnvägsbyggnader under åren 1906—1907 styrkts genom arbetarrullornas uppgifter, att dylik anställning under åren 1908—1910 är sannolik med hänsyn till innehållet i vissa räkenskaper, att tjänstgöring vid statens järnvägsbyggnader eller liknande statens arbetsföretag under åren 1911—1926 vitsordats av vederbörande arbetsbefäl, samt att klaganden företett intyg från arbetskamrater angående tjänstgöring vid statens järnvägsbyggnader åren 1887—1888 och 1897—1902 ävensom vid Bodens fästningsbyggnad åren 1902—1904 och vid vägbygge mellan Gällivare och Vittangi åren 1895—1896. Härav kunna emellertid sistnämnda tvenne år ej tillgodoräknas klaganden redan av det skäl att här ej varit fråga om statsanställning. Huru det i detta hänseende förhåller sig med den uppgivna anställningen vid Bodens fästning kan vara tveksamt, liksom även huruvida sysselsättningen där varit jämförlig med järnvägsbygge. Det avgörande är dock, att de angående denna tjänstgöring liksom de angående klagandens tidigare tjänstgöring vid statens järnvägsbyggnader av arbetskamrater utfärdade intygen enligt styrelsens mening icke kunna anses vara av beskaffenhet att böra läggas till grund för beviljande av en så betydande och för statsverket kostsam förmån som pensionen innebär. Styrelsen har därvid icke blott fäst sig vid att, då intygsgivarna icke äro personer i någon som helst officiell ställning, deras intyg ej kunna tillmätas fullgiltigt bevisvärde, utan även tagit i betraktande den synnerligen vaga formuleringen av intygen, vilken giver anledning antaga, att intygsgivarna endast på ett ungefär haft klart för sig intygade förhållanden. Att lämna kamratintygen utan avseende har styrelsen också funnit i förevarande fall så mycket mera på sin plats, som de samtliga avse långt tillbaka liggande tidsperioder och sålunda även av detta skäl måste anses otillförlitliga. Visserligen har styrelsen i liknande fall, med hänsyn till svårigheten för pensionssökande av nu ifrågavarande kategori att med officiella intyg styrka hela den såsom villkor för pensionsrätt föreskrivna tjänstetiden, ansett sig kunna taga hänsyn till intyg av arbetskamrater, då det gällt att utfylla ett eller annat år av tjänstetiden, men däremot har styrelsen så gott som undantagslöst ansett sig böra uppställa den fordran att åtminstone på ett fullt tillförlitligt sätt styrkes att vederbörande varit anställd vid en tid, som ligger så långt tillbaka, från avgången räknat, att den mellanliggande tiden minst motsvarar den tjänstetid, som erfordras för pensionsrätt. Såsom framgår av det föregående är detta villkor icke uppfyllt

i nu föreliggande fall. Styrelsen har i detta fall därför funnit i vederbörlig ordning styrkt endast den av arbetarrullorna, räkenkaperna och befälsintygen vitsordade tjänstetiden, vilken, på sätt närmare framgår av handlingarna, i runt tal och generöst räknat kan skattas till 18 1/2 år.

Om styrelsen sålunda funnit klaganden ej kunna ifrågakomma till pension, så har styrelsen emellertid ej lämnat honom utan hjälp. Då klagandens tjänstetid i allt fall syntes motivera understöd samt utredningen visade, att han vore därav i behov, har styrelsen nämligen med stöd av generellt bemyndigande av Kungl. Maj:t tillerkänt klaganden en gratifikation av 500 kronor, och kan klaganden påräkna att framdeles årligen, så länge han lever och behovet fortfar, erhålla dylikt understöd.

Klaganden har härvid behandlats efter enahanda grunder som andra pensionssökande i liknande situation och i likhet med dessa tillgodosetts i all den utsträckning, som varit förenligt med den skyldiga hänsynen till statens intresse.

Med hänvisning till vad sålunda anförts hemställde järnvägsstyrelsen, att besvären måtte lämnas utan bifall.

Enligt utslag den 20 februari 1928 har *kammarrätten* lämnat besvären utan bifall.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har Johansson ansetts ej kunna tillerkännas pension enligt gällande bestämmelser rörande pensionering av för-
män och arbetare vid statens järnvägsbyggnader, enär det icke ansetts vara i erforderlig grad styrkt, att hans tjänstetid uppgår till vad som i nämnda bestämmelser föreskrivits. Däremot har Johansson av järnvägsstyrelsen tillerkänts en gratifikation till belopp av 500 kronor, vilken han enligt vad järnvägsstyrelsen anförat kan påräkna att, så länge han fortfarande är i behov av understöd, årligen åtnjuta.

Enligt utskottets mening synes någon tvekan kunna råda, huruvida icke i detta fall må anses föreligga sådana omständigheter, vilka borde föranleda till beviljande av pension eller därmed jämförligt understöd av statsmedel. Med hänsyn till vad järnvägsstyrelsen i ärendet anförat och då Johansson icke av styrelsen lämnats utan underhåll, har utskottet likväl ansett sig icke böra förorda, att riksdagen skulle bevilja Johansson pension. Utskottet vill emellertid framhålla att, därest Johansson framdeles skulle kunna förebringa närmare utredning rörande sina anställningsförhållanden i statens järnvägars tjänst, frågan om pension åt honom givetvis skulle komma i nytt läge.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motion II:111 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

67:o.

Herr *Hage* har i en inom andra kammaren väckt motion nr 112 hemställt, »att riksdagen måtte bevilja f. d. kontoristen vid statens järnvägsbyggnader *Carl Ivar Kjellstrand* i Porjus ett årligt understöd eller en pension att utgå med belopp, som resp. utskott behagade föreslå med hänsyn till *Kjellstrands* blott-

Ang.
pension eller
årligt under-
stöd åt f. d.
kontoristen
C. I. Kjell-
strand.

ställda belägenhet samt med hänsynstagande till den omständigheten att han på grund av skada i statens tjänst har mindre möjlighet att skaffa sig anställning och inkomst».

Med avseende å motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas, bland annat, att Kjellstrand, som är född den 17 juli 1884 och alltså 43 år gammal, efter anställningar i enskild järnvägstjänst antagits i statens järnvägsbyggnader såsom tillfällig bromsarförman den 1 maj 1911, såsom tillfälligt kontorsbiträde den 1 november 1916 samt såsom fast anställt kontorsbiträde den 1 januari 1917. I sistnämnda anställning kvarstod Kjellstrand — med tjänstgöring å Porjus station vid Inlandsbanans norra distrikt — till den 1 maj 1925, då han avgick efter uppsägning till följd av personalindragning i anledning av att viss del av Inlandsbanan öppnats för allmän trafik.

Sedan Kjellstrand hos järnvägsstyrelsen gjort framställning om erhållande av annan anställning i statens järnvägars tjänst men ej kunnat vinna sådan anställning, hemställde han i februari 1927 hos Kungl. Maj:t att bli återinsatt i tjänstgöring såsom fast anställd kontorist vid statens järnvägsbyggnader eller att bli antagen till e. o. kontorist vid statens järnvägar.

I ett över denna ansökning avgivet utlåtande anförde *järnvägsstyrelsen* följande:

»Sedan under år 1924 beslut fattats därom att bandelen Gällivare—Porjus från och med den 1 januari 1925 skulle öppnas för allmän trafik, anmälde arbetsledningen vid Inlandsbanans norra distrikt att den vid pågående provisoriska trafik å ovannämnda bandel tjänstgörande statens järnvägsbyggnaders personal och bland dem Kjellstrand bleve vid byggnadsdistriktet övertalig med utgången av år 1924.

Då Kjellstrand under hela sin anställningstid vid statens järnvägsbyggnader haft sin tjänstgöring förlagd till förutnämnda provisoriska trafik och därför lämpligen borde kunna utnyttjas vid statens järnvägars trafikavdelning, beslöt styrelsen den 24 november 1924 att Kjellstrand från och med den 1 januari påföljande år skulle överflyttas som extra ordinarie kontorist till V. distriktets trafikavdelning.

Innan den sålunda bestämda överflyttningen hunnit äga rum, ingick emellertid från vederbörande trafikdirektör anmälan till styrelsen om, att anledning föreläge antaga, att Kjellstrand i avseende å färgsinne icke uppfyllde i gällande bestämmelser fastställda fordringar. Med anledning härav anmodades Kjellstrand att undergå vederbörlig läkarundersökning och framkom därvid, att han vore i saknad av normalt färgsinne. Då den tidigare beslutade överflyttningen på grund härav icke kunde äga rum samt då något behov av Kjellstrands arbetskraft vare sig vid Inlandsbanans norra distrikt eller annat statens järnvägsbyggnaders arbetsdistrikt icke förefunnes, uppsades Kjellstrand till avgång ur statens järnvägsbyggnaders tjänst från och med den 1 maj 1925.

Vad herefter angår Kjellstrands hemställan att bli återinsatt som tjänsteman vid statens järnvägsbyggnader får styrelsen framhålla, att statens järnvägsbyggnaders nuvarande ringa arbetsomfång och den ytterligare minskning, som härutinnan kommer att behöva företagas inför och vid fullbordandet av nu pågående järnvägsbyggnadsföretag, icke tillåter någon utökning av den nuva-

rande tjänstemannauppsättningen. Redan nu och än mer inom de närmaste åren står man inför nödvändigheten att vidtaga en betydande personalindragning. Att under sådana förhållanden återanställa Kjellstrand, vilket icke kan ske med mindre än att annan tjänsteman entledigas, synes föga lämpligt. En sådan åtgärd skulle nämligen innebära att en med sina göromål väl förtrogen tjänsteman skulle ersättas med Kjellstrand, vars hittillsvarande speciella sysselsättning och utbildning — trafiktjänst — ligger helt utanför statens järnvägsbyggnaders verksamhet. Det torde jämväl få beaktas att, då med hänsyn till förut angivna förhållanden, Kjellstrand icke lär kunna påräkna en mera varaktig anställning vid statens järnvägsbyggnader och sålunda inom ett eller annat år torde ha att emotse en förnyad uppsägning, värdet av en återanställning jämväl ur klagandens egen synpunkt torde vara tvivelaktigt.

Vidkommande åter möjligheterna att bereda sökanden anställning vid statens trafikerade järnvägar är, såsom redan nämnts, en anställning vid trafikavdelningen utesluten på grund av färgsinnesdefekten. Beträffande därefter ett anställande vid annan avdelning inom verket, har styrelsen, då en anställning här icke kan ske annorlunda än genom entledigande av annan tjänsteman, funnit sökandens anställnings- och tjänstemeriter icke vara av beskaffenhet att motivera någon sådan åtgärd.

På grund av vad sålunda anförts får styrelsen hemställa att klagandens framställning icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.»

Genom beslut den 1 juli 1927 fann Kungl. Maj:t den gjorda ansökningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I ett den 3 januari 1928 dagtecknat intyg har komministern i Porjus A. Löfqvist anført, bland annat, att Kjellstrand allt sedan han lämnat sin anställning vid statens järnvägsbyggnader i stort sett varit utan arbete trots stora ansträngningar att skaffa sådant å andra håll samt att såväl han själv som hans familj, bestående av hustru och tre minderåriga barn, på grund härav samt i anledning av hustruns tillstötande sjukdom under denna tid levat i särdeles svåra ekonomiska förhållanden ävensom att, om icke någon förändring till det bättre skedde, kommunen i en ej för långt avlägsen framtid bleve tvungen att träda hjälpande emellan.

Av handlingarna framgår vidare, att Kjellstrand, som genom olycksfall i arbete den 25 april 1924 drabbats av skada (klämskada å vänstra låret), härför tillerkänts livränta jämlikt bestämmelserna i gällande olycksfallsförsäkringslag med 160 kronor årligen, motsvarande en nedsättning i arbetsförmågan av 10 procent, att utgå från och med den 3 juni 1927.

Även om det enligt utskottets mening med hänsyn till Kjellstrands jämförelsevis långa anställningstid vid statens järnvägsbyggnader måste framstå såsom beklagligt, att han icke efter entledigandet från sin befattning kunnat beredas annan anställning i statens järnvägars tjänst, lär dock den omständigheten att han ej kunnat vinna sådan anställning icke skäligen kunna föranleda, att han skulle tillerkännas pension eller därmed jämförligt understöd. Kjellstrand uppfyller nämligen icke, vare sig beträffande levnads- eller tjänstålder, de förutsättningar som rimligen böra gälla för beviljande av dylik förmån. Ej heller kan den kroppsskada, som han i tjänsten ådragit sig och

Utskottet.

för vilken han tillerkänts livränta, anses utgöra tillräcklig grund för ett beslut om särskilt årligt understöd. Utskottet nödgas alltså motsätta sig det förslag, som i motionen framställts.

Utskottet hemställer,

att förevarande motion II: 112 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

68:o.

Ang.
pension åt
snickaren vid
statens järn-
vägsbygg-
nader J. A.
Berg.

I en inom andra kammaren av herr *Lindberg* väckt motion nr 183 har yrkats, »att riksdagen måtte besluta bevilja förrådssnickaren vid statens järnvägsbyggnader *Johan Algot Berg* i Storuman en årlig pension från och med den 1 april 1928 och så länge han lever till det belopp han skolat komma att erhålla, därest han vid avskedet ur statens tjänst haft 25 tjänste- och 55 levnadsår.»

Beträffande de skäl, motionären anfört till stöd för sitt förslag, hänvisar utskottet till motionen med därvid fogade bilagor.

Av berörda bilagor framgår, bland annat, att *Johan Algot Persson Berg*, som är född den 14 september 1881 och alltså nu 46 år gammal, varit anställd dels såsom banarbetare under åren 1898—1900 och 1903—1904, dock med tjänstgöring endast under sommarmånaderna, dels ock vid statens järnvägsbyggnader i olika arbetsföretag, under åren 1909—1912 såsom nattvakt och förrådssnickare, under åren 1912—1916 såsom förrådssnickare samt efter år 1916 såsom förrådssnickarförman. Under loppet av år 1925 har *Berg* på grund av en hjärnsjukdom blivit fullständigt blind, och enligt företett läkarintyg är blindheten av obotlig art. På grund av sjukdomen har *Berg* åtnjutit sjukavlöning, senast enligt järnvägsstyrelsens beslut den 5 januari 1927, varigenom medgivits dylik avlöning för tiden till och med den 31 mars 1928, med föreskrift tillika att, därest *Berg* icke efter denna tid kunde återgå i arbete, han efter vederbörlig uppsägning skulle entledigas från sin anställning vid statens järnvägsbyggnader. I enlighet med nämnda föreskrift har *Berg* uppsagts från sin anställning från och med den 1 april 1928.

Beträffande *Bergs* ekonomiska förhållanden framgår av ett utav t. f. arbetschefen vid Inlandsbanans södra distrikt avgivet intyg, att *Berg* äger en liten stuga på obetald tomt, vilken stuga ansetts vid eventuell försäljning kunna inbringa högst 1,000 kronor, samt att han i övrigt saknar tillgångar. *Berg* har 3 minderåriga barn att försörja.

Utskottet.

Enligt gällande bestämmelser beträffande pensionering av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader erfordras för rätt till pension att hava uppnått 55 levnadsår samt innehava minst 25 anställningsår. *Berg*, som uppnått en ålder av endast 46 år och vars anställningstid omfattar ungefär 24 år, uppfyller icke dessa fordringar. Han är alltså icke berättigad till pension.

Emellertid synas i detta fall föreligga sådana omständigheter, vilka enligt

utskottets mening skäligen böra föranleda till beredande av pension utav allmänna medel. Bergs jämförelsevis långvariga anställning i statens tjänst torde i förening med den omständigheten, att han av sjukdom blivit urståndsatt till vidare arbete, få anses utgöra tillräcklig grund för ett beslut i sådant avseende. Riksdagen har ock tidigare beviljat dylik förmån i liknande fall, där anställningshavare vid statens järnvägsbyggnader efter lång anställningstid nödgats på grund av sjukdom avgå ur tjänst utan att uppfylla fordringarna för pension.

I fråga om beloppet av den pension, som utskottet alltså vill tillstyrka, må erinras, att järnvägsbyggnadsarbetare vid 55 levnadsår och 25 tjänstår kommer i åtnjutande av pension, som inberäknat pensionstillägg och pensionsförhöjningar numera uppgår till 852 kronor årligen. Med hänsyn till Bergs lägre levnads- och tjänstålder synes pensionsbeloppet i förevarande fall — i viss anslutning till de för ordinarie befattningshavare gällande grunderna beträffande sjukpension och med hänsyn tagen till att Berg under några år arbetat endast viss del av året — lämpligen böra begränsas till 648 kronor. Detta belopp torde böra anvisas från allmänna indragningsstaten och utgå från och med den 1 april 1928.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II:183, må medgiva, att förre järnvägsbyggnadsarbetaren Johan Algot Persson Berg må från och med den 1 april 1928 under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av 648 kronor.

V. Ang. ecklesiastikdepartementet.

69:o.

I en till riksdagen avlåten, den 17 februari 1928 dagtecknad proposition nr 92 har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, i punkten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. vaktmästaren vid pedagogiska biblioteket i Stockholm *Sven Petter Romulus* må från och med den 1 oktober 1927 under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig tilläggspension av 200 kronor.

Ang.
tilläggspension
åt f. d.
vaktmästaren
vid peda-
gogiska biblio-
teket i Stock-
holm S. P.
Romulus.

Av utredningen i ärendet framgår i huvudsak följande.

Romulus, som är född den 6 september 1854, har haft anställning som vaktmästare vid Jakobs realskola i Stockholm och beviljades genom beslut av 1920 års riksdag pension för denna anställning med belopp av 700 kronor, vilken förmån numera, efter omräkning till ny pension, uppgår till 1,116 kronor.

Vid sidan av sin befattning vid läroverket har Romulus alltsedan pedagogiska bibliotekets grundande år 1884 tjänstgjort såsom vaktmästare vid nämnda bibliotek.

I samband med behandling vid 1920 års riksdag av frågan om pension åt Romulus i hans egenskap av läroverksvaktmästare berördes jämväl, i anledning av en framställning från styrelsen för pedagogiska biblioteket, fråga om beviljande av särskild pension åt Romulus för hans tjänstgöring vid biblioteket. Föredragande departementschefen fann sig emellertid icke kunna understödja den av bibliotekets styrelse gjorda framställningen. Departementschefen åberopade därvid ett av statskontoret gjort uttalande, vari ämbetsverket framhållit, att det, där såsom i detta fall ren bisyssla måste anses föreligga, synes kunna leda till betänkliga konsekvenser att därå grunda rätt till pension.

Bibliotekets styrelse har nu, med förmälan att Romulus efter avskedet från sin anställning såsom läroverksvaktmästare fortfarande tjänstgjort vid biblioteket intill utgången av september månad 1927, hemställt om utverkande åt honom av en särskild pension till belopp av 200 kronor årligen.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande:

»De principiella betänkligheter mot beviljande av pension åt Romulus i hans egenskap av vaktmästare vid pedagogiska biblioteket, som dåvarande departementschefen framförde i ovannämnda proposition till 1920 års riksdag, måste jag i viss mån dela. Sysslans beskaffenhet av bisyssla är ett argument, som alltjämt kvarstår, och konsekvenserna av att i sådant fall bereda pension kunna synas betänkliga.

Jag är emellertid av den uppfattningen, att betänkligheterna i detta fall böra vika. Andra hänsyn synas mig starkare. Romulus, som nu uppnått 74 års ålder, har oavbrutet sedan pedagogiska bibliotekets grundande 1884 till och med september 1927, alltså under en tid av icke mindre än 43 år, med oförminskat nit fullgjort ett väl vitsordat arbete i bibliotekets tjänst och därigenom varit biblioteket till mycket avsevärt gagn. En så långvarig och förtjänstfull tjänstgöring vid en institution av offentlig natur bör enligt min mening, även om den till största delen kunnat fullgöras vid sidan om annan ordinarie tjänst, icke lämnas obelönad.

Sedan Romulus, efter att av 1920 års riksdag hava erhållit en pension av 700 kronor för år såsom vaktmästare vid Jakobs realskola, avgått från denna tjänst, har han i nära 7 år fortsatt sitt arbete vid pedagogiska biblioteket. I sammanlagt över 50 år har han tjänat vid de båda institutionerna. Under sådana förhållanden finner jag det icke obilligt, att han erhåller det relativt obetydliga tillskott i den pension han redan innehar, som det av bibliotekets styrelse föreslagna beloppet utgör.»

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

Med hänsyn till att Romulus' långvariga tjänstgöring vid pedagogiska biblioteket fortsatts under åtskilliga år efter hans entledigande från befattningen såsom läroverksvaktmästare har utskottet icke velat motsätta sig, att en mindre tilläggspension beviljas honom för berörda tjänstgöring. Beträffande det av Kungl. Maj:t i sådant avseende föreslagna beloppet finner utskottet icke anledning till annan erinran än att tilläggspensionen, vilken givetvis bör anses såsom nyreglerad, synes böra jämkas till närmast lägre i helt krontal med 12 delbara belopp och alltså bestämmas till 192 kronor.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva, att f. d. vaktmästaren vid pedagogiska biblioteket i Stockholm Sven Petter Romulus må från och med den 1 oktober 1927 under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig tilläggspension av 192 kronor.

70:o.

Under punkten 2 av förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att nattvakten vid nationalmuseum *Carl Leonard Wedin* må från allmänna indragningsstaten under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 720 kronor, att till honom utgå från och med månaden näst efter den, varunder han erhållit avsked från sin anställning vid museet.

Ang.
pension åt
nattvakten
vid national-
museum *C.
L. Wedin.*

Av handlingarna i ärendet framgår, att *Wedin*, som är född den 4 maj 1860, antogs till nattvakt vid museet den 22 augusti 1900 och sedan dess utan längre avbrott tjänstgjort såsom sådan. Tjänstgöringen har omfattat 4 timmar under vart och ett av tre på varandra följande dygn. Var fjärde natt har varit tjänstefri. *Wedin* utnämndes till förste nattvakt från den 1 september 1926.

Med avseende å vidare utredning i ärendet får utskottet hänvisa till vad propositionen innehåller.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot vad Kungl. Maj:t föreslagit, hemställer,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må vinna riksdagens bifall.

71:o.

Kungl. Maj:t har i punkten 3 av samma proposition föreslagit riksdagen medgiva, att ritterskan vid naturhistoriska riksmuseet fru *Lovisa Teresia Ekblom*, född *Jansson*, må från och med månaden näst efter den, varunder hon kommer att avgå från sin befattning vid museet, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension från allmänna indragningsstaten av 1,404 kronor.

Ang.
pension åt
ritterskan vid
naturhisto-
riska riks-
museet *Lovisa
Teresia Ek-
blom.*

Av utredningen i ärendet framgår, bland annat, att *Lovisa Teresia Ekblom*, som är född den 27 maj 1867, anställdes såsom ritare vid naturhistoriska riksmuseet år 1894. Särskilt under den första tiden utförde hon stundom därjämte arbete vid Bergianska trädgården, vars förståndare till år 1904 samtidigt var intendent vid riksmuseets botaniska avdelning. Hon verkade som ritare vid flera av museets avdelningar, med avlöning från var och en av dessa, och åtnjöt till följd härav icke fast årlig lön utan ersättning enligt räkning för utfört arbete. Först en tid efter museets omorganisation erhöll hon år 1920 fast årligt arvode, som numera utgår med 2,875 kronor förutom dyrtidstill-

lägg. Enligt läkarbetyg lider hon av allmän svaghet och oregelbunden hjärtverksamhet samt svaga ögon och avsevärt nedsatt synskärpa, i följd varav hon är oförmögen till mera ihållande arbete.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

72:o.

Ang.
pension åt
extra biträdet
vid domkapit-
let i Göteborg
Anna Amalia
Norlund.

Uti punkten 4 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att extra biträdet vid domkapitlet i Göteborg *Anna Amalia Norlund* må från och med den 1 juli 1928 under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension till belopp av 1,320 kronor.

Anna Amalia Norlund är född den 15 december 1860. Hon har tjänstgjort såsom extra biträde hos domkapitlet från och med den 1 november 1902 och därunder, enligt vad domkapitlet meddelat, med utmärkt nit och utmärkt skicklighet fullgjort samtliga henne förelagda arbetsuppgifter, vilka till större delen varit av mera kvalificerad art än som vanligen fordras av ett skrivbiträde. Från och med den 1 januari 1923 har hon uppburit ett årligt arvode av 1,800 kronor och därjämte från och med den 1 juli 1927 ett årligt lönetillägg å 380 kronor, vartill komma å beloppen belöpande dyrtidstillägg.

I fråga om utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer förty,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

73:o.

Ang.
understöd åt
förra sekre-
tären hos
skandinaviska
konstnärsföre-
ningen i Rom
S. Kristenson.

Under punkten 5 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att åt förra sekreteraren hos skandinaviska konstnärsföreningen i Rom, arkitekten *Sven Kristenson*, må från och med ingången av år 1928 under hans återstående livstid från allmänna indragningsstaten utgå ett årligt understöd av 492 kronor, under villkor att minst ett lika stort belopp under samma tid lämnas *Kristenson* av skandinaviska föreningen i Rom och med iakttagande tillika, att å det av statsmedel utgående understödet icke må åtnjutas någon tilläggsförmån.

Akademien för de fria konsterna har hos Kungl. Maj:t hemställt om avlä-
tande av proposition om årlig pension av 1,000 kronor åt *Kristenson*.

Till stöd för denna framställning har akademien anfört i huvudsak följande:

Kristenson är född 1858 och således nu i det närmaste 70 år. Han kallades år 1887 till sekreterare i skandinaviska föreningen för konstnärer och vetenskapsidkare i Rom och innehade denna befattning till och med utgången av år 1926, således i 40 år. Under en stor del av denna tid uppbar han som arvode endast förmånen av fri bostad. Den kontanta lön, som senare tillerkändes honom, utgjorde under en lång följd av år endast 50 lire i månaden. Den höjdes för 3 å 4 år sedan till 300 lire i månaden. Naturaförmånerna — bostad, lyse och värme — uppskattades i november 1926 till 125 lire i månaden. Kristensons avlöning utgjorde alltså vid denna tid tillsammans 425 lire i månaden eller 5,000 lire (= 816 kronor) om året, en i sanning blygsam ersättning för skyldigheten att ansvara för föreningens ägodelar, sköta dess räkenskaper och handbåva dess bibliotek samt dessutom stå så gott som ständigt till förfogande för råd och upplysningar. När Kristenson lämnade sin befattning i föreningens tjänst, kunde denna icke av sina tillgångar tillförsäkra honom någon pension. Han tillerkändes endast rätt att uppbära sin lön under ett halvår samt dessutom en gratifikation av 12,000 lire för att sätta honom i stånd att ordna sin nya tillvaro.

Det arbete såsom biträde åt italienska arkitekter och arkeologer samt andra tillfälliga uppdrag, som utfyllt Kristensons tid utöver hans verksamhet i skandinaviska föreningens tjänst, har ej heller lämnat honom en behållning, som kan trygga hans ålderdom. Ärvd förmögenhet besitter han ej.

Ett oförvitligt liv, till stor del ägnat åt ett tjänande, som indirekt säkerligen haft sin betydelse för svensk konst och svensk forskning, en livslång, fosterländsk gärning i tyst hängivenhet är förvisso värd annan avslutning och lön än oro och bekymmer för dagligt bröd. För akademien, som på flerfaldigt sätt och ej minst genom sina stipendiaterna fått talrika vittnesbörd om det stöd, de svenska konstnärerna haft av denna svenska utpost, har det därför varit en bjudande plikt att söka bereda den gamle Romasvensken ett ekonomiskt bistånd under hans återstående år och därmed även ett offentligt erkännande av hans gagnande verksamhet.

Svenska beskickningen i Rom, föreståndaren för svenska institutet därstädes, Sveriges generalkommissarie vid jubileumsutställningen i Rom år 1911 samt ett stort antal enskilda svenska vetenskapsmän, konstnärer, lärde m. fl., vilka under längre eller kortare tid vistats i Rom och därunder haft tillfälle att taga kännedom om Kristensons verksamhet som skandinaviska föreningens sekreterare, hava i yttranden eller intyg, fogade vid akademiens framställning, vitsordat hans beredvilliga hjälpsamhet mot resande landsmän, vilka i stor utsträckning kunnat draga fördel av hans ingående kännedom om Rom och italienska förhållanden.

I ärendet har *statskontoret* anfört följande:

Då arkitekten Kristenson icke varit anställd i statens tjänst, måste statskontoret såväl ur principiell synpunkt som med hänsyn till konsekvenserna hysa betänkligheter mot att av statsmedel bereda honom pension. Liksom avlöningen till honom såsom befattningshavare hos skandinaviska föreningen för konstnärer och vetenskapsidkare i Rom utgått av föreningens medel, måste det också anses vara föreningens ensak att sörja för honom på hans ålderdom. Det uppgives emellertid, att föreningen vid hans avgång icke kunde av sina tillgångar tillförsäkra honom någon pension utan allenast tillerkänna honom ett halvt års lön jämte en gratifikation för att sätta honom i stånd att ordna sin nya tillvaro. Även om härigenom får anses styrkt ej mindre att Kristenson är i behov av understöd för sin existens än även att föreningen icke måktar

bekosta detta understöd, så synes det dock icke vara uteslutet, att föreningen kan bidra till hans pensionering. Vid sådant förhållande och ehuru statskontoret skulle vara mest benäget att tillstyrka, att förevarande framställning icke måtte till någon åtgärd föranleda, vill statskontoret dock icke motsätta sig, att en årlig pension å 492 kronor utverkas att från allmänna indragningsstaten utgå under Kristensons återstående livstid från ingången av år 1928, under villkor att minst ett lika stort understöd under samma tid lämnas Kristenson av skandinaviska föreningen i Rom och med iakttagande tillika, att å det av statsmedel utgående understödet icke må åtnjutas någon som helst tilläggsförmån.

För egen del har *departementschefen* anfört bland annat följande:

»På de skäl statskontoret anfört kan jag mycket väl förstå, att ämbetsverket hyst betänkligheter mot att understödja den gjorda framställningen om en årlig pension av statsmedel för arkitekten Kristenson. Å andra sidan kan jag dock icke undgå att finna, att Kristenson såsom sekreterare hos skandinaviska konstnärsföreningen i Rom under många år utfört ett mycket förtjänstfullt arbete av stor betydelse och gagn för de många svenskar, som under hans långa verksamhetstid vistats i Rom under längre eller kortare tider. Han har därigenom i stort sett berövats tillfälle till annat och mera inkomstbringande förvärvsarbete. Med hänsyn till denna Kristensons verksamhet, som torde kunna anses som ett arbete i det allmännas tjänst, och då skandinaviska föreningen icke ser sig i stånd att bereda honom en ekonomiskt bekymmerfri ålderdom, finner jag billighetsskäl tala för att Kristenson för sin återstående livstid av statsmedel erhåller ett årligt mindre understöd. Jag anser mig därför kunna tillstyrka att framställning i sådant syfte göres hos riksdagen.»

I övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

*Motion
I: 262.*

I samband härmed har utskottet till behandling förehått en inom första kammaren av herr *Bergman* väckt motion nr 262, vari hemställts, »att riksdagen måtte, med bifall i övrigt till Kungl. Maj:ts proposition nr 92, i vad angår punkten 5, medgiva, att det belopp av 492 kronor, som enligt propositionen skulle från allmänna indragningsstaten utgå såsom årligt understöd åt arkitekten Sven Kristenson under hans återstående livstid, får utgå oberoende av det i propositionen därvid fästade villkoret, att minst ett lika stort belopp lämnas Kristenson av skandinaviska föreningen i Rom.»

I motiveringen för detta yrkande har motionären anfört, bland annat, att han trodde sig veta, att vidhållandet av det utav Kungl. Maj:t föreslagna villkoret för utbetalande av understöd skulle äventyra det synnerligen välförtjänta och välbehövliga understödets faktiska utgående, i det att nämligen föreningens ringa tillgångar icke skulle möjliggöra utgivandet av denna för den lilla föreningens ekonomi i längden oöverkomliga årliga utgift.

Utskottet.

Med hänsyn till de omständigheter, som av departementschefen åberopats, har utskottet funnit sig ej böra motsätta sig, att understöd till det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet beviljas arkitekten Kristenson. Ett dylikt understöd synes dock, såsom av Kungl. Maj:t föreslagits, böra anvisas endast under villkor, att understöd till minst lika stort belopp utgår från skandinaviska för-

eningen i Rom, i vars tjänst Kristenson varit anställd. Utskottet finner sig alltså icke kunna understödja motionärens förslag.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å berörda motion I: 262, i vad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, må medgiva, att åt förre sekreteraren hos skandinaviska konstnärsföreningen i Rom, arkitekten Sven Kristenson, må från och med ingången av år 1928 under hans återstående livstid från allmänna indragningsstaten utgå ett årligt understöd av 492 kronor, under villkor att minst ett lika stort belopp under samma tid lämnas Kristenson av skandinaviska föreningen i Rom och med iakttagande tillika, att å det av statsmedel utgående understödet icke må åtnjutas någon tilläggsförmån.

74:o.

Under punkten 6 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. professorn i geografi vid universitetet i Uppsala *Axel Hamberg* må, räknat från och med den 1 februari 1928, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig tilläggs pension av 1,500 kronor.

Ang.
tilläggs-
pension åt pro-
fessor emeritus
A. Hamberg.

Genom beslut den 17 november 1927 har statskontoret förklarat Hamberg berättigad att från och med månaden näst efter den, vari avgång från tjänsten efter den 17 januari 1928 uppnådd levnadsålder av 65 år komme att äga rum, under återstående livstiden åtnjuta avkortad pension till belopp, motsvarande $\frac{20}{25}$ av det för honom gällande pensionsunderlaget av 7,500 kronor, eller alltså 6,000 kronor, att utgå enligt lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstinnehavares rätt till pension. Såsom tjänstår för pension har därvid icke kunnat honom tillgodoräknas annan tid än från och med den 1 september 1907, varefter han innehaft förordnande eller befattning vid universitetet i Uppsala. Dessförinnan innehade han alltsedan den 19 oktober 1893 befattning såsom docent vid Stockholms högskola, där han tillika sedan år 1895 tjänstgjorde såsom amanuens i mineralogi och geologi; och under sammanlagt 11 månader av denna tid har han enligt uppdrag arbetat för Sveriges geologiska undersökning. Innet härav har kunnat författningsenligt tillgodoräknas honom vid bestämmande av pensionsbeloppet.

Hos Kungl. Maj:t har Hamberg gjort framställning om medgivande, att så stor del av hans docenttjänstgöring vid Stockholms högskola måtte tillgodoräknas honom för pension, att densamma kunde beräknas efter 25 tjänstår och han sålunda erhålla hel professorspension.

Departementschefen har i ärendet anfört bland annat följande:

»Vid flera föregående tillfällen har riksdagen haft att behandla frågor av liknande slag som här föreliggande. Jag anhåller att få anföra några precdensfall. Vid 1918 års lagtima riksdag erhöi professorn vid tekniska hög-

skolan E. G:son Odelstierna tilläggs pension av motsvarande slag, varom nu är fråga, därvid han fick tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring som lärare vid bergsskolorna i Falun och Filipstad. Professorn vid farmaceutiska institutet T. E. Ekecrantz, som av 1921 års riksdag erhöi fyllnadspension, fick tillgodoräkna sig föregående verksamhet som apoteksföreståndare. Vid 1922 års riksdag fick riksantikvarien K. B. Salin i pensionshänseende räkna sig till godo den tid, varunder han varit dels intendent vid Nordiska museets avdelning på Lejonslätten, dels styresman för Nordiska museet och Skansen. Slutligen fick vid 1923 års riksdag f. d. professorn vid karolinska institutet J. G. Ekehorn, som, innan han blev professor, under åtskilliga år varit lasarettsläkare, tillgodoräkna sig sin tjänstgöring i sistnämnda egenskap för erhållande av full pension.

Hambergs nära 14-åriga verksamhet som docent vid Stockholms högskola bör i förening med hans arbete för Sveriges geologiska undersökning och hans vetenskapliga författarverksamhet enligt min mening väl kunna uppväga den korta tid, som fattas för att han skulle vara berättigad till full pension som professor. Detta arbete torde utan tvekan kunna betecknas såsom ett arbete i det allmänna tjänst och kunna betraktas som fullt likvärdigt med den verksamhet av olika slag, som i de av mig nyss anförda fallen tillerkänts betydelse i pensionshänseende.»

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till vad propositionen innehåller.

Med hänsyn till vad i ärendet anförts har utskottet ansett sig böra tillstyrka bifall till vad Kungl. Maj:t föreslagit. Utskottet får sålunda hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

75:o.

Ang. tilläggs pension åt vaktmästaren vid Uppsala universitets geologisk-mineralogiska institution A. R. Andersson.

Kungl. Maj:t föreslår i punkten 7 riksdagen medgiva, att vaktmästaren vid universitetets i Uppsala geologisk-mineralogiska institution *A. R. Andersson* må från och med den dag, då han tillträder honom författningsenligt tillkommande pension, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en tilläggs pension av 336 kronor för år.

Av utredningen i ärendet framgår i huvudsak följande. Andersson har alltsedan år 1890 innehaft befattning såsom vaktmästare vid geologisk-mineralogiska institutionen vid universitetet i Uppsala. Därutöver har han emellertid haft sig anförtrödda preparatorsgöromål vid institutionen och härför uppburit personlig lönefyllnad, utgörande efter 1925 års löne reglering 600 kronor för år, varigenom han kommit i åtnjutande av en sammanlagd ersättning, motsvarande lönen i 10:e lönegraden, till vilken preparatorsbefattning är hänförd.

Den föreliggande framställningen innebär, att åt Andersson skulle beviljas en tilläggs pension till sådant belopp, att hans sammanlagda pensionsförmån komme att motsvara pension vid preparatorsbefattning.

I övrigt må hänvisas till den i propositionen förebragta utredningen.

Utskottet, som funnit sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa, att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

76:o.

I punkten 8 av förevarande proposition nr 92 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. ämneslärarinnan vid statens högre lärarinneseminarium i Stockholm och den därmed förenade normalskolan för flickor *Anna Elisabeth Sofia Gahm* må från och med den 1 september 1927 under sin återstående livstid uppbära — utöver henne författningsenligt tillkommande pension — en årlig tilläggspension å allmänna indragningsstaten till ett belopp av 190 kronor, med rätt att å sammanlagda pensionsförmånen åtnjuta förhöjning enligt bestämmelserna i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280).

Ang.
tilläggspen-
sion åt f. d.
ämneslära-
rinnan *Anna
Elisabeth
Sofia Gahm*.

Hos Kungl. Maj:t har *Anna Elisabeth Sofia Gahm* anhållit, att hon, som med utgången av augusti 1927 erhållit avsked med avkortad pension, måtte bli va berättigad att såsom tjänstår för statspension tillgodoräkna sig två tredjedelar av tid, som hon tjänstgjort vid Brummerska skolan i Stockholm.

Över ansökningsen har *skolöverstyrelsen* avgivit utlåtande och därvid anført bland annat följande:

Sökanden har genom beslut av statskontoret den 9 juni 1927 beviljats avkortad pension till belopp av 2,710 kronor årligen. Därvid har enligt bestämmelserna i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension tillgodoräknats henne de 28 år, under vilka hon fullgjort tjänstgöring såsom partiellt vikarierande lärarinna, extra lärarinna eller ämneslärarinna vid statens normalskola för flickor, nämligen läsåren 1897—1902 och 1904—1927 samt tiden därefter intill den 1 september 1927. Sökanden har emellertid bestritt tjänstgöring även vid statsunderstödd åttaklassig högre flickskola, Brummerska skolan i Stockholm, där hon tjänstgjort såsom ämneslärarinna med full tjänstgöring under läsåren 1896—1905, således under 9 läsår. Av sistnämnda tid sammanfalla emellertid 6 läsår med tiden för sökandens förordnande såsom partiellt vikarierande eller extra lärarinna vid statens normalskola för flickor.

Skolöverstyrelsen erinrar därom, att Kungl. Maj:t och riksdagen vid vissa föregående tillfällen bifallit ansökningar om erhållande av statspension på grund av arbete utom statens tjänst. Så har 1926 års riksdag beviljat f. d. läroverksadjunkterna *J. J:son Ekegren* och *K. G. Harlin* tilläggspensioner, beräknade för $\frac{2}{3}$ av den tid, under vilken var och en av dem bestritt tjänstgöring vid kommunal eller statsunderstödd enskild läroanstalt. Vad sökandens nu ifrågavarande tjänstgöring vid statsunderstödd högre flickskola beträffar, får överstyrelsen framhålla, att densamma måste anses hava varit av direkt allmännyttig beskaffenhet samt att den erfarenhet, sökanden därunder vunnit, torde hava varit av stor betydelse för hennes tjänstgöring vid högre lärarinneseminarier och den därmed förenade statens normalskola för flickor.

På grund av det nu anförda skulle överstyrelsen anse det med billigheten överensstämmande, att även till sökanden beviljades tilläggspension av statsmedel och att densamma beräknades för $\frac{2}{3}$ av den till 3 år uppgående tjänstetid, under vilken hon bestritt ovannämnda tjänstgöring vid Brummerska sko-

lan i Stockholm utan att samtidigt bestrida förordnande såsom lärarinna vid statens normalskola för flickor, d. v. s. 2 år. Under sådan förutsättning skulle sökandens sammanlagda för statspension beräknliga tjänstetid uppgå till 30 år och hennes årliga pension till 2,900 kronor.

För vidare utredning i ärendet må hänvisas till vad propositionen innehåller.

Utskottet. Då riksdagen tidigare i liknande fall medgivit tilläggspension, grundad på tillgodoräknande av tjänstgöring utom statens tjänst, har utskottet icke velat motsätta sig bifall till Kungl. Maj:ts föreliggande förslag. Utskottet får sålunda hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

77:o.

Ang. tilläggspension åt f. d. ämneslärarinnan Dagmar Lauritzen. Ut i punkten 9 av förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att f. d. ämneslärarinnan vid statens högre lärarinneseminarium i Stockholm och den därmed förenade normalskolan för flickor *Dagmar Lauritzen* må från och med den 1 november 1927 under sin återstående livstid uppbära — utöver hennes författningsenligt tillkommande pension — en tilläggspension å allmänna indragningsstaten till ett belopp av 190 kronor för år, med rätt att å sammanlagda pensionsförmånen åtnjuta förhöjning enligt bestämmelserna i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280).

I avgivet utlåtande över en av Dagmar Lauritzen gjord ansökning om tillgodoräknande för statspension av två tredjedelar av tjänstgöringstid vid Landskrona elementarläroverk för flickor har *skolöverstyrelsen* anfört bland annat följande:

Sökanden har genom beslut av statskontoret den 2 juni 1927 beviljats avkortad pension till belopp av 2,710 kronor årligen. Därvid har jämlikt bestämmelserna i civila pensionlagen tillgodoräknats henne 28 år av den tid, under vilken hon fullgjort tjänstgöring såsom extra ordinarie eller ordinarie ämneslärarinna vid statens normalskola för flickor. Sökanden har nämligen i angivna egenskaper varit anställd vid nämnda läroanstalt från och med den 6 september 1898 till och med den 10 oktober 1927, således i 29 år och 35 dagar, men har under sagda tid åtnjutit tjänstledighet under sammanlagt 4 månader och 12 dagar och har således för statspension intjänat endast 28 år 8 månader och 23 dagar, av vilken tid 8 månader och 23 dagar författningsenligt icke tillgodoräknats henne för statspension.

Sökanden har emellertid förutom nämnda tjänstgöring i statens tjänst även bestritt tjänstgöring vid enskild läroanstalt, Landskrona elementarläroverk för flickor, och därvid bland annat under läsåren 1890—1895, således under 5 läsår, tjänstgjort i klasserna över de förberedande vid sagda skola, vilken då var statsunderstödd sjukklassig högre flickskola. Därvid har hon under läsåren 1893—1895 i nämnda klasser tjänstgjort såsom ämneslärarinna med full tjänstgöring.

Vad sökandens ifrågavarande tjänstgöring vid statsunderstödd högre flickskola beträffar, så torde det vara något tvivelaktigt, huruvida man i nu

förevarande sammanhang kan taga hänsyn till annan del av densamma än den, som varit förlagd till klasserna över de förberedande. Emellertid får överstyrelsen under förutsättning av dylik begränsning framhålla, att sagda tjänstgöring måste anses hava varit av direkt allmännyttig beskaffenhet samt att den erfarenhet, sökanden därunder vunnit, torde hava varit av stor betydelse för hennes tjänstgöring vid högre lärarinneseminariet och den därmed förenade statens normalskola för flickor. På grund av det nu anförda skulle överstyrelsen anse det med billigheten överensstämmande, att till sökanden beviljades tilläggspension av statsmedel och att därvid tillgodoräknades hennes såväl $\frac{2}{3}$ av den till 2 år uppgående tjänstetid, under vilken hon vid Landskrona elementarläroverk för flickor tjänstgjort såsom ämneslärarinna med full tjänstgöring i klasserna över de förberedande, eller $1\frac{1}{3}$ läsår, som ock ovan omnämnda av henne i statens tjänst intjänade 8 månader och 23 dagar, för vilka statspension författningsenligt icke tillerkänts henne.

Under sådan förutsättning skulle sökandens sammanlagda för statspension beräkneliga tjänstetid uppgå till 30 år och hennes årliga pension till 2,900 kronor.

Med avseende å vidare utredning i ärendet hänvisas till vad propositionen innehåller.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

78:o.

Under punkten 10 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. lektorn vid högre allmänna läroverket i Norrköping *Ernst Gustaf Adolf Rönneblad* må från och med månaden näst efter den, under vilken avgång från tjänsten ägt rum, under sin återstående livstid uppbära — utöver honom författningsenligt tillkommande pension — en årlig tilläggspension å allmänna indragningsstaten till belopp av 840 kronor, med rätt att å sammanlagda pensionsförmånen åtnjuta förhöjning enligt bestämmelserna i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280).

Ang.
tilläggspen-
sion åt f. d.
lektorn E. G.
A. Rönneblad.

Av handlingarna i ärendet framgår, att Rönneblad, som är född den 21 april 1862, tjänstgjort såsom föreståndare för Sollefteå samskola under tiden januari 1900—juni 1909, samt att han, som den 31 december 1908 utnämnts till adjunkt vid högre allmänna läroverket i Sundsvall och den 18 augusti 1910 till lektor vid högre allmänna läroverket i Norrköping, tjänstgjort vid läroverket i Sundsvall från och med höstterminen 1909 till och med vårterminen 1911 samt vid läroverket i Norrköping från och med höstterminen 1911 till och med vårterminen 1927. Avsked från lektorsbefattningen meddelades honom den 8 juli 1927. Statskontoret har genom beslut den 9 juni 1927 beviljat Rönneblad avkortad pension till ett belopp av 2,510 kronor för år. Rönneblads pensionsunderlag såsom lektor är 4,600 kronor. För hel lektorspension erfordras 33 tjänstår. Vid bestämmande av hans pension hava tillgodoräknats honom de

18 år, under vilka han bestritt tjänstgöring såsom adjunkt, respektive lektor vid allmänt läroverk.

Kungl. Maj:ts föreliggande förslag innebär, att Rönblad skulle tillgodoräknas $\frac{2}{3}$ av sin tjänstetid såsom föreståndare för Sollefteå samskola eller 6 år, varigenom totala pensionsförmånen skulle uppgå till 3,350 kronor.

I fråga om utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet, som funnit sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

79:o.

Ang.
tilläggs-
pension
åt lektor
A. E. West-
holm.

Uti punkten 11 av samma proposition har Kungl. Maj:t vidare föreslagit riksdagen medgiva, att lektorn vid högre allmänna läroverket i Falun *Alfred Emanuel Westholm* må från och med månaden näst efter den, under vilken avgång från tjänsten äger rum, under sin återstående livstid uppbära — utöver honom författningsenligt tillkommande pension — en tilläggspension å allmänna indragningsstaten till belopp av 550 kronor för år, med rätt att å sammanlagda pensionsförmånen åtnjuta förhöjning enligt bestämmelserna i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280).

I utlåtande över en av Westholm gjord ansökning om tilläggspension på grund av tjänstgöring vid Beskowska skolan i Stockholm har *skolöverstyrelsen* anfört bland annat följande:

Genom beslut av statskontoret den 29 december 1927 hade sökanden förklarats berättigad att åtnjuta avkortad pension till belopp av 4,050 kronor om året. Därvid hade enligt bestämmelserna i civila pensionslagen tillgodoräknats 29 år av den tid, under vilken han tjänstgjort såsom adjunkt, respektive lektor vid allmänt läroverk. Sökanden hade innehaft anställning vid allmänt läroverk alltsedan den 1 juni 1898, således vid tiden för statskontorets nyssnämnda beslut i 29 år 6 månader 29 dagar, men hade under en tid av sammanlagt 4 månader och 21 dagar åtnjutit tjänstledighet av sådana anledningar, att tiden icke kunde tillgodoräknas för erhållande av pension. I fråga om tiden efter den 29 december 1927 framginge av ett till överstyrelsen sedermera insänt, den 28 januari 1928 av vederbörande rektor utfärdat intyg, att sökanden utan avbrott bestritt sin lektorstjänst till dagen för intygets utfärdande, d. v. s. under 30 dagar. Sökanden hade således vid tiden för sistnämnda intygs utfärdande för statspension intjänat 29 år 3 månader 8 dagar, av vilken tid 3 månader och 8 dagar författningsenligt icke hava tillgodoräknats honom.

Sökanden hade emellertid bestritt tjänstgöring även vid statsunderstödd enskild läroanstalt, Beskowska skolan i Stockholm. Han har därvid dels under läsåret 1891—1892 haft en undervisningsskyldighet av 6 veckotimmar, dels ock under läsåren 1892—1898, från och med den 15 september 1892, med undantag av 3 dagar, under vilka han åtnjutit tjänstledighet för avläggande av undervisningsprov, således under nära sex läsår, såsom ämneslärare i klasserna 2—7:2 bestritt tjänstgöring till en omfattning av 23—24 veckotimmar.

Beskowska skolan hade ägt samma bildningsmål som de högre allmänna läroverken och vunnit erkännande för sin verksamhet genom att tillerkännas

statsunderstöd alltsedan höstterminen 1890, studentexamensrätt alltsedan vårterminen 1878 samt lönetursrätt för skolans lärare genom kungl. brev den 6 november 1874. Vad beträffade sökandens tjänstetid vid nämnda skola, syntes man icke kunna taga hänsyn till annan del av densamma än den, under vilken sökanden fullgjort tjänstgöring till ungerär samma omfattning som den, vilken ålegat ordinarie ämneslärare vid allmänt läroverk, eller läsåren 1892—1898. Under förutsättning av sådan begränsning finge överstyrelsen framhålla, att ifrågavarande tjänstgöring måste anses hava varit av direkt allmännyttig beskaffenhet och torde hava varit till stort gagn för sökandens följande arbete i statstjänst. Under sådana omständigheter syntes det billigt, att till sökanden beviljades tilläggspension av statsmedel, och att därvid tillgodoräknades honom såväl två tredjedelar av den till nära 6 läsår eller till 5 kalenderår 8 månader 23 dagar uppgående tjänstetid, under vilken han vid Beskowska skolan tjänstgjort såsom ämneslärare med full tjänstgöring, alltså 3 år 9 månader 25 dagar, som ock ovan omnämnda 3 månader och 8 dagar, för vilka statspension författningsenligt icke tillerkänts honom. Under sådan förutsättning skulle sökandens sammanlagda för statspension beräkneliga tjänstetid uppgå till 33 år och hans årliga pension till 4,600 kronor. Den tilläggspension, som i nu förevarande fall skulle kunna ifrågakomma, synes alltså utgöra 550 kronor.

I övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet har ansett sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag och får sålunda hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

80:o.

Kungl. Maj:t har i punkten 12 föreslagit riksdagen medgiva, att biträdande teckningslärarinnan vid högre allmänna läroverket i Norrköping *Gertrud Ahlander* må från och med månaden näst efter den, varunder hon frånträder sin befattning vid läroverket, dock tidigast från och med den 1 juli 1928, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,728 kronor.

*Ang.
pension åt
biträdande
teckningslära-
rinnan Ger-
trud Ahlander.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Gertrud Ahlander, som är född den 13 februari 1867, alltsedan höstterminen 1901 tjänstgjort såsom biträdande teckningslärarinna vid högre allmänna läroverket i Norrköping med en undervisningsskyldighet av 22—29 veckotimmar, att hon för den av henne bestridda tjänstgöringen erhållit högsta vitsord samt att hon icke innehar annan tjänst och icke åtnjuter eller kommer att åtnjuta pension från annat håll.

I fråga om den i ärendet förebragta utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Kungl. Maj:ts förslag har icke föranlett erinran från utskottets sida, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

81:o.

Ang.
pensioner at
vissa läro-
verksvakt-
mästare.

Under punkten 13 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att envar av förra vaktmästaren vid samskolan i Vadstena *Wilhelmina Lindroth* samt vaktmästarna vid samskolan i Norrtälje *Karl Magnus Åkerstén*, vid realskolan i Varberg *Gustaf Johanson*, vid högre allmänna läroverket i Nyköping *Carl Erik Strömvall*, vid högre allmänna läroverket i Östersund *Johannes Lundqvist* och vid högre latinläroverket i Göteborg *Johan Absalon Karlberg* må, *Wilhelmina Lindroth* från och med den 1 oktober 1927 samt var och en av *Åkerstén*, *Johanson*, *Strömvall*, *Lundqvist* och *Karlberg* från och med månaden näst efter den, under vilken avgång från hans innehavande befattning äger rum, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension, *Wilhelmina Lindroth* med 984 kronor, vardera av *Åkerstén* och *Johanson* med 1,320 kronor, samt var och en av *Strömvall*, *Lundqvist* och *Karlberg* med 1,584 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas vidare följande:

Wilhelmina Lindroth, som är född den 13 oktober 1850, har varit anställd såsom vaktmästare vid samskolan i Vadstena från och med den 6 november 1906 till och med den 30 september 1927. Hon har under denna tid omsorgsfullt och plikttroget utfört sina åligganden. Hennes avlöning vid vaktmästarbefattningen har från och med år 1920 till hennes avgång från befattningen uppgått till 1,500 kronor för år jämte fri bostad, lyse och bränsle. Hon åtnjuter icke någon pension eller annan inkomst och är i övrigt medellös.

Åkerstén, som är född den 25 maj 1860, har tjänstgjort som vaktmästare vid samskolan i Norrtälje alltsedan den 1 april 1896 med endast omkring en månads ledighet för sjukdom. Han har med största nit och intresse samt ovanlig samvetsgrannhet och trohet skött sin tjänst och fullgjort sina åligganden. Hans avlöning vid vaktmästarbefattningen är 1,800 kronor om året — å vilket belopp dyrtidstillägg ej utgår — jämte fri bostad, lyse, värme och vatten, vilka naturaförmåner av taxeringsnämnden uppskattats till 300 kronor men av rektor värderats till minst 500 kronor. *Åkerstén*, som på grund av minskade krafter önskar avgå från vaktmästarbefattningen med utgången av juli 1928, är för sitt uppehälle efter avgången helt och hållet beroende av den pension, som kan beviljas honom.

Johanson, som är född den 18 april 1862, har varit i realskolans i Varberg tjänst anställd såsom vaktmästare alltsedan år 1894 och därvid på ett utmärkt sätt fullgjort sina åligganden samt ådagalagt osviklig redbarhet och plikttrohet och trogen omtanke om skolans bästa. Hans löneförmåner äro kontant lön 1,800 kronor om året med dyrtidstillägg därå av 684 kronor samt fri bostad om två rum och kök med värme och lyse, vilka naturaförmåner uppskattas till ett värde av 1,400 kronor.

Strömvall, som är född den 30 januari 1854, har sedan den 1 april 1893 oavbrutet uppehållit vaktmästarbefattningen vid högre allmänna läroverket i Nyköping och därvid med utmärkt nit och utmärkt skicklighet skött sina sysslor. Då han den 30 januari 1928 fyller 74 år, anses det ovisst, huruvida han även under läsåret 1928—1929 skall kunna fortsätta sin tjänstgöring. Hans löneförmåner vid läroverket äro kontant lön å 1,800 kronor jämte dyrtidstillägg av 750 kronor samt fri bostad och vedbrand, värderade till sammanlagt 700 kronor, varjämte *Strömvall* vid läroverket åtnjuter ersättning för städning med

273 kronor ävensom andra extra inkomster av omkring 300 kronor för år. Han innehar icke någon annan befattning och kan därför ej påräkna pension från annat håll.

Lundqvist, som är född den 22 juni 1855, har tjänstgjort som vaktmästare vid högre allmänna läroverket i Östersund oavbrutet från och med början av höstterminen 1897 och därvid skött sin tjänst med omutlig plikttrohet. Hans löneförmåner ha under de senare åren varit kontant lön 2,700 kronor, hyresersättning 675 kronor samt vedbrand och lyse för 125 kronor eller sammanlagt 3,500 kronor för år.

Karlberg, som är född den 13 juni 1856, har varit anställd som vaktmästare vid högre latinläroverket i Göteborg sedan den 1 maj 1889 och därvid städe med största plikttrohet och noggrannhet fullgjort sina åligganden. Hans löneförmåner hava under vart och ett av de senaste fem åren varit kontant lön 1,840 kronor, å vilket belopp dyrtidstillägg utgått efter samma grunder som till lärarna vid läroverket, år 1926 med 621 kronor, samt fri bostad om två rum och kök med lyse och värme.

Skolöverstyrelsen har tillstyrkt utverkande av pension åt bemälda befattningshavare. I fråga om pensionernas belopp har överstyrelsen, efter erinran om det beräkningssätt, som legat till grund för åtskilliga av riksdagen under senare år fattade beslut angående pensioner åt läroverksvaktmästare, föreslagit, att *Wilhelmina Lindroth*, som vid sin avgång haft att räkna sig till godo 20 tjänstår i statens tjänst, skulle tillerkännas 984 kronor årligen, motsvarande $\frac{20}{30}$ av äldre pension å 880 kronor, d. v. s. 586 kronor 67 öre, jämte pensionstillägg och pensionsförhöjning, att *Akerstén* och *Johanson* skulle vardera berättigas till en årlig pension av 1,320 kronor, motsvarande hel äldre pension å 880 kronor jämte pensionstillägg och pensionsförhöjning, samt att pensionerna för *Strömwall*, *Lundqvist* och *Karlberg* skulle bestämmas till 1,584 kronor för år, d. v. s. det belopp, som motsvarar äldre pension å 1,100 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Kungl. Maj:ts förslag, som överensstämmer med vad riksdagen tidigare i åtskilliga motsvarande fall medgivit, föranleder icke någon erinran från utskottets sida. Utskottet får sålunda hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

82:o.

I punkten 14 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att vaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Karlstad *Johan Samuel Henriksson* må från och med månaden näst efter den, under vilken avgång från hans innehavande befattning äger rum, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,260 kronor.

Ang.
pension åt
läroverks-
vaktmästaren
J. S. Hen-
riksson.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att *Henriksson*, som är född den 5 januari 1874, blivit den 1 oktober 1907 anställd som vaktmästare vid läroverket och såsom sådan tjänstgjort till den 1 september 1923, därvid han till full be-

låtenhet utfört sina åligganden, att han från och med sistnämnda dag varit ledig på grund av sjukdom, som, enligt företett läkarintyg, gör honom för framtiden oförmögen till tjänstgöring, att hans lön sedan år 1920 varit 1,800 kronor om året, vartill, så länge han själv uppehöll befattningen, kommit dyrtidstillägg samt fri bostad, lyse och vedbrand, ävensom att, då hans tillgångar uppgå till endast något mer än 3,000 kronor, han måste anses vara för sitt och sin familjs uppehälle helt beroende av den pension, som kan komma att beviljas honom.

I fråga om beräkningen av pensionsbelopp i förevarande fall har *skolöverstyrelsen* anfört huvudsakligen följande:

Innehavare av befattningar, motsvarande Henrikssons, hade av riksdagen beviljats en pension av 1,100 kronor vid en tjänstålder av minst 30 tjänstår. Hade vederbörande ett mindre antal tjänstår, hade pensionen brukat avkortas i förhållande därtill. I allmänhet brukade även fordras viss högre levnadsålder, ungefär 65 år. Henriksson hade icke uppnått vare sig full tjänst- eller levnadsålder, men syntes i överensstämmelse med gällande bestämmelser för civila befattningshavare böra erhålla förtidspensionering den 1 september 1928, då han haft oavbruten tjänstledighet för sjukdom under fem år och det intygats, att sjukdomen för framtiden gjorde honom oförmögen till tjänstgöring. Vid denna tidpunkt kunde han räkna en tjänstålder av 20 levnadsår i statens tjänst, och pensionen skulle därför endast komma att utgöra $\frac{20}{30}$ av full pension. Överstyrelsen funne emellertid skäligt, att den för civila befattningshavare i statens tjänst i allmänhet gällande bestämmelsen, att vid förtidspensionering på grund av sjukdom pensionen icke i något fall får understiga 75 % av full pension, tillämpades även i ett fall som detta. Enligt nu angivna beräkningsgrunder skulle pensionen för Henriksson uppgå till 75 % av 1,100 kronor eller 825 kronor, vilket pensionsbelopp efter omräkning till ny pension skulle ökas till 1,260 kronor.

Med avseende å vidare utredning hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och hemställer förty,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

83:o.

Ang.
pension åt
lärarinnan
vid tekniska
skolan i
Stockholm
Hilda Karo-
lina Emilia
Petersohn.

I punkten 15 av förevarande proposition nr 92 har Kungl. Maj:t slutligen föreslagit riksdagen medgiva, att lärarinnan vid tekniska skolan i Stockholm *Hilda Karolina Emilia Petersohn* må från och med månaden näst efter den, under vilken hon avgår från sin tjänst vid skolan, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 660 kronor.

Av den i propositionen framlagda utredningen inhämtas, att lärarinnan *Petersohn*, som enligt ingivet åldersbetyg är född den 21 maj 1859, alltsedan år 1883 med utmärkta vitsord tjänstgjort såsom lärarinna vid tekniska skolan, åren 1883—1897 i geometrisk konstruktionsritning, 1893—1894 därjämte i perspektivritning och från och med år 1887 i frihandsteckning. Hon har således

uppnått 68 levnadsår samt 44 tjänstår vid skolan. Hennes sistnämnda tjänstgöring omfattar 12 timmar i veckan, och avlöningen har sedan år 1920 utgjort 1,064 kronor för år, fransett dyrtidstillägg.

Skolans styrelse, som gjort framställning om pension åt lärarinnan Petersohn, har föreslagit ett pensionsbelopp av 710 kronor, motsvarande i avrundat tal två tredjedelar av den nämnda avlöningen å 1,064 kronor.

Skolöverstyrelsen har i avgivet utlåtande erinrat därom, att befattningshavare vid tekniska skolan i Stockholm visserligen icke äro berättigade att erhålla pension enligt lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension, men att riksdagen på grund av Kungl. Maj:ts framställningar i flera föregående fall, senast år 1927, medgivit pension åt lärare och andra befattningshavare vid nämnda läroanstalt, varvid pensionernas belopp beräknats efter i huvudsak samma grunder, som genom nämnda lag äro fastställda med avseende å ordinarie innehavare av civil tjänst. Överstyrelsen anser sig därför med goda skäl böra tillstyrka en likartad behandling av den nu föreliggande framställningen.

Statskontoret har anfört följande:

Statskontoret anser sig böra tillstyrka, att åtgärd må vidtagas för beredande av pension åt sökanden, när hon inom kort vid framskriden ålder och efter långvarig tjänstetid kommer att lämna sin befattning såsom lärarinna vid tekniska skolan i Stockholm. Enligt vanliga regler skulle det föreslagna pensionsbeloppet 710 kronor, motsvarande ungefär $\frac{2}{3}$ av avlöningen oberäknat dyrtidstillägg, böra å ena sidan i någon mån reduceras med hänsyn därtill, att inga avgifter erlagts för denna pensionsförmån, men å andra sidan förhöjas för att pensionen må kunna i avseende å rätt till tilläggsförmån behandlas såsom nyreglerad; och då skulle man komma till ett pensionsbelopp av 1,044 kronor eller alltså endast obetydligt mindre än vad sökanden åtnjuter i avlöning bortsett från dyrtidstillägg. Emellertid är sökanden redan i åtnjutande av pension å 2,120 kronor såsom förutvarande teckningslärarinna vid folkskoleseminariet i Stockholm; och vid sådant förhållande skulle med tillämpning av de reduktionsregler, som enligt 16 § i den civila pensionslagen gälla vid förening av två eller flera pensioner, ifrågavarande pension icke böra utgöra mera än 880 kronor, varigenom de båda pensionerna tillsammans skulle uppgå till 3,000 kronor. Med hänsyn till de omständigheter, som på sätt framgår av 1927 års riksdags skrivelse nr 214 punkt 87 föranledde en väsentlig reduktion av de i propositionen nr 125 föreslagna pensionsbeloppen för vissa lärarinnor vid tekniska skolan i Stockholm, måste emellertid även nämnda pensionsbelopp av 880 kronor befinnas alltför högt. Utgår man ifrån att en pensionsförmån inberäknat dyrtidstillägg bör sökanden beredas till belopp, som, med iakttagande av någon reduktion till följd av att pensionsavgifter icke erlagts, motsvarar $\frac{2}{3}$ av vad hon åtnjuter i avlöning och därå belöpande dyrtidstillägg eller alltså omkring 860 kronor, så bör pensionen bestämmas till 660 kronor, som med dyrtidstillägg å 204 kronor giver en sammanlagd förmån av 864 kronor.

Departementschefen har anslutit sig till statskontorets förslag.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att Hilda Karolina Emilia Petersohn innehåft ordinarie befattning såsom teckningslärarinna vid statens folkskole-

Utskottet.

seminarium i Stockholm och för denna befattning åtnjuter pension. Enligt vad utskottet inhämtat, tillträdde hon nämnda befattning i september 1896, och genom statskontorets beslut den 27 juli 1920 förklarades hon berättigad att från och med månaden näst efter den, vari avgång från tjänsten komme att äga rum, åtnjuta pension. Då hon innehade 24 för pension beräkneliga tjänstår men för hel pension erfordrades 30 tjänstår, bestämdes pensionen till avkortat belopp, motsvarande $\frac{24}{30}$ av det för henne gällande pensionsunderlaget, 2,650 kronor, eller till 2,120 kronor, vilket belopp enligt sedermera utfärdade bestämmelser omreglerats till ny pension.

Det nu anförda giver vid handen, att Petersohns anställning vid tekniska skolan under större delen av anställningstiden varit en bisyssla vid sidan av hennes ordinarie befattning vid folkskoleseminariet i Stockholm. Under sådana förhållanden och med hänsyn jämväl till att nämnda anställning icke varit statstjänst, har utskottet funnit det innebära betänkligheter att för berörda anställning bereda särskild pension av statsmedel.

Emellertid har Petersohn under en del år *före* tillträdet till statstjänsten fullgjort tjänstgöring vid tekniska skolan. Denna tjänstgöring har, enligt vad utskottet inhämtat av handlingarna i ärendet, uppgått för läsåren 1883—1886 till 6 undervisningstimmar per vecka, för åren 1887—1892 och 1895—1896 till 18 veckotimmar samt för åren 1893—1894 till 20 veckotimmar. I anslutning till vad utskottet under punkterna 76—79 i det föregående tillstyrkt, har det synts utskottet skäligen kunna medgivas, att hon av ifrågavarande tjänstgöring före tillträdet till statstjänsten må för pension å statstjänsten tillgodoräknas två tredjedelar av den tid, tillhopa omkring 9 år, varunder undervisningsskyldigheten omfattat 18 veckotimmar eller däröver. Vid bifall härtill skulle hon tillgodoräknas ytterligare 6 tjänstår, varigenom pensionen för statstjänsten skulle uppgå till oavkortat belopp, 2,650 kronor. Skillnaden mellan sistnämnda belopp och den henne författningsenligt tillerkända pensionen eller (2,650—2,120) 530 kronor synes böra utgå såsom tilläggspension å allmänna indragningsstaten. Sammanlagda pensionsbeloppet torde böra regleras i enlighet med föreskrifterna i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280).

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva, att f. d. teckningslärarinnan vid folkskoleseminariet i Stockholm Hilda Karolina Emilia Petersohn må från och med månaden näst efter den, under vilken hon avgår från innehavande anställning vid tekniska skolan i Stockholm, under sin återstående livstid uppbära — utöver henne författningsenligt tillkommande pension å 2,120 kronor årligen — en tilläggspension å allmänna indragningsstaten till belopp av 530 kronor för år, med rätt att å sammanlagda pensionsförmånen åtnjuta förhöjning enligt bestämmelserna i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280).

84:o.

I en till riksdagen avlåten, den 24 februari 1928 dagtecknad proposition nr 131 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att vardera av husmodern vid vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte *Blenda Edström* och översköterskan vid samma anstalt *Rebecka Gustafson* må från och med månaden näst efter den, varunder avgång från tjänsten kommer att äga rum, under sin återstående livstid uppbära, utöver henne författningsenligt tillkommande pension, en tilläggs pension från allmänna indragningsstaten till sådant belopp, att densamma jämte den författningsenligt utgående pensionen uppgår till samma årliga belopp, som skulle hava utgått, därest vederbörande vid avgången från sin befattning innehaft samtliga med denna förenade ålderstillägg, med rätt att å sammanlagda pensionsförmånen åtnjuta förhöjning enligt bestämmelserna i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280).

*Ang.
tilläggs-
pensioner för
två befatt-
ningshavare
vid vård-
anstalten i
Lund för
blinda med
komplicerat
lyte.*

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till propositionen.

1926 års riksdag medgav, att ordinarie befattningshavare vid vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte skulle efter prövning av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall kunna för erhållande av ålderstillägg tillgodoräknas föregående tjänstgöring av motsvarande beskaffenhet vid den med drottning Sofias stiftelse förenade vårdanstalten i Vänersborg, vilken sistnämnda anstalts verksamhet upphörde i och med statsanstaltens tillkomst. Husmodern och översköterskan vid Lundaanstalten, vilka tidigare innehaft anställning vid Vänersborgsanstalten och erhöilo ordinarie befattning i samband med Lundaanstaltens öppnande, uppfyllde fordringarna för erhållande av samtliga ålderstillägg i enlighet med nyssnämnda medgivande men hava enligt gällande avlöningsvillkor icke kunnat tillerkännas dylika tillägg, enär de vid tidpunkten för riksdagens beslut i ämnet redan uppnått pensionsåldern.

Utskottet.

Kungl. Maj:t har nu föreslagit, att vardera av ifrågavarande befattningshavare skulle tillerkännas en tilläggs pension till sådant belopp, att densamma jämte författningsenligt utgående pension motsvarar vad som skulle hava i pension utgått, därest vederbörande vid avgången från befattningen innehaft samtliga med densamma förenade ålderstillägg.

Vad sålunda föreslagits har utskottet funnit sig böra tillstyrka. För bifall till Kungl. Maj:ts förslag synes utskottet särskilt tala den omständigheten, att befattningshavarna i fråga fullgjort den för ålderstilläggen erforderliga tjänstgöringen före inträdet i pensionsåldern och alltså, därest riksdagens medgivande till tillgodoräknande lämnats dessförinnan, skulle varit berättigade till de pensionsförmåner, som nu föreslagits.

Återopande det anförda får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

85:o.

Ang.
understöd till
förra semi-
narieleven
B. E. L.
Hellström.

I en till riksdagen avlåten, den 16 mars 1928 dagtecknad proposition nr 181 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att till förra eleven vid folkskoleseminariet i Uppsala *Bror Emil Leonard Hellström* må från och med den 15 februari 1927 under hans återstående livstid från allmänna indragningsstaten utgå ett årligt understöd av 500 kronor, utan rätt för Hellström att därå åtnjuta dyrtidstillägg.

Till stöd för en hos Kungl. Maj:t gjord ansökning om understöd har Hellström anfört bland annat:

Undertecknad, som är född den 25 maj 1898 och skriven i domkyrkoförsamlingen i Uppsala samt f. d. elev vid folkskoleseminariet därstädes, skadades under en gymnastiklektion vid seminariet den 15 februari 1927. Under lektionen kommenderades en rörelse, som kallas »vända Tunakarl». Vid rörelsens utförande slungades jag med hjässan före i golvet, varvid skallbasen skadades. Skadan var så allvarlig, att det under de första fjorton dagarna efter olyckan av vederbörande läkare ansågs uteslutet, att jag skulle kunna räddas till livet. Jag vårdades för skadan å akademiska sjukhusets öronavdelning. Såsom en följd av olyckan förlorade jag fullständigt hörseln på båda öronen och även lukten nästan fullständigt, varjämte jag lider av rubbningar i jämviktsläget. Mina luktnerver påverkas endast av något starkt ämne, t. ex. ammoniak, varvid lukten ej uppfattas utan endast känslan av något starkt ämne. Vidare har jag fullständigt förlorat möjligheten av att kunna njuta av mat och dryck. Skadan å balanssinnet har till följd, att jag endast med stor osäkerhet kan röra mig utomhus utan stöd av annan person. Jag har gjort en framställning till pensionsstyrelsen med ansökan om yrkesutbildning. Sagda ansökan har emellertid den 8 juni 1927 blivit avslagen.

I ärendet hava utlåtanden avgivits av, bland andra, skolöverstyrelsen, medicinalstyrelsen, riksförsäkringsanstalten och statskontoret.

Riksförsäkringsanstalten har yttrat sig såvitt angår frågan om den ersättning, som med tillämpning av de grunder, vilka gälla beträffande kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, borde utgå till sökanden. Härom anför anstalten följande:

I ärendet omförmälda olycksfall inträffade den 15 februari 1927. På grund av skadan vårdades sökanden å sjukhus från och med olycksfallsdagen till och med den 6 april 1927. Enligt ett av doktor E. Ebert den 20 maj samma år dagtecknat utlåtande jämte yttrande den 27 januari 1928 av ledamoten av medicinalstyrelsens vetenskapliga råd professorn Gunnar Holmgren lider sökanden av fullständig dövhet å båda öronen i förening med nästan fullständig saknad av lukt såsom för framtiden bestående men till följd av olycksfallet, varvid tillsvidare kommit lätt grad av jämviktsrubbning, som ansetts så småningom komma att förbättras och gå över. Efter riksförsäkringsanstaltens beräkningsgrunder synes i enlighet härmed och under sistnämnda förutsättning den för framtiden bestående nedsättningen av sökandens arbetsförmåga böra uppskattas till 55 procent. Med hänsyntagande till sagda jämviktsrubbningar torde, så länge de till den angivna graden visas bestå, den sammanlagda nedsättningen av sökandens arbetsförmåga hava bort uppskattas till $\frac{2}{3}$ av normal arbetsförmåga.

På grund härav skulle, med tillämpning av de bestämmelser, vilka i fråga om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, gällde vid tiden för olycksfallet, d. v. s. bestämmelserna i förordningen den 18 juni 1909 (nr 89, s. 1) med däri genom förordningen den 4 juni 1920 (nr 305) gjord ändring, i ersättning till den skadade utgivas sjukhjälp för tiden från och med den 18 februari till och med den 6 april 1927 med 3 kronor om dagen, tillhoppa 144 kronor, samt därefter årlig livränta, vilken, så länge arbetsförmågan anses nedsatt med $\frac{2}{3}$, skulle uppgå till 600 kronor årligen samt därefter vid dess beräknade nedsättning med 55 procent till 495 kronor årligen.

Departementschefen har för egen del yttrat följande:

»Av de myndigheter, som yttrat sig rörande frågan, huruvida överhuvud taget i detta fall staten borde inträda hjälpende eller icke, såsom av det föregående inhämtas, seminariets rektor, skolöverstyrelsen och medicinalstyrelsen tillstyrkt, att understöd av staten lämnas den skadade ynglingen, under det att statskontoret, med hänsyn till befarade konsekvenser av ett bifall, i första hand funnit sig, såsom ämbetsverket uttrycket det, 'knappast kunna understödja ansöknigen'. Utan att vilja närmare ingå på frågan huruvida med tillämpning av gällande skadeståndsregler Hellströms ersättningsanspråk kunna anses helt ogrundade, finner jag i detta fall ytterst ömmande omständigheter föreligga, vilka tala för att framställning i ämnet göres hos riksdagen. Det är här fråga om en ung medellös man, som under fullgörande av en honom såsom lärjunge åliggande lydnadsplikt utan någon sin egen förskyllan drabbats av skador, som för all framtid avstängt honom från det levnadskall, han velat göra till sitt, och dessutom avsevärt förminskat hans arbetsförmåga i allmänhet. Lämnar staten, såsom jag för min del anser vara billigt, i detta fall ett understöd, kan jag icke finna, att statsmakterna härigenom bundit sig med hänsyn till andra dylika framställningar, ty understödet i det nu föreliggande fallet är betingat av de här föreliggande särskilda omständigheterna, och varje fall får givetvis provas för sig. Vidare bör framhållas, att händelser av denna art dess bättre äro ytterligt sällsynta i våra läroanstalter, varför de av statskontoret befarade konsekvenserna icke torde få någon reell betydelse.

Jag förordar alltså, att ett årligt understöd tilldelas Hellström. Beträffande beloppet av detta understöd finner jag lämpligt, att man såsom en vägledning vid summans fastställande tar hänsyn till de åberopade bestämmelserna rörande ersättning för kroppsskada vid militärtjänstgöring. Jag vill föreslå, att beloppet bestämmes till den summa, som, enligt vad riksförsäkringsanstalten anför, skulle till värnpliktig i liknande fall utgå vid nedsättning av arbetsförmågan med 55 procent, dock med en avrundning uppåt från 495 kronor till 500 kronor. Sistnämnda belopp torde få av Hellström åtnjutas från och med dagen för olycksfallet, alltså från och med den 15 februari 1927, samt, då det Hellström tillskyndade lytet vitsordats vara för framtiden bestående, utgå under hans återstående livstid. Dyrktidstillägg synes icke böra utgå å understödet, vilket torde få gäldas från allmänna indragningsstaten.»

Med avseende å vidare utredning i ärendet får utskottet hänvisa till vad propositionen innehåller.

Även utskottet finner omständigheterna i förevarande fall vara av den ömmande beskaffenhet, att understöd av statsmedel billigtvis synes böra medgivas. Utskottet delar departementschefens uppfattning, att med hänsyn till fal-

Utskottet.

lets säregna art ett bifall till förslaget knappast synes behöva medföra betänkliga konsekvenser.

Mot det av Kungl. Maj:t föreslagna understödsbeloppet finner utskottet icke anledning till erinran.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

86:o.

*Ang.
pension åt
läroverks-
vaktmästaren
Anna Lovisa
Strömgren.*

I en till riksdagen avlåten, den 16 mars 1928 dagtecknad proposition nr 182 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, i punkten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att vaktmästaren vid statens provskola, nya elementarskolan i Stockholm *Anna Lovisa Strömgren*, född Jarl, må från och med månaden näst efter den, under vilken avgång från hennes innehavande befattning äger rum, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,056 kronor.

Av handlingarna i ärendet framgår, att Anna Lovisa Strömgren är född den 20 maj 1861, att hon är änka efter vaktmästaren vid läroverket Carl Viktor Strömgren, att hon från det att denne den 1 oktober 1891 tillträdde vaktmästarbefattningen och till hans död den 17 september 1917 skött portvaktssysslan jämte andra göromål vid läroverket, att hon alltifrån mannens död självständigt skött vaktmästarbefattningen med tillhjälp av en vuxen dotter, att hon under hela sin tjänstetid vid läroverket utfört sitt arbete med största plikttröhet, omsorg och omtanke och med outtröttlig flit samt städse fört en hedrande vandel, ävensom att hon i egenskap av vaktmästare vid läroverket åtnjuter kontant lön av 250 kronor i månaden eller 3,000 kronor för år jämte fri bostad om två rum och kök, varav ett av rummen är att räkna såsom portvaktssrum. Till handlingarna är vidare fogat ett läkarintyg, av vilket framgår, att Anna Lovisa Strömgren på grund av sjukdom är för framtiden oförmögen att sköta sin befattning.

Skolöverstyrelsen har i avgivet utlåtande anfört bland annat följande:

Enligt ett av läroverksöverstyrelsen den 12 september 1911 avgivet förslag till läroverksvaktmästares pensionering, vilket legat till grund för åtskilliga av riksdagen beviljade pensioner åt sådana befattningshavare, är Anna Lovisa Strömgrens vaktmästarbefattning vid statens provskola, nya elementarskolan i Stockholm, att hänföra till den pensionsklass, som överstyrelsen föreslagit för förste vaktmästare vid högre allmänt läroverk. Till vaktmästare av nämnda pensionsklass har pension senast beviljats av 1926 års riksdag; och bestämdes då ifrågavarande pension till 1,584 kronor, d. v. s. det belopp, vartill en pension av 1,100 kronor — det pensionsbelopp, som alltsedan år 1923 av riksdagen beviljats till vaktmästare av ifrågavarande pensionsklass, i de fall då vederbörande sökande uppnått en tjänstålder av minst 30 år — uppgår vid omräkning efter de i kungörelsen den 18 juni 1925, nr 280, angivna grunder för bestämmande av nyreglerad pension. Med anledning härav torde, om i den av Ström-

gren intjänade tjänstetiden i statens tjänst inräknas de år, under vilka hon under mannens livstid skött portvaktssysslan vid läroverket, i vilket fall hon innehåller 36 tjänstår i statens tjänst, jämväl till henne böra beviljas en pension av 1,584 kronor.

Om åter hennes tjänstetid såsom portvakt icke anses kunna tillgodoräknas henne vid beviljandet av pension för hennes vaktmästarbefattning vid läroverket, torde hon icke kunna erhålla full pension för sistnämnda befattning, utan torde hennes pension för ifrågavarande befattning i så fall böra beräknas till ett belopp, som utgör 10/30 av 1,100 kronor, eller till 366 kronor 67 öre, vilket pensionsbelopp, omräknat efter de i kungörelserna den 15 juni 1922, nr 360, och den 18 juni 1925, nr 280, angivna grunder för bestämmande av nyreglerad pension, uppgår till ett belopp av 744 kronor. Vid sådant beräknings sätt torde emellertid Anna Lovisa Strömgren — i överensstämmelse med av riksdagen vid flera föregående tillfällen fattade beslut i fråga om pension till änka efter vaktmästare vid allmänt läroverk — böra beviljas även änkepension. Överstyrelsen får i sådant hänseende framhålla, att vaktmästaren C. V. Strömgren under nära 26 år tjänstgjort såsom vaktmästare vid ovannämnda läroverk och att Anna Lovisa Strömgren under hela denna tid skött en del av de göromål, som varit förenade med vaktmästarsysslan. Med anledning härav torde, därest till Anna Lovisa Strömgren beviljas tjänstepension för endast 10 tjänstår, till henne i hennes egenskap av änka efter vaktmästare Strömgren böra beviljas en årlig pension av 444 kronor.

I ärendet har *statskontoret* anfört bland annat följande:

Det av skolöverstyrelsen främst föreslagna pensionsbeloppet 1,584 kronor måste anses vara för högt; och ej heller kan statskontoret tillstyrka skolöverstyrelsens alternativt framställda förslag, att hon må bekomma dels en tjänstepension å 744 kronor, dels ock en pension å 444 kronor i egenskap av änka efter förre vaktmästaren vid samma läroverk C. V. Strömgren. Med erinran att under liknande förhållanden, som här föreligga, vaktmästaren vid högre allmänna läroverket å Södermalm i Stockholm änkan Hildegard Constantia Törnblom av 1917 års riksdag erhållit pension till belopp av 600 kronor, motsvarande en nyreglerad pension av 996 kronor, skulle statskontoret vilja ifrågasätta, huruvida icke ett pensionsbelopp i detta fall av 1,056 kronor skulle kunna anses skäligt.

Departementschefen har anslutit sig till statskontorets förslag.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren i anledning av Kungl. Maj:ts förslag väckt motion nr 330, vari herr *Bergman* jämte två av kammarens övriga ledamöter hemställt, »att riksdagen ville medgiva, att vaktmästaren vid statens provskola, Nya Elementarskolan i Stockholm, Anna Lovisa Strömgren, född Jarl, må från och med månaden näst efter den, under vilken avgång från hennes innehavande befattning äger rum, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,584 kronor».

Till stöd för yrkandet hava motionärerna, efter erinran om vad skolöverstyrelsen och statskontoret i ärendet yttrat, anfört följande:

»Emellertid torde med avseende på ovannämnda Hildegard C. Törnblom en omständighet blivit av statskontoret förbisedd, nämligen, att Törnblom, som tillerkänts rätt till pension från månaden näst efter den hon avginge, i själva verket avgick först åtskilliga år senare, och att, då under tiden nya grunder

*Motion
I: 330.*

för pensionering blivit tillämpade, Kungl. Maj:t avgav till riksdagen 1925 ny proposition i ärendet, nr 136, med förslag om att hon skulle få 'uppbära — i stället för henne av 1917 års riksdag tillerkänt pensionsbelopp av 600 kronor — en årlig pension av 1,100 kronor'. Detta belopp överensstämde med vad kungl. skolöverstyrelsen då föreslagit och kungl. statskontoret tillstyrkt samt blev riksdagens beslut. Det är att märka, att detta belopp av 1,100 kronor, efter kungl. kungörelsen den 18 juni 1925, nr 280, i verkligheten utgår med 1,584 kronor.

Det torde väl icke vara antagligt, att icke kungl. statskontoret skulle, då det självt framdragit fallet Törnblom såsom ett tillämpligt precedensfall till fallet Strömgren, för den senare hava tillstyrkt kungl. skolöverstyrelsens förslag om en pension av 1,584 kronor, därest icke riksdagens senare beslut 1925 i en fråga, som 8 år tidigare varit föremål för dess behandling, råkat bli förbisett.

I denna fråga bör man också taga hänsyn till följande omständighet. Då Nya Elementarskolan i alla tider lidit under svåra lokalförhållanden, har vaktmästarens bostad varit trång, och även vid den senaste tillbyggnaden (1899) kunde icke nödiga vaktmästarebostäder beredas. Ehuru läroverket synnerligen väl behövde 2 sådana bostäder, en för portvakt och en för vaktmästare — oavsett eldaren, som ännu måste bo utom läroverket — har endast *en* bostadslägenhet kunnat inredas, och följden därav har varit, att i realiteten både vaktmästaren och hans hustru varit fullt sysselsatta som skolans vaktmästare under alla de år, den förre varit i skolans tjänst. Om också en skolvaktmästares hustru på många håll torde vara mannen behjälplig i skolans tjänst, så har detta förhållande på grund av bostadsförhållandena varit på helt annat sätt än vanligt och till den grad utpräglat vid Nya Elementarskolan, att man utan överdrift kan säga, att vaktmästaren och hans hustru tillsammans skött två tjänster vid läroverket.»

Utskottet.

Utskottet, som finner det vara billigt, att Strömgren efter avgången ur tjänst tillerkännes pension, har beträffande pensionsbeloppets storlek ansett sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet kan alltså icke understödja motionärernas yrkande. Vad motionärerna anfört rörande riksdagens beslut om pension åt vaktmästaren Hildegard Törnblom synes utskottet sakna betydelse för den här föreliggande frågan, enär Törnblom själv under mer än 30 år — nämligen 53 år — innehaft anställning såsom läroverksvaktmästare och av denna anledning tillerkänts pension till belopp av 1,100 kronor, motsvarande nyreglerad pension å 1,584 kronor. Strömgrens egen anställningstid utgör endast 10 år och pensionsbeloppet enbart för denna anställningstid skulle — med utgångspunkt från ett oreglerat pensionsunderlag av 1,100 kronor — efter omräkning till ny pension utgöra 744 kronor. Vid sådant förhållande måste enligt utskottets mening det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget om pension med 1,056 kronor anses innebära skäligt hänsynstagande till den omständigheten, att hon före den egna anställningen biträtt sin man i dennes tjänst. Vad i övrigt i motionen anförts synes utskottet icke heller vara av beskaffenhet att böra föranleda ändring i Kungl. Maj:ts förslag.

Med återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å berörda motion I: 330, i vad

den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, må medgiva, att vaktmästaren vid statens provskola, nya elementarskolan i Stockholm Anna Lovisa Strömgren, född Jarl, må från och med månaden näst efter den, under vilken avgång från hennes innehavande befattning äger rum, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,056 kronor.

87:o.

I punkten 2 av samma proposition nr 182 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att gymnastikvaktmästaren vid högre allmänna läroverket å Östermalm i Stockholm *Karl Johan Lindström* må från och med månaden näst efter den, under vilken avgång från hans innehavande befattning äger rum, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,356 kronor.

Ang.
pension åt
läroverks-
vaktmästaren
K. J. Lind-
ström.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Lindström är född den 20 mars 1860, att han varit i läroverkets tjänst anställd alltsedan den 1 juli 1903 och därvid med plikttröhet, nit och skicklighet fullgjort sina tjänstäligganden, samt att hans löneförmåner under de senaste åren utgjort *dels* kontant lön 1,980 kronor jämte dyrtidstillägg därå enligt de för statens tjänstemän gällande grunder, för år 1927 uppgående till 684 kronor, samt fri bostad om 2 rum och kök med värme och lyse, *dels ock* ersättning för städning 1,716 kronor, av vilket senare belopp emellertid en del åtgått till att avlöna av honom anställda städerskor. Till handlingarna är vidare fogat ett av skolläkaren vid läroverket utfärdat intyg, av vilket framgår, att Lindström på grund av sjukdom numera icke kan i full utsträckning fullgöra till befattningen hörande göromål.

Skolöverstyrelsen har i ärendet anfört bland annat följande:

Enligt ett av läroverksöverstyrelsen den 12 september 1911 avgivet förslag till läroverkstvaktmästares pensionering, vilket legat till grund för åtskilliga av riksdagen beviljade pensioner åt sådana befattningshavare, är Lindströms vaktmästarbefattning vid högre allmänna läroverket å Östermalm i Stockholm att hänföra till den pensionsklass, som överstyrelsen föreslagit för förste vaktmästare vid högre allmänt läroverk. Till vaktmästare av nämnda pensionsklass har pension senast beviljats av 1926 års riksdag och bestämdes då ifrågavarande pension till 1,584 kronor, d. v. s. det belopp, vartill en pension av 1,100 kronor uppgår vid omräkning efter de i kungörelsen den 18 juni 1925 nr 280 angivna grunder för bestämmande av nyreglerad pension. Med anledning härav torde jämväl till Lindström böra beviljas pension, och torde, enär Lindström vid avskedstagandet torde komma att innehava en tjänstetid av 25 tjänstår, sagda pension böra i överensstämmelse med vad tidigare skett beräknas till ett belopp, som utgör $\frac{25}{30}$ av 1,100 kronor, eller 916 kronor 67 öre, eller, efter omräkning till ny pension, 1,356 kronor.

I fråga om utredningen i övrigt åberopar utskottet vad propositionen innehåller.

*Motion
I: 300.*

I samband härmed har utskottet till behandling förehått en i anledning av propositionen väckt motion, nämligen i första kammaren nr 300, vari herr *Pauli* hemställt, »att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, må medgiva, att gymnastikvaktmästaren vid högre allmänna läroverket å Östermalm i Stockholm Karl Johan Lindström, må från och med månaden näst efter den, under vilken avgång från hans innehavande befattning äger rum, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,584 kronor».

Till stöd för yrkandet har i motionen anförts, bland annat, att Lindström – såsom framginge av en vid motionen fogad avskrift — före sin anställning vid läroverket under 5 år, nämligen 1876—1881, varit fast anställd vid Svea artilleriregemente. Denna anställningstid hade av förbiseende icke blivit av honom medräknad i hans framställning om pension. Därest denna anställningstid medräknades vid pensionens bestämmande, skulle hans tjänstetid uppgå till 30 år, varvid han skulle bliva berättigad till oavkortad pension, d. v. s. ett belopp av 1,584 kronor. Enligt motionärens mening syntes hänsyn skäpligen böra tagas till ifrågavarande anställningstid.

Utskottet.

Utskottet finner det vara billigt, att Lindström vid avgång ur tjänst tillerkännes pension av statsmedel. Beträffande pensionsbeloppets storlek finner utskottet intet att erinra mot det beräknings sätt, som legat till grund för Kungl. Maj:ts förslag och som tidigare i åtskilliga liknande fall tillämpats. Vad angår det i motionen framställda förslaget vill utskottet framhålla, att det synes utskottet i hög grad tveksamt, huruvida militärtjänstgöringen i detta fall bör tillgodoräknas för pension. Vid bedömandet av denna fråga torde bland annat böra beaktas, att lång tid förflutit mellan militärtjänstgöringen och tillträddandet av anställningen såsom läroverkssvaktmästare. Utskottet anser det icke vara lämpligt, att riksdagen skulle taga standpunkt till förevarande spörsmål utan föregående prövning av vederbörande myndigheter samt av Kungl. Maj:t. Enär sådan prövning icke ägt rum, har utskottet ansett sig böra avstyrka bifall till motionärens hemställan.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å berörda motion I:300, i vad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, må medgiva, att gymnastikvaktmästaren vid högre allmänna läroverket å Östermalm i Stockholm Karl Johan Lindström må från och med månaden näst efter den, under vilken avgång från hans innehavande befattning äger rum, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,356 kronor.

88:o.

*Ang.
höjd pension
åt f. d.
läroverks-
adjunkten P.
Idstedt.*

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren under nr 35 av herr *Pauli* jämte tre av kammarens övriga ledamöter samt den andra i andra kammaren under nr 185 av herr *Norsell* jämte två andra av kammarens

ledamöter, har föreslagits, »att riksdagen ville medgiva, att den adjunkt P. Idstedt tillkommande pensionen måtte höjas med ett belopp, motsvarande pensionen för ytterligare fem tjänsteår och sålunda utgå efter en sammanlagd tjänstetid av 23 tjänsteår från och med månaden efter den, varunder avgången från tjänsten ägt rum.»

Till stöd för yrkandet har i motionerna anförts bland annat följande:

»Genom kungl. statskontorets beslut den 31 mars 1927 tillerkändes f. d. adjunkten vid högre allmänna läroverket i Karlstad, teologie licentiaten och filosofie kandidaten Per Idstedt rätt att från och med den 1 juli 1927 under sin återstående livstid åtnjuta avkortad pension till ett belopp av 2,190 kronor. Härtill kommer viss pensionsförhöjning enligt författn. av år 1925, varigenom årliga pensionsbeloppet uppgår till 2,472 kronor.

Att pensionsbeloppet i detta fall så starkt begränsats, beror på att adjunkt Idstedt tjänstgjort allenast 18 av de för full pensions åtnjutande stadgade 33 tjänsteåren (egentligen 19 $\frac{1}{2}$ tjänstår; förkortningen beror på att han under närmare 2 terminer åtnjutit tjänstledighet för utarbetande av akademisk avhandling). Emellertid synas omständigheter kunna anföras, som göra det billigt, att Idstedt av riksdagen får sig en särskild tilläggspension beviljad.

Med hänsyn till det synnerligen plikttrogna och från olika håll väl vitsordade arbete, Idstedt under mer än 18 år utfört i de svenska läroverkens tjänst, måste ovannämnda pensionsbelopp anses alltför knappt tilltaget. I ett tidigare, i viss mån jämförligt fall har också statskontoret den 28/1 1924 yttrat, att »i de sällsynta undantagsfall, där, såsom beträffande sökanden, tjänsteårens antal endast uppgår till eller understiger hälften av det för hel pension erforderliga, framträder onekligen alltför stark reduceringen av den för tjänsten i allmänhet gällande pensionen». Bankoutskottet ville visserligen icke endast av den anledningen, att reduceringen av pensionsbeloppet blivit för stark med hänsyn till befattningshavarens tjänsteställning, vara med om en höjning av pensionen, men förordade dock en sådan på grund av, att den ifrågavarande sökanden, lektor Jungner, därjämte bedrivit en vetenskaplig verksamhet, som syntes ha givit praktiska resultat av stort värde för det svenska lantbruket. Adjunkt Idstedt kan visserligen icke åberopa en motsvarande vetenskaplig forskningsverksamhet såsom skäl till att han först sent inträdde på lärarebanan; men det huvudsakliga skälet härtill — förutom knappa ekonomiska omständigheter, som tvungo honom att, ofta under längre tid, skaffa sig utkomst genom predikokonditioner och privatundervisning — var dock även av vetenskaplig art, nämligen den högt kvalificerade teoretiska utbildning för lärarekallet, som han genom olika universitsexamina förskaffade sig. Förutom fem godkända tentamina för den äldre teologie kandidatexamen, vilken han på grund av examensväsendets omläggning icke kom att fullfölja, har han avlagt praktisk och teoretisk teologisk examen, filosofie kandidatexamen (med senare komplettering i historia) samt teologie licentiatexamen. De rikare kunskaper, han härigenom till undervisningens fromma tillägnat sig, har han ytterligare utökat genom talrika utländska studieresor. På grund av sina högre teoretiska kvalifikationer har Idstedt också i mycket stor utsträckning haft sin undervisning förlagd till det mera ansvarsfulla och krävande gymnasialstadiet.

Då sålunda den förkortning av tjänstgöringstiden, som föranlett den starka nedsättningen av pensionsbeloppet för Idstedt, orsakats dels av knappa ekonomiska omständigheter, dels av en omläggning i examensväsendet, som måste verkat fördröjande på studierna, dels och framför allt av hans strävan att genom

högre utbildning göra sin undervisning mera givande och värdefull, så finna vi det billigt, att Idstedt beviljas en sådan höjning av sin pension, att den bättre än den nuvarande svarar mot hans arbetsprestanda och förmår bereda honom en sorgfri ålderdom.»

I motionen lämnade sakuppgifter hava styrkts genom till utskottet ingivna handlingar. Av nämnda handlingar framgår vidare, bland annat, att Idstedt är född den 6 mars 1862.

Utskottet.

Utskottet har ansett sig icke kunna tillstyrka, att Idstedt skulle utöver honom författningsenligt tillkommande pension beviljas särskild tilläggspension. Riksdagen har visserligen i åtskilliga fall medgivit sådan tilläggspension såväl åt lärare som åt andra befattningshavare i statens tjänst. En dylik förman har emellertid regelmässigt grundats på en före tillträdet till statstjänst utförd verksamhet av den art, att den kunnat i någon mån jämföras med statstjänsten. Att, såsom ett bifall till motionerna skulle innebära, medgiva tilläggspension grundad på tillgodoräknande i viss utsträckning av tid, som före tillträdet till statstjänsten använts till egen utbildning för befattningen, finner utskottet innebära betänkligheter, även om — såsom här synes vara fallet — utbildningen varit av beskaffenhet att tillföra befattningshavaren större kunskaper och erfarenhet än som vanligen kräves för vederbörande befattning. Utskottet har alltså funnit sig böra avstyrka bifall till motionerna och hemställer,

att förevarande motioner I: 35 och II: 185 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

VI. Ang. jordbruksdepartementet.

89:o.

*Ang.
pension åt
arbeterskan
vid trädgårdsskolan vid
Alnarp. Fredrika
Kristina Magnusson.*

I en till riksdagen avlåten, den 24 februari 1928 dagtecknad proposition nr 109 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, i punkten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att arbeterskan vid trädgårdsskolan vid Alnarp *Fredrika Kristina Magnusson* må från och med månaden näst efter den, varunder hon entledigas från sin anställning därstädes, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av 384 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, bland annat, att Magnusson, som är född den 5 februari 1874, under tiden den 1 april 1894—juni 1906 och därefter alltsedan den 1 april 1913 med obetydliga avbrott haft anställning vid Alnarps trädgårdsskola, varav i över 10 år såsom städerska. Hennes avlöningsförmåner hava utgjort, förutom fri bostad om ett rum och kök, för år 1922 omkring 1,000 kronor samt för ett vart av därpå följande fem åren i medeltal 600 kronor. Inkomstminskningen har orsakats dels av lägre dagsverkspriser och dels av att Magnussons arbetsförmåga på grund av sjukdom varit så nedsatt, att hon tidvis icke kunnat utföra något arbete.

I ärendet företett läkarbetyg utvisar, att Magnusson på grund av mångårig astma och åderförkalkning m. m. måste anses för framtiden fullständigt oförmögen att genom arbete försörja sig själv.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet, som tillstyrker att pension beredes arbeterskan Magnusson, har beträffande beloppet av denna förmån icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

90:o.

Under punkten 2 av förevarande proposition nr 109 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förutvarande extra assistenten vid centralanstaltens för försöksväsendet på jordbruksområdet avdelning för lanthbrukskemi *Lars Hugo Larsson* må, räknat från och med den 1 juli 1927, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,716 kronor.

*Ang.
pension åt
förutvarande
extra assisten-
ten vid cen-
tralanstalten
för försöks-
väsendet på
jordbruks-
området L.
H. Larsson.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Larsson, som är född den 29 maj 1882, efter avlagd studentexamen samt studier vid Uppsala universitet och Stockholms högskola från och med den 1 juli 1911 intill den 1 juli 1927 tjänstgjort såsom extra assistent vid nämnda anstalts lanthbrukskemiska avdelning. På grund av försvagad hälsa har han från och med sistnämnda dag måst lämna sin befattning.

Såsom framgår av i ärendet företedda läkarintyg är Larssons hälsa undergrävd. Enligt det senast i ärendet avgivna intyget lider han av kronisk tarmkatarr med betydlig kraftnedsättning, vilken sjukdom med all sannolikhet kommer att i hög grad nedsätta hans arbetsförmåga för framtiden. Av Larsson har gjorts gällande, att hans sjukdomstillstånd till stor del förorsakats av de dåliga hygieniska förhållandena i kemiska avdelningens dåvarande arbetslokaler. Av särskilda läkare har jämväl uttalats den uppfattningen, att arbetslokalernas beskaffenhet väsentligt bidragit att undergräva hans hälsa.

Larsson saknar egna medel för sitt uppehälle samt åtnjuter icke underhåll av annan.

Vid tiden för assistentförordnandets upphörande uppbar Larsson en årsavlöning av 4,320 kronor.

Med avseende å vidare utredning i ärendet får utskottet hänvisa till vad propositionen innehåller.

Utskottet har ansett sig böra tillstyrka, att pension beredes Larsson. I fråga om storleken av denna förmån har utskottet — som vill erinra att 1927 års riksdag under liknande omständigheter beviljat pension till belopp av 1,716 kronor åt extra assistenten vid centralanstalten för försöksväsendet på jord-

Utskottet.

bruksområdet K. W. Svensson — icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må vinna riksdagens bifall.

91:o.

Ang.
tilläggs-
pension åt f. d.
läraren vid
veterinärhög-
skolan A. R.
Pålman.

Uti punkten 3 av samma proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förutvarande läraren vid veterinärhögskolan, förutvarande regementsveterinären i reserven *Axel Robert Pålman* må, räknat från och med den 1 september 1926, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig tilläggs pension av 120 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat, att Pålman från och med den 1 februari 1923 såsom förutvarande regementsveterinär i reserven äger uppbära en årlig pension till belopp, som med inberäkning av förhöjning enligt kungörelsen nr 280/1925 uppgår till 348 kronor. Pålman, som den 9 juni 1925 uppnått den ålder av 65 år, då han varit skyldig att avgå från sin lärartjänst vid veterinärhögskolan, men genom Kungl. Maj:ts beslut den 13 mars 1925 medgivits att däri kvarstå intill den 1 september 1926, åtnjuter enligt den civila pensionslagen från och med samma dag pension å lärartjänsten med 5,724 kronor för år, dock att han jämlikt bestämmelserna i 16 § av civila pensionslagen därav må uppbära allenast så mycket, att hans båda pensioner sammanlagt uppgå till sistnämnda belopp.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

Kungl. Maj:ts förslag, som överensstämmer med vad 1926 års pensionsutredning och statskontoret i avgivna utlåtanden föreslagit, innebär, att Pålman skulle, i anslutning till vad tidigare i vissa liknande fall medgivits, tillerkännas en tilläggs pension till sådant belopp, att sammanlagda pensionsförmåner na motsvara hans civila pension med tillägg av $\frac{1}{3}$ av den militära pensionen.

Utskottet, som ansett sig böra tillstyrka bifall till nämnda förslag, hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

92:o.

Ang.
pension åt
amanuensen
hos lantmä-
teristyrrelsen,
f. d. överste-
löjtnanten G.
Sahlin.

Kungl. Maj:t har under punkten 4 föreslagit riksdagen medgiva, att amanuensen hos lantmäteristyrrelsen, f. d. överstelöjtnanten *Gustaf Sahlin* må, utöver honom på grund av hans förutvarande militära anställning tillkommande pensionsförmåner, från och med den 1 januari 1928 åtnjuta en årlig pension från allmänna indragningsstaten till belopp av 1,116 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, bland annat, följande.

Sahlin är född den 17 maj 1855 och alltså omkring 73 år gammal. Han erhöi den 14 maj 1910 avsked från beställning såsom major vid Gotlands in-

fanteriregemente från och med den 18 samma månad samt utnämndes till överstelöjtnant i armén den 26 september 1918. Under år 1922 har Sahlin avgått ur armén. Från arméns pensionskassa äger Sahlin såsom militär uppbära pension till ett sammanlagt belopp utom dyrtidstillägg av 4,620 kronor.

Lantmäteristyrelsen, som gjort framställning om pension åt Sahlin i hans egenskap av tjänsteman hos styrelsen, har i ärendet anfört bland annat följande:

I likhet med ett stort antal andra officerare hade Sahlin vid sidan om sin militära tjänst ägnat sig åt lantmäteriet. Efter fullgjord elevtid och avlagd lantmäterexamen konstituerades han den 15 maj 1886 till lantmateriauskultant (numera extra lantmätare). Den 5 februari 1901 hade Sahlin erhållit styrelsens tillstånd till s. k. vidsträcktare verksamhet, d. v. s. befogenhet att på eget ansvar i viss utsträckning handlägga lantmåteriförrättningar. Sahlin hade efter konstituerandet varit verksam såsom tjänstemedhjälpare, intill dess han den 18 oktober 1909 inträdde såsom amanuens i lantmäteristyrelsen. Arbetet inom styrelsen hade ofta på grund av göromålens omfattning måst utsträckas utöver den bestämda dagliga tjänstgöringstiden, varjämte även söndagar ofta använts till arbete. Sahlins åligganden i lantmäteristyrelsen hade bestått i att bereda och föredraga personalärenden av löpande beskaffenhet jämte vissa ekonomiska ärenden, att upprätta härvid förekommande expeditioner samt att rörande dessa ämnen föra erforderliga liggare. I stort sett hade han alltså ombesörjt arbeten, som plögade åligga sekreterare och därmed likställda befattningshavare inom förvaltningen. Sahlins hela verksamhet hade karakteriserats av stor plikttrohet och samvetsgrannhet.

Sedan ingången av 1921 hade Sahlin uppburit å stat för extra lantmätare uppfört arvode å 1,500 kronor samt 2,800 kronor amanuensarvode jämte tillfällig löneförbättring därå, 700 kronor, eller tillhoppa 5,000 kronor, vartill kommit dyrtidstillägg enligt grunder, som gällt för icke reglerade verk.

Att billighet och rättvisa fordrade, att Sahlin vid sin avgång från lantmäteristaten bereddes pension, därom torde någon tvekan knappast råda.

Vad anginge beloppet å blivande pension syntes detta, vid det förhållande att Sahlin ägde tillgodoräkna sig 37 tjänstår, böra beräknas till två tredjedelar av 5,000 kronor eller 3,340 kronor, vilket belopp emellertid med hänsyn till bestämmelserna i 16 § 3:o i civila pensionslagen torde reduceras till en tredjedel eller 1,120 kronor. Lantmäteristyrelsen ville vidare erinra därom, att för Sahlin, vilken såsom icke ordinarie tjänsteman i lantmäteristyrelsen icke erlagt några pensionsavgifter, enligt sedvanlig tillämpning skulle beräknas en ytterligare nedsättning av pensionen. Med hänsyn till dennas ringa belopp och Sahlins höga ålder ansåge sig dock styrelsen kunna ifrågasätta, att på denna grund icke behövde beräknas någon ytterligare avkortning.

Statskontoret har icke haft annat att erinra beträffande styrelsens förslag än att pensionsbeloppet, som efter matematisk uträkning skulle utgöra 1,111 kronor 11 öre, men av styrelsen avrundats till närmast högre tiotal, syntes böra bestämmas till närmast högre i fullt krontal med tolv jämnt delbara tal eller alltså till 1,116 kronor.

I fråga om vidare utredning i ärendet får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet har funnit det vara billigt, att Sahlin efter avgången från sin amanuensbefattning i lantmäteristyrelsen tillerkännes pension för denna befatt-

Utskottet.

ning. Vad angår storleken av pensionen anser utskottet, i överensstämmelse med vad som hittills i allmänhet plägat tillämpas, en reduktion av eljest ifrågakommande belopp böra äga rum med anledning av att Sahlin icke i egenskap av tjänsteman i lantmäteristyrelsen haft att erlägga avgifter för sin pensionering. Med avseende å denna fråga är emellertid att märka, att Sahlin under anställningstiden uppburit oreglerad avlöning med därå belöpande, enligt gynnsammare grunder beräknat dyrtidstillägg, medan å pensionen, om ej annat föreskrives, kommer att utgå dyrtidstillägg enligt de för nyreglerade pensioner gällande mindre förmånliga grunderna. Därest Sahlins löneförmåner omräknades till nyreglerad avlöning och den ifrågavarande pensionen med denna utgångspunkt beräknades enligt av lantmäteristyrelsen tillämpade grunder — mot vilka utskottet ej finner anledning till erinran — skulle pensionen komma att uppgå till i runt tal 1,280 kronor. Då det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet synes utskottet innefatta en skälig reduktion av nyssnämnda summa, har utskottet även med den principiella utgångspunkt, från vilket utskottet bedömt frågan, ansett sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

93:o.

Ang.
pension åt
läraren vid
lantmäteri-
undervis-
ningen m. m.
J. L. Nat-
horst.

Under punkten 5 av ifrågavarande proposition nr 109 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att läraren vid lantmäteriundervisningen, lantbruksinstitutet vid Ultuna och skogshögskolan *John Louis Nathorst* må under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 4,200 kronor, varav 3,000 kronor för lärarbefattningen vid lantmäteriundervisningen samt 600 kronor för vardera av lärarbefattningarna vid nämnda lantbruksinstitut och skogshögskolan, att för varje befattning utgå från och med månaden näst efter den, varunder avgång från befattningen äger rum.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, bland annat, att Nathorst, som är född den 26 juni 1860, innehaft befattning under tiden 1882—1889 såsom förste lärare vid lantbruks- och lantmannaskolor och under tiden 1889—1912 såsom föreståndare för lantbruksskolor, eller sammanlagt såsom förste lärare 7 år och såsom föreståndare 23 år. Nathorst tjänstgör sedan 1912 såsom lärare i jordbrukslära med jordbruksekonomi och jordvärderingslära vid lantmäteriundervisningen, sedan 1913 såsom lärare i växtodlingslära vid Ultuna lantbruksinstitut och sedan 1914 såsom lärare i jordbrukslära och jordbruksekonomi vid skogshögskolan.

Såsom lärare vid lantmäteriundervisningen — å vilken befattning, jämlikt de av Kungl. Maj:t den 20 juli 1923 fastställda stadgarna för samma undervisning, förordnande av lantmäteristyrelsen meddelas för ett läsår i sänder — åtnjuter Nathorst avlöning med 4,000 kronor jämte tillfällig löneförbättring med 800 kronor, samt såsom lärare vid Ultuna lantbruksinstitut 3,000 kronor

och vid skogshögskolan 2,460 kronor, allt för år räknat. Nathorsts sammanlagda årsinkomst av nämnda tre lärarbefattningar utgör sålunda 10,260 kronor, varå dyrtidstillägg utgår med för oreglerade verk gällande högsta belopp. Intill den 1 juli 1926, då skogshögskolan i avlöningshänseende nyreglerades, har hans avlöning därifrån utgjort 2,350 kronor.

Utskottet tillåter sig att i avseende å vidare utredning i ärendet hänvisa till propositionen.

Även utskottet finner det vara billigt, att Nathorst tillerkännes pension vid avgång från sina anställningar i statens tjänst. I fråga om pensionsbeloppet kan utskottet ansluta sig till vad Kungl. Maj:t föreslagit.

Utskottet.

Utskottet får sålunda hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

94:o.

I punkten 6 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förra vaktmästarbiträdet å avvittringskontoret i Umeå änkan *Anna Sofia Glas, född Daniels-son* må, räknat från och med den 1 januari 1927, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 300 kronor.

*Ang.
pension åt f.
vaktmästar-
biträdet vid
avvittrings-
kontoret i
Umeå änkan
Anna Sofia
Glas.*

Av de till ärendet hörande handlingarna inhämtas bland annat, att änkan Glas, som är född den 5 september 1864, från år 1910 till tiden för avvittringsverkets indragning den 30 juni 1924 varit anställd å avvittringskontoret i Umeå. Hennes man, som varit i tjänst som vaktmästare hos enskild person, avled för omkring sex år sedan. Någon pension efter honom utfaller icke till änkan. Den bouppteckning, som upprättades i anledning av mannens död, utvisade en behållning i boet av omkring 800 kronor. Änkan Glas' kroppskrafter äro enligt läkarintyg genom sjukdom betydligt nedsatta.

Lantmäteristyrelsen har i ärendet anfört bland annat följande.

Vid tidpunkten för avvittringsverkets indragning hade änkan Glas uppnått en ålder av nära 60 år. Alltsedan nämnda tidpunkt, då hon alltså utan eget förvållande blivit utan sysselsättning, hade hon haft sin försörjning av arbete i privat tjänst med städning och dylikt. Hennes kroppskrafter vore dock numera betydligt nedsatta, och syntes änkan Glas i den mån krafterna minskades bliva alltmera oförmögen att såsom hittills genom arbete försörja sig.

Det arbete änkan Glas utfört å avvittringskontoret i Umeå hade innefattat, förutom vanligen förekommande vaktmästargöromål, även städning av lokalen, som inrymde sju större rum, samt upphuggning och inbärande av all ved för kontorets uppvärmning. Såsom löneförmåner hade änkan Glas härför åtnjutit fri bostad om två rum, lyse och ved samt för vart och ett av de tre sista åren av sin tjänstgöring jämväl en lön av 100 kronor. Med ledning av socialstyrelsens uppgifter i Hyresräkningen år 1924, del I, torde värdet av naturaförmåner kunna beräknas till omkring 550 kronor och således samtliga löneförmåner under senare åren till omkring 650 kronor för år.

Beträffande utredningen i övrigt må hänvisas till propositionen.

Utskottet.

Såsom av utredningen framgår har änkan Glas endast omkring 14 år varit anställd i statens tjänst. Vid sådant förhållande har utskottet funnit det vara tveksamt, huruvida pension borde beredas henne. Enär emellertid hennes anställning upphört till följd av avvitringsverkets indragning, har utskottet icke velat motsätta sig, att pension till det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet beviljas.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

95:o.

Ang. understöd åt ritbiträdet M. Rosman. Ut i punkten 7 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att ritbiträdet *Maria Rosman* må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 420 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att *Maria Rosman*, som i en till lantmäteristyrelsen år 1928 ingiven skrift gjort framställning om pension, är född den 11 februari 1860 och alltsedan 1886 intill slutet av 1922 eller under omkring 36 år varit sysselsatt med kartritning för lantmäteriändamål, därav under åren 1902—1922 för lantmäteristyrelsen. Alltsedan sistnämnda tid har hon, enligt vad som framgår av läkarintyg, varit oförmögen till arbete. Anledningen till att hon först nu gör framställning om understöd är, att hon den 10 januari 1928 förlorat sin moder, med vilken hon bott samman. Modern åtnjöt statspension såsom änka efter läroverkslärare. Behållningen i boet efter modern kan enligt föreliggande intyg ej beräknas överstiga 5,000 kronor, att fördelas på fem arvingar.

I övrigt åberopar utskottet den i propositionen lämnade utredningen.

Utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

96:o.

Ang. tilläggspension åt f. förste expeditionsvakten vid Sveriges geologiska undersökning A. Hj. Olsson. Under punkten 8 av förevarande proposition nr 109 har Kungl. Maj:t slutligen föreslagit riksdagen medgiva, att förre förste expeditionsvakten vid Sveriges geologiska undersökning *Alfred Hjalmar Olsson* må, räknat från och med den 20 oktober 1927, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära, förutom honom författningsenligt tillkommande pension, en årlig tilläggspension av 504 kronor.

Av handlingarna i ärendet framgår bland annat följande.

Olsson, som är född den 19 oktober 1860, anställdes, efter att under sommaren 1877 hava tjänstgjort såsom hantlangare vid de geologiska rekognosceringarna, i oktober 1877 såsom extra vaktmästare vid geologiska undersökningen. Den 1 januari 1880 befordrades Olsson till ordinarie vaktmästare därstädes samt den 1 januari 1891 till förste vaktmästare, vilken befattning vid 1922 års ingång uppfördes såsom förste expeditionsvakt. Han har erhållit avsked från tjänsten, räknat från och med den 20 oktober 1927, med rätt till årlig pension till belopp av 1,824 kronor.

Chefen för undersökningen har i ärendet anført bland annat följande.

Förutom göromålen såsom vaktmästare och expeditionsvakt hade Olsson under största delen av sin mer än 50-åriga verksamhet i undersökningens tjänst haft att ombestyras en mångfald mera kvalificerade göromål. Hans genast uppmärksammade ovanliga begävrning för naturforskaruppgifter hade föranlett, att han redan 1879 fick genomgå en instruktionskurs för medverkan i geologisk kartläggning, och han hade alltsedan år 1881 regelbundet mot reseersättning och särskilt arvode deltagit under sommarmånaderna i de geologiska kartarbetena. Sedan flera årtionden tillbaka hade han varit att räkna som en av de allra skickligaste bland de extra geologer, som haft sådana arbeten på sin lott. Såsom belysande exempel på den höga vetenskapliga kvaliteten av Olssons arbeten såsom extra geolog kunde anföras, att en av honom utförd geologisk karta över de invecklade berggrundsförhållandena på norra delen av Ornö oförändrad kunnat offentliggöras i en mycket uppmärksammat vetenskaplig avhandling till internationella geologkongressen i Stockholm år 1910 ävensom att Olsson själv (år 1911) utarbetat och hållit föredrag på ett så strängt vetenskapligt sällskap som geologiska föreningen i Stockholm över sina i samband med kartarbeten gjorda synnerligen viktiga vetenskapliga iakttagelser över de äldsta spåren av människan på Gotland.

Utöver sin lön hade Olsson sedan länge uppburit ett extra arvode, från 1910 å 500 kronor, för vissa andra utom vaktmästarsysslan stående kvalificerade göromål såsom fotografering för reproduktion av prov och preparat, ordnande och katalogisering av arkivalier, slamningar av fossil ur jordarter m. m. Olssons sammanlagda inkomster för de utanför vaktmästarsysslorna fallande göromålen hade utgjort i genomsnitt 863 kronor för år under senaste femårsperiod.

Statskontoret har i infordrat utlåtande anført bland annat följande:

Det vore numera mycket vanligt, att vaktpersonalen hos statens verk och inrättningar användes, förutom i egentliga vaktgöromål, även i allehanda andra bestyr, som vid vederbörande verk kunde förekomma, såsom skrivning, kolationering m. m. Detta förhållande, som stode i överensstämmelse med vad som vid senaste löneregleringar för statens verk förutsattes, kunde givetvis icke grunda anspråk på någon förhöjning av den pension, som författningsenligt tillkomme förste expeditionsvakt eller expeditionsvakt. I nu förevarande fall vore emellertid omständigheterna alldeles säregna. Med hänsyn härtill funne sig statskontoret, som ansåge omständigheterna i detta fall vara sådana, att all risk för skapande av ett betänkligt prejudikat vore utesluten, kunna tillstyrka utverkande åt sökanden av en tilläggspension, vars belopp dock syntes böra begränsas till omkring 500 kronor eller närmast högre i fullt krontal med tolv jämnt delbara belopp och alltså bestämmas till 504 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

Utskottet, som funnit en tilläggs pension i förevarande fall vara väl motiverad, finner ej anledning till erinran mot vad Kungl. Maj:t i sådant hänseende föreslagit. I likhet med statskontoret anser sig utskottet böra framhålla, att förhållandena i detta fall synas vara av den säregna art, att ett beslut i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag ej läser kunna medföra några icke önskvärda konsekvenser.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

97:o.

*Anj.
pension åt
f. d. lant-
bruksskole-
föreståndaren
S. A. Müller.*

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren under nr 161 av herr *Rooth* jämte två andra ledamöter av kammaren samt inom andra kammaren under nr 280 av herr *Olsson* i Blädinge jämte sex av kammarens övriga ledamöter, har hemställts, »att riksdagen ville bevilja förutvarande kulturingenjören hos Svenska Mosskulturföreningen och föreståndaren för lantbruksskolan å Stensjöholm *Sven Alex. Müller*, nu bosatt å Ekkullen i Älvsborgs län, en årlig pension av 3,000 kronor».

Till stöd för yrkandet har i motionerna anförts bland annat följande:

»Direktör *Sven Alex. Müller*, numera bosatt i Ekkullen i Berghems församling av Älvsborgs län, innehade, efter att år 1876 hava utexaminerats från Ultuna, under 10 år anställning som förste kulturingenjör hos den då nybildade Svenska Mosskulturföreningen. Den verksamhet, han i denna egenskap utövade, blev i flera avseenden banbrytande; vi nämna införandet i lantushållningen av sådana betydelsefulla nyheter som torvströfabrikationen, anläggningen av permanenta betesvallar, odlandet av Alsike-klöver på vitmosse o. s. v. Under åren 1901—1917 verkade Müller som lärare och föreståndare för av stat och hushållningssällskap understödd lantbruksskola, förlagd å den Müller tillhöriga egendomen Stensjöholm i Kronobergs län. Det är sålunda inalles 27 års offentlig verksamhet, som Müller nedlagt i jordbrukets och lantbruksundervisningens tjänst. Att denna hans verksamhet blivit uppskattad och officiellt erkänd framgår bl. a. därav, att han invalts i Lantbruksakademien och tilldelats Kronobergs läns hushållningssällskaps guldmedalj.

Då Müller efter en lång, väl vitsordad tjänstgöring som kulturingenjör och lantbruksskoleföreståndare drog sig tillbaka från sin offentliga verksamhet, var pensionsfrågan för lantbrukslärarna ännu icke ordnad. Det skedde några år senare. Müller åtnjuter sålunda på ålderdomen ingen som helst pension, och hans ekonomiska ställning är numera sådan, att han vid fyllda 70 år är för sin och de sinas bärgning beroende av vad han genom eget arbete kan utvinna å en till 26,000 kronor taxerad jordbruksfastighet, å vilken han till yttermera visso har in-teckningsskulder till mer än halva taxeringsvärdet.»

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionerna.

Av vid motionerna fogade bilagor framgår, att Müller är född den 12 september 1857 samt att hans anställning hos mosskulturföreningen innehafts under tiden den 1 april 1890—den 1 april 1900.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att Müller icke varit i statens tjänst anställd. Vid sådant förhållande och då enligt utskottets mening icke anförts några särskilda omständigheter av beskaffenhet att i detta fall böra föranleda till beviljande av statspension, har utskottet funnit sig böra avstyrka bifall till motionärernas förslag.

Utskottet

Utskottet hemställer sålunda,

att förevarande motioner I: 161 och II: 280 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

98:o.

I en inom andra kammaren av herr *Paulsen* väckt motion nr 116 har hemställts, »att riksdagen måtte bevilja arbetaren *Per Larsson*, Lomma, från den $\frac{2}{1}$ 1928 så länge han lever ett årligt understöd till belopp, som må befinnas skäligt».

Ang.
pension åt
f. arbetaren
P. Larsson.

I fråga om vad motionären anfört till stöd för sitt förslag får utskottet hänvisa till motionen.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat, att *Larsson*, som är född den 4 augusti 1870, efter att från hösten 1908 till våren 1914 varje år under fem vintermånader haft tillfälligt arbete vid *Alnarps* egendom, under tiden den 2 maj 1914 intill utgången av 1927 med duglighet, flit och plikttrohet tjänstgjort såsom parkarbetare i *Alnarp*, från den 2 maj 1914—31 oktober 1917 mot daglön och från sistnämnda dag med månadsavlöning. Ifrågavarande anställning har *Larsson* med utgången av år 1927 nödgats lämna på grund av sjukdom.

Enligt ett i ärendet ingivet läkarbetyg lider *Larsson* av svårartad hjärtsjukdom, som säkerligen för all framtid kommer att göra honom oförmögen till arbete.

Enligt vad utskottet inhämtat har *Larsson* under de senaste fem budgetåren i sin anställning uppburit avlöning, fränsett dyrtidstillägg, med i medeltal omkring 1,100 kronor för år räknat.

Över ifrågavarande motion har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande av statskontoret, som hört lantbruksstyrelsen.

Lantbruksstyrelsen har anfört, att styrelsen med hänsyn såväl till *Larssons* ålder och sjukdom som till hans väl vitsordade tjänstgöring vid *Alnarps* trädgårdar funne billigt, att ett årligt understöd av allmänna medel med skäligt belopp bereddes *Larsson*.

Statskontoret har för sin del framhållit, att det visserligen syntes i någon mån tveksamt, huruvida tillräckliga skäl i detta fall föreläge för beviljande av pension av statsmedel, men att med hänsyn därtill, att *Larsson* på grund av sjukdom nödgats att redan nu vid jämförelsevis låg levnadsålder och efter endast sammanlagt något mer än 16 års arbete i statsanställning lämna denna sin anställning, vissa billighetsskäl kunde anses föreligga för beviljande av

ett mindre årligt understöd, förslagsvis 600 kronor att från allmänna indragningsstaten till Larsson utgå från och med den 1 januari 1928 under hans återstående livstid.

Utskottet.

Med hänsyn till vad i ärendet blivit upplyst har utskottet ansett sig böra tillstyrka, att en mindre pension beviljas Larsson under hans återstående livstid. Mot vad statskontoret i detta avseende föreslagit har utskottet intet att erinra.

Utskottet hemställer,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 116, må medgiva, att förre arbetaren vid Alnarps egendom och Alnarps trädgårdar Per Larsson må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor.

VII. Ang. handelsdepartementet.

99:o.

Ang.
tilläggs-
pension åt
kaptenen i
Skaraborgs
regementes
reserv, förste
torvingenjören
E. J. Wall-
gren.

I en till riksdagen avlåten, den 13 januari 1928 dagtecknad proposition nr 10 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för samma dag, i punkten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att kaptenen i Skaraborgs regementes reserv, förste torvingenjören *Ernst Jacob Wallgren* må utan rubbning av den pension med tillhörande förhöjningar, som han åtnjuter såsom förutvarande innehavare av militär be- ställning, från och med dagen näst efter den, då han lämnar befattningen så- som förste torvingenjör, dock tidigast från och med den 1 maj 1929, under sin återstående livstid åtnjuta pension från allmänna indragningsstaten till belopp av 2,508 kronor årligen.

Till stöd för framställning om pension åt Wallgren i hans egenskap av förste torvingenjör har *kommerskollegium* anfört i huvudsak följande:

Wallgren vore född den 11 april 1864. På sin militära bana hade han in- trätt år 1881 och åtnjöte han sedan år 1914 kaptens pension, vilken till en början utgick med 2,720 kronor årligen men numera, jämlikt kungörelsen den 18 juni 1925 med bestämmelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. be- fattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer (nr 280), utgjorde 3,852 kronor årligen.

Som torvtjänsteman hade Wallgren varit anställd i statens tjänst nästan utan avbrott alltsedan den 1 september 1901, då han tillträdde befattning som torvingenjör. Denna befattning hade han innehaft till och med den 19 decem- ber 1904. Under tiden från och med den 1 februari 1905 till och med år 1906 hade han tjänstgjort som lantbruksstyrelsens torvtekniska biträde och från och med år 1907 innehade han befattningen som förste torvingenjör. Hans i denna egenskap utgående avlöningsförmåner uppginge sammanlagt till 8,400 kronor, därav 6,000 kronor i arvode, 1,000 kronor i tillfällig löneförbättring, 400 kro- nor i ortstillägg och 1,000 kronor i ålderstillägg. Hade torvtjänstemännen va-

rit uppförda å ordinarie stat, torde förste torvingenjörstjänsten skäligen hava bort placeras i nuvarande 24:e lönegraden, vars pensionsunderlag utgjorde 5,076 kronor. I anslutning till vad som gällde beträffande vissa andra tjänstemän torde, om torvstaten blivit uppförd å ordinarie stat, sannolikt därvid en ålder av 65 år och 25 års tjänstetid hava föreskrivits som villkor för att hel pension finge utgå till statens torvtjänstemän. Wallgren hade under mera än 25 år varit anställd som sådan tjänsteman. Det aldrig slappnande intresse samt osedvanligt plikttrogna nit, varmed han skött sina förenämnda civila befattningar, gjorde honom enligt kollegii mening i hög grad förtjänt av att åt honom beredd pension i hans egenskap av förste torvingenjör.

Kollegium föreställde sig, att med hänsyn till den till Wallgren nu utgående militärpensionen förberörda belopp 5,076 kronor ansåges ej oavkortat böra tillkomma honom som civilpension. En skälig ersättning i pensionsväg för det arbete, Wallgren nedlagt under sin civila tjänstemannabana, syntes kollegium vara den, som framkomme, om från nämnda belopp 5,076 kronor droges två tredjedelar av hans sammanlagda militärpension eller 2,568 kronor, varigenom civilpensionen skulle uppgå till 2,508 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet, som tillstyrker att särskild pension beviljas Wallgren för hans tjänstgöring såsom förste torvingenjör, har intet att erinra mot att denna pension tillmätas med utgångspunkt från ett beräknat pensionsunderlag av 5,076 kronor, motsvarande hel pension för ordinarie tjänsteman i 24:e lönegraden. Emellertid torde det böra beaktas, att Wallgren i egenskap av civil befattningshavare icke haft att erlagga några pensionsavgifter. Med anledning härav torde, i anslutning till hittills tillämpad praxis, viss reduktion av pensionsbeloppet böra äga rum. Utskottet har funnit sig böra tillstyrka, att tilläggs-pensionen bestämmes till ett belopp av 1,944 kronor, varigenom sammanlagda pensionsförmånen skulle komma att utgöra omkring 5,800 kronor.

Utskottet.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, må medgiva, att kaptenen i Skaraborgs regementes reserv, förste torvingenjören Ernst Jacob Wallgren må utan rubbning av den pension med tillhörande förhöjningar, som han åtnjuter såsom förutvarande innehavare av militär be-ställning, från och med dagen näst efter den, då han lämnar be-fattningen såsom förste torvingenjör, dock tidigast från och med den 1 maj 1929, under sin återstående livstid åtnjuta pen-sion från allmänna indragningsstaten till belopp av 1,944 kro-nor årligen.

100:o.

Under punkten 2 av förevarande proposition nr 10 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att e. o. kanslibiträdet hos kommerskollegium frö-ken *Gurli Hegardt* må från och med månaden näst efter den, då hon lämnar sin anställning hos nämnda ämbetsverk, å allmänna indragningsstaten under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 1,008 kronor.

*Ang.
pension åt
e. o. kansli-
biträdet hos
kommers-
kollegium G.
Hegardt.*

Av vad föredragande departementschefen anfört framgår, bland annat, att fröken Hegardt, som är född den 31 januari 1861, den 1 september 1907 antagits till e. o. biträde å kommerskollegii fartygsregistreringsavdelning och under tiden 1 januari 1908—31 december 1921 varit anställd såsom e. o. biträde hos kollegium. Under tiden 1 januari 1922—30 juni 1925 har hon tjänstgjort såsom e. o. kontorsbiträde och alltsedan den 1 juli 1925 såsom e. o. kansli-biträde. Hennes lön utgör för närvarande 2,676 kronor, oberäknat dyrtidstilllägg.

Kollegium har vitsordat, att hon städse med utmärkt flit, utmärkt ordentlighet och mycket god omdömesförmåga fullgjort de henne åliggande arbetsuppgifter. På grund av sin levnadsålder vid inträdet i statens tjänst hade hon icke anmält sig till erhållande av ordinarie befattning, ehuru hennes tjänstgöring varit fullt likvärdig med ordinarie befattningshavares.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

101:o.

Ang.
årligt under-
stöd åt sjö-
manshus-
ombudsman-
nen K. A.
M. Dynesius.

I en till riksdagen avlåten, den 9 mars 1928 dagtecknad proposition nr 160 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva,

dels att ombudsmannen vid sjömanshuset i Piteå *Karl Axel Magnus Dynesius* må från och med månaden näst efter den, under vilken avgång från befattningen äger rum, å allmänna indragningsstaten under sin återstående livstid åtnjuta årligt understöd med fyrahundrasjuttiofem kronor,

dels ock att å ifrågavarande understöd må utgå dyrtidstillägg enligt de grunder, som äro eller kunna varda fastställda för f. d. befattningshavare i statens tjänst, med iakttagande likväl, att, därest till Dynesius årligt understöd utbetalas jämväl från vederbörande sjömanshuskassa, dyrtidstillägget skall beräknas å det sammanlagda understödsbeloppet men av statsmedel bestridas allenast med vad som av det sålunda beräknade dyrtidstillägget belöper på den från allmänna indragningsstaten utgående delen av understödsbeloppet.

Till återopade statsrådsprotokollet har föredragande departementschefen anfört, att han vid anmälan inför Kungl. Maj:t den 4 januari 1928 av, bland annat, frågan om anslag å riksstaten för budgetåret 1928—1929 till ersättning åt sjömanshusen erinrat, att kommerskollegium, som i skrivelse den 23 september 1927 föreslagit indragning från och med den 1 januari 1929 av inalles 13 sjömanshus, däribland sjömanshuset i Piteå, hemställt, att i samband med

sistnämnda sjömanshus indragning visst årligt understöd av statsmedel måtte utverkas åt ombudsmannen vid samma sjömanshus.

Jämte anmälan att ovanberörda av kollegium framställda förslag om indragning av visst antal sjömanshus för närvarande är föremål för närmare utredning, har departementschefen — då, oavsett resultatet av samma utredning, den nuvarande ombudsmannen vid sjömanshuset i Piteå med hänsyn till såväl levnads- som tjänstår syntes få anses uppfylla villkoren för erhållande vid avgången från sin tjänst av understöd av statsmedel till sin försörjning på ålderdomen — nu upptagit ifrågavarande understödsfråga till behandling.

Ombudsmannen vid sjömanshuset i Piteå Karl Axel Magnus Dynesius, som är född den 4 januari 1862, utnämndes till innehavande befattning den 15 november 1906 efter att dessförinnan hava på förordnande uppehållit densamma under tillhoppa 4 år 10 månader. Hans sammanlagda tjänstetid såsom sjömanshusombudsman uppgick alltså vid tiden för avlåtandet av kollegii berörda skrivelse till över 25 år. Såsom ombudsman uppbär Dynesius, förutom dyrtidstillägg, en avlöning av 1,250 kronor, därav 1,050 kronor i grundlön och 200 kronor i ålderstillägg, varjämte han äger åtnjuta de vid sjömanshuset inflytande sportlerna, vilka, enligt vad kommerskollegium meddelat, uppgått till i medeltal omkring 200 kronor för år. Ordföranden i direktionen för sjömanshuset i Piteå och borgmästaren i samma stad framhålla, att Dynesius, därest han måste lämna sin befattning utan pension, skulle komma i ekonomiskt betryck.

I sin förenämnda skrivelse anför *kommerskollegium* beträffande frågan om understödsbeloppets storlek följande:

»Då Dynesius bestritt tjänst vid sjömanshuset under över 25 år och sålunda under en tid, som beträffande sådan tjänst vid ordnad pensionering bort berättiga honom till full pension, synes pensionen till honom böra beräknas sålunda: $\frac{2}{3}$ (1,050 + 200 + 200) = i avrundat tal 950 kronor. Denna pension, varav ena hälften torde böra i form av årligt understöd bestridas från allmänna indragningsstaten och den andra hälften av sjömanshuskassa, torde lämpligen böra, i den mån den sålunda skall utgå av sjömanshuskassa, utbetalas av sjömanshuset i Luleå, med vars distrikt Piteå sjömanshusdistrikt i huvudsak sammanslagits. Å hela pensionsbeloppet bör enligt sedvanliga grunder få utgå dyrtidstillägg.»

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet har icke funnit anledning till annan invändning mot Kungl. Maj:ts förslag än att det ifrågasatta understödet av praktiska skäl synts böra jämkas till närmaste i fullt kronotal med 12 jämnt delbara belopp och alltså bestämmas till 480 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition, må medgiva,

a) att ombudsmannen vid sjömanshuset i Piteå Karl Axel Magnus Dynesius må från och med månaden näst efter den,

Utskottet.

under vilken avgång från befattningen äger rum, å allmänna indragningsstaten under sin återstående livstid åtnjuta årligt understöd med 480 kronor; samt

b) att å ifrågavarande understöd må utgå dyrtidstillägg enligt de grunder, som äro eller kunna varda fastställda för f. d. befattningshavare i statens tjänst, med iakttagande likväl, att, därest till Dynesius årligt understöd utbetalas jämväl från vederbörande sjömanshuskassa, dyrtidstillägget skall beräknas å det sammanlagda understödsbeloppet men av statsmedel bestridas allenast med vad som av det sålunda beräknade dyrtidstillägget belöper på den från allmänna indragningsstaten utgående delen av understödsbeloppet.

Stockholm den 16 april 1928.

På bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Vid förestående ärendens slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *C. E. Svensson, Sandler, Pettersson* i Olovs-
torp, *Lindgren, Johansson* i Friggeråker, *Dalberg, Andersson* i Hedsta och *P. A. Larsson*; dock att i behandlingen av punkterna 9 och 10 herr *Gustafsson* i Stens-
holm deltagit i stället för herr *Andersson* i Hedsta; samt

från andra kammaren: herrar *Borggren, Winkler, Bäcklund, Lovén, Olsson* i
Berg, *Wikström, Kloo* och *Heiding*.

Reservationer:

vid punkten 7 (angående pension åt f. sergenteuten G. F. Lundqvist):
av herr *Bäcklund*, som hemställt,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 353, må medgiva, att f. d. sergenteuten i Jönköpings regemente Gun-
nar Ferdinand Lundqvist må, utöver honom författningsenligt
tillkommande livränta, från och med den 1 januari 1928 under
sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära
ett årligt understöd av 300 kronor;

vid punkten 27 (angående pension åt f. fästningsbyggnadsarbetaren H. J. Skog):

av herr *Bäcklund*, som hemställt,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning;

vid punkten 49 (angående pension åt f. fortifikationsarbetaren J. A. Pettersson):

av herr *Bäcklund*, som hemställt,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 1, må medgiva, att förre fortifikationsarbetaren Johan August Pettersson må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 660 kronor;

vid punkten 51 (angående pension åt arbetaren A. Nilsson):

av herr *Bäcklund*, som yrkat,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 107, må medgiva, att arbetaren Axel Nilsson må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 504 kronor;

vid punkten 52 (angående pension åt f. skrivbiträdet K. R. Andersson):

av herr *Bäcklund*, som yrkat,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 108, må medgiva, att förre skrivbiträdet Karl Rudolf Andersson må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 444 kronor; samt

vid punkten 55 (angående förhöjning av pensionen åt f. städaren A. Andersson):

av herr *Bäcklund*, som hemställt,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 277, må medgiva, att förre städaren vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori Axel Andersson må — utöver honom av 1927 års riksdag beviljad pension av 852 kronor — från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig tilläggspension av 144 kronor.